

## Nieuwsbrief PR Updates

Nummer 11, 2025

Redactie: Prof. mr. drs. M. Heemskerk.

### INHOUDSOPGAVE

#### Hof van Justitie van de Europese Unie

[Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2025:878](#) 13-11-2025

Arbo-richtlijn geeft werknemer geen recht herindeling arbeidsplaats af te dwingen bij rechter voor extra pensioen en vakantieverlof

#### Hof

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2025:2270](#) 11-11-2025

AFM had voldoende zwaarwichtig belang voor eenzijdige wijziging pensioenregeling

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2025:6927](#) 04-11-2025

Partner heeft afstand gedaan van partnerpensioen bij afkoop pensioen in eigen beheer

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2025:6119](#) 30-09-2025

Bestuurder bv aansprakelijk voor niet kunnen voortzetten pensioenverplichting

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2025:2098](#) 29-07-2025

Deskundige moet per werknemer compensatie vaststellen voor wijziging uitkeringsovereenkomst naar premieovereenkomst

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2024:775](#) 12-03-2024

Hof vervangt deskundige die al rol had als partijdeskundige

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2023:2579](#) 08-08-2023

Hof benoemt actuaris als deskundige en formuleert vragen

#### Rechtbank

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2025:21966](#) 20-11-2025

Werkgever valt onder werkingssfeerbepaling pensioenfonds vervoer en moet achterstallige pensioenpremies betalen

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2025:21768](#) 19-11-2025

Gedempt premiebeleid pensioenfonds Notariaat toegestaan

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2025:13438](#) 13-11-2025

Beroep op dwaling vrouw over nadelige huwelijkse voorwaarden tijdens huwelijk, waaronder pensioen, slaagt

**Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2025:6052** 12-11-2025

Werkgever moet achterstallige pensioenpremies betalen aan PMT, nog geen rente verschuldigd

**Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2025:21303** 11-11-2025

Werkgever is niet verplicht tot hogere indexatie

**Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2025:21844** 10-11-2025

Staat hoeft advies landsadvocaat over invaren niet te delen: professioneel verschoningsrecht

**Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2025:12988** 31-10-2025

Geen nakoming eindloon na wijziging door schending klachtplicht na 10 jaar uitblijven protest

**Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2025:12530** 22-10-2025

Pensioenadviseur niet aansprakelijk voor rekenfout in prognose: geen schade

**Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2025:20644** 15-08-2025

Herbeoordeling nodig voor hoogte militair arbeidsongeschiktheidspensioen

**Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2025:20643** 15-08-2025

Hoger militair arbeidsongeschiktheidspensioen vastgesteld

**Rechtbank Amsterdam, ECLI:NL:RBAMS:2023:481** 26-01-2023

Ontslag statutair bestuurder met billijke vergoeding: pensioenbijdrage geen looncomponent voor transitievergoeding

## **Centrale Raad van Beroep**

**Centrale Raad van Beroep, ECLI:NL:CRVB:2025:1651** 06-11-2025

Korting militair nabestaandenpensioen na geregistreerd partnerschap toelaatbaar

## **Antillen**

**Raad van Beroep in Ambtenarenzaken van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, ECLI:NL:ORBAACM:2025:29** 12-11-2025

Geen herziening van besluit over duurtetoeslag en gewijzigde pensioengrondslag

**Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, ECLI:NL:OGHACMB:2025:268** 28-10-2025

Curaçao moet uitkeringen duurtetoeslag en VUT vergoeden aan ADC

**Gerecht in eerste aanleg van Curaçao, ECLI:NL:OGEAC:2025:242** 12-08-2025

Pensioenverzekeraar moet pensioen uitkeren, ook zonder bankrekening op eigen naam

## **Uitspraken zonder ECLI**

### **College voor de Rechten van de Mens** 03-11-2025

Wijziging premievrije pensioenopbouw in reglement leidt niet tot verboden onderscheid handicap/cz of leeftijd

*Bij deze uitspraak ontbreekt de ECLI*

### **Klachteninstituut Financiële Dienstverlening** 21-11-2025

Pensioenadviseur aansprakelijk voor advies eerder ingaan pensioen

*Bij deze uitspraak ontbreekt de ECLI*

### **Commissie van Beroep Klachteninstituut Financiële Dienstverlening** 12-11-2025

Geen schending zorgplicht verzekeraar met betrekking tot informatie over dalend rendement voor pensioendatum

*Bij deze uitspraak ontbreekt de ECLI*

### **Klachteninstituut Financiële Dienstverlening** 18-11-2025

Geen schending zorgplicht prudent beleggen door stabiliseringsmechanisme pensioenuitkering

*Bij deze uitspraak ontbreekt de ECLI*

### **Geschilleninstantie pensioenfondsen** 24-11-2025

Vervroeging nettoprepensioenregeling: geen schade door onjuiste informatie

*Bij deze uitspraak ontbreekt de ECLI*

### **Geschilleninstantie pensioenfondsen** 18-11-2025

ABP-deelnemer heeft geen recht op afkoop: pensioen door aanvulling boven afkoopgrens

*Bij deze uitspraak ontbreekt de ECLI*

### **Geschilleninstantie pensioenfondsen** 06-11-2025

Na gedeeltelijke schadevergoeding ABP wegens informatiefout waardeoverdracht geen verdere schadevergoeding

*Bij deze uitspraak ontbreekt de ECLI*

### **Geschilleninstantie pensioenfondsen** 15-10-2025

Pensioenfonds mocht te veel ontvangen pensioen naar toekomst toe corrigeren

*Bij deze uitspraak ontbreekt de ECLI*

### **Geschilleninstantie pensioenfondsen** 14-10-2025

GIP acht zich niet bevoegd te oordelen over afkoopfactoren

*Bij deze uitspraak ontbreekt de ECLI*

RECHTSPRAAK

**Wijziging premievrije pensioenopbouw in reglement leidt niet tot verboden onderscheid handicap/cz of leeftijd**

*Verzoeker ontvangt sinds 2002 een invaliditeitspensioen. In het pensioenreglement van 1997, dat op hem van toepassing is, staat dat hij recht heeft op premievrije pensioenopbouw tot 62 jaar. Deze leeftijd bereikt hij in 2011. In 2014 gaat zijn ouderdomspensioen in, omdat hij dan 65 jaar is.*

*Op 1 januari 2015 treedt een nieuw pensioenreglement in werking. Hierin is de leeftijdsgrens voor premievrije pensioenopbouw vervallen, waardoor de mensen met een invaliditeitspensioen tot de AOW-leeftijd pensioen blijven opbouwen. De man stelt dat hij hierdoor gediscrimineerd wordt op grond van leeftijd en/of handicap of chronische ziekte.*

*Het College oordeelt dat de groepen werkende deelnemers en deelnemers met een invaliditeitspensioen geen gelijke gevallen zijn. Deze groepen verkeren in een andere rechtspositie en hebben verschillende voorwaarden voor pensioenopbouw. Er is daarom geen sprake van discriminatie op grond van handicap of chronische ziekte. Het College oordeelt dat niet met terugwerkende kracht sprake kan zijn van discriminatie op grond van leeftijd in de jaren 2011 tot 2014. Er zijn dus geen gelijke gevallen en geen sprake van discriminatie op grond van leeftijd.*

Een man, geboren in 1949, bouwt sinds 1980 pensioen op bij Stichting Pensioenfonds ABP (hierna: ABP). Sinds 2002 ontvangt hij een invaliditeitspensioen. In het pensioenreglement van 1997, dat op hem van toepassing is, staat dat hij recht heeft op premievrije pensioenopbouw tot 62 jaar. Deze leeftijd bereikt hij in 2011. In 2014 gaat zijn

ouderdomspensioen in, omdat hij dan 65 jaar is.

Op 1 januari 2015 treedt een nieuw pensioenreglement in werking. Hierin is de leeftijdsgrens voor premievrije pensioenopbouw vervallen, waardoor de mensen met een invaliditeitspensioen tot de AOW-leeftijd pensioen blijven opbouwen. De man stelt dat hij hierdoor gediscrimineerd wordt op grond van leeftijd en/of handicap of chronische ziekte.

ABP stelt dat geen sprake is van discriminatie op grond van handicap of chronische ziekte, omdat de leeftijdsgrens gold voor meerdere groepen, waaronder mensen met een werkloosheidsuitkering. Daarnaast kunnen werkende deelnemers niet worden vergeleken met deelnemers met een invaliditeitspensioen. Ook is volgens ABP geen sprake van discriminatie op grond van leeftijd, omdat er verschillende pensioenreglementen gelden voor verschillende leeftijdsgroepen.

Een pensioenuitvoerder mag bij de pensioenaanspraken niet discrimineren op grond van handicap of chronische ziekte. Het College moet eerst beoordelen of er gelijke of vergelijkbare gevallen zijn.

Het College oordeelt dat de groepen werkende deelnemers en deelnemers met een invaliditeitspensioen geen gelijke gevallen zijn. Deze groepen verkeren in een andere rechtspositie en hebben verschillende voorwaarden voor pensioenopbouw. Er is daarom geen sprake van discriminatie op grond van handicap of chronische ziekte.

Een pensioenuitvoerder mag ook niet discrimineren op grond van leeftijd bij de pensioenaanspraken. Ook hier kijkt het College eerst of er gelijke gevallen zijn.

Het College stelt vast dat in de periode 2011 tot en met 2014 een pensioenreglement gold waarvoor alle deelnemers met een invaliditeitspensioen de premievrije opbouw stopte op 62-jarige leeftijd. Dit gold voor iedereen, ongeacht hun leeftijd. Pas in 2015 veranderde het pensioenreglement en golden andere voorwaarden voor mensen met een invaliditeitspensioen die toen nog jonger dan 62 jaar waren.

Het College oordeelt dat niet met terugwerkende kracht sprake kan zijn van discriminatie op grond van leeftijd in de jaren 2011 tot 2014. Er zijn dus geen gelijke gevallen en geen sprake van discriminatie op grond van leeftijd.

Stichting Pensioenfonds ABP heeft geen verboden onderscheid gemaakt jegens de man op grond van handicap/chronische ziekte of leeftijd.

**Instantie:** College voor de Rechten van de Mens

**Datum uitspraak:** 03-11-2025

**Zaaknummer:** CRM 2025-111

RECHTSPRAAK

## **Pensioenadviseur aansprakelijk voor advies eerder ingaan pensioen**

***De consument verwijt de adviseur dat deze hem in 2023 onjuist heeft geadviseerd over de risico's van het naar voren halen van zijn ouderdomspensioen. Zijn vervroegd pensioen is door het UWV in mindering gebracht op zijn WW-uitkering. Hij vordert van de adviseur vergoeding van de daardoor ontstane financiële schade. Volgens de adviseur is van een adviesrelatie geen sprake geweest en vallen de gevolgen van de door de consument gemaakte (pensioen)keuzes binnen de risicosfeer van de consument. De commissie oordeelt dat het standpunt van de consument aannemelijk is, omdat de adviseur er niet in is geslaagd om een gespreksnotitie of een andere weergave over te leggen van het met de consument gevoerde gesprek in maart 2023. De klacht van de consument is gegrond. De niet betwiste vordering van € 30.720 wordt toegewezen.***

In opdracht van de voormalige werkgever van de consument (hierna: de werkgever) is de adviseur in 2023 betrokken geweest bij de voortijdige beëindiging van het dienstverband van werknemers van de werkgever, waaronder de consument. In dat kader heeft op 27 maart 2023 een gesprek plaatsgevonden tussen de consument en de adviseur.

De consument ontvangt sinds november 2023 een deel van zijn ouderdomspensioen. Sinds die datum brengt het UWV dit deel in mindering op de werkloosheidsuitkering van de consument.

Op 3 januari 2024 heeft de consument de adviseur hierover telefonisch benaderd. De adviseur heeft daarop het volgende Sms-bericht aan de consument gezonden: 'U krijgt (pre)pensioen uit werkzaamheden welke u deed voor uw uitkering en zoals op de site van het UWV staat heeft dit geen invloed op uw uitkering'. De adviseur heeft daarbij een printscreen toegezonden

van de website van het UWV met onder meer de volgende informatie: 'U leest hier wat u moet doorgeven als u naast uw WAO-uitkering ook (pre)pensioen heeft. En wat u moet doen als u de AOW-leeftijd bereikt. (...) Krijgt u (pre)pensioen uit werk dat u deed vóór uw uitkering? Dan heeft uw (pre)pensioen geen invloed op uw uitkering. (...)'. Eveneens op 3 januari 2024 heeft de consument het volgende Sms-bericht aan de adviseur gezonden: 'Dank voor de informatie, [naam adviseur]. Lijkt me duidelijk dat het UWV hier een vergissing maakt.'

Op 11 januari 2024 heeft de consument, onder verwijzing naar de door de adviseur op 3 januari 2024 toegezonden printscreen van informatie van de website van het UWV, het volgende Sms-bericht aan de adviseur gezonden: 'Is er gezien het bovenstaande voldoende grond om bezwaar aan te tekenen? Graag je reactie.' Hierop ontving de consument een afwezigheidsmelding tot 16 januari 2024 van de adviseur.

De consument heeft op 10 mei 2024 per Sms-bericht als volgt gerappelleerd: '(...), ik heb helaas niets meer van je vernomen over bovenstaande kwestie. Onze indruk is dat we door jou verkeerd zijn geïnformeerd over het naar voren halen van mijn pensioen. Graag heb ik hierover contact met je. Ik hoor graag (...).'

Op 29 juli 2024 heeft de adviseur naar aanleiding van een klacht van de consument per e-mail het volgende aan de consument geschreven: '(...) Met [naam werkgever] hebben wij de afspraak dat wij medewerkers informeren inzake de inhoud van de vaststellingsovereenkomst, de transitievergoeding en de situatie op pensioengerechtigde leeftijd. Wij hebben u niet geadviseerd inzake uw vroegpensioen. De vraag welke wij wel regelmatig kregen was of de transitievergoeding ook invloed heeft op de hoogte van de eventuele WW-uitkering en dit is niet het geval. (...)'

Op 21 augustus 2024 heeft de adviseur per e-mail de consument het volgende geschreven: '(...) Zoals in onze vorige mail al beantwoord hebben wij u op 27 maart 2023 niet geadviseerd inzake uw vroegpensioen. Blijkbaar is uw WW-uitkering eind 2023 of begin dit jaar al ingegaan echter wij zijn zowel bij de aanvraag hiervan als bij de aanvraag van uw vroegpensioen in het geheel niet betrokken geweest. [Naam adviseur] kan zich het telefoontje met u van 3 januari 2024 inhoudelijk niet meer herinneren maar de betreffende sms met informatie van de site van UWV geeft duidelijk aan dat het hier informatie betreft inzake een WAO uitkering en niet inzake een WW uitkering. (...)'

De consument kan zich niet vinden in het standpunt van de adviseur en heeft een klacht bij Kifid ingediend. De consument verwijt de adviseur dat deze hem onjuist heeft geïnformeerd en geadviseerd over de mogelijke gevolgen van het naar voren halen van zijn ouderdomspensioen. Hierdoor lijdt de consument financieel nadeel. De consument vordert

van de adviseur een bedrag van € 30.720, omdat gedurende 24 maanden € 1.280 wordt ingehouden van zijn WW-uitkering. Zou hij juist zijn geadviseerd dan zou hij niet zijn geconfronteerd met deze korting, aldus de consument.

Volgens de adviseur heeft er tussen hem en de consument geen adviesrelatie bestaan en vallen de gevolgen van de pensioenkeuze van de consument volledig binnen de risicosfeer van de consument. De adviseur stelt dat van begin af aan duidelijk was dat de met de werknemers te voeren gesprekken louter informatief van aard zouden zijn en de consument hem nu ten onrechte aanspreekt op schending van zijn zorgplicht jegens de consument.

De commissie is van oordeel dat dit standpunt niet blijkt uit de bewijstukken in het dossier. Uit die stukken blijkt dat de werkgever in 2023 aan oudere werknemers, waaronder de consument, de mogelijkheid heeft geboden om informatie/advies in te winnen over de persoonlijke financiële situatie op latere leeftijd en de mogelijkheden om eerder te stoppen met werken. Daarbij heeft de werkgever aangeboden om, tot een bepaald maximum, de kosten van een gesprek met een financieel adviseur te vergoeden en daarbij is onder meer de naam van de adviseur genoemd in zijn hoedanigheid als financieel adviseur. Ook wordt gewezen op de mogelijkheid om desgewenst en op eigen kosten het gesprek verder aan te gaan met de adviseur.

Vast staat dat op 27 maart 2023 een gesprek heeft plaatsgevonden tussen de adviseur en de consument met zijn echtgenote. Volgens de consument is daarin de vraag aan de orde gekomen van het naar voren halen van het ouderdomspensioen en heeft de adviseur toen gezegd dat het eventueel vervroegen van het ouderdomspensioen niet van invloed zou zijn op de werkloosheidsuitkering van de consument. Dit antwoord heeft de besluitvorming van de consument over het vervroegen van het pensioen in hoge mate beïnvloed.

Gezien de stelling van de consument en de onderbouwing daarvan met het Sms-bericht van de adviseur, rust op de adviseur een verzwaarde motiveringsplicht van zijn verweer. Hij moet met meer komen dan alleen de betwisting van de stelling van de consument. Desgevraagd heeft de adviseur geen gespreksnotities of anderszins bewijs overgelegd, waaruit zijn weergave van het op 27 maart 2023 gevoerde gesprek blijkt. De commissie volgt de adviseur niet in zijn, ter zitting meermaals ingenomen, standpunt dat hij ook niet verplicht was dit te doen. De adviseur is immers als professionele financiële dienstverlener ingeschakeld en betaald om met de werknemers gesprekken aan te gaan en hen te informeren en te adviseren.

Omdat de adviseur er niet in is geslaagd om een gespreksnotitie of een andere weergave van het onderhavige gesprek te overleggen, is de door de consument gestelde weergave van het op 27 maart 2023 gevoerde gesprek met de adviseur voldoende aannemelijk. De commissie stelt

dan ook vast dat de adviseur tijdens dat gesprek tegen de consument heeft gezegd dat het eventueel vervroegen van het ouderdomspensioen niet van invloed zou zijn op de werkloosheidsuitkering van de consument. Deze informatie is onjuist en impliceert in dit geval een fout van de adviseur. De onjuiste informatie heeft de consument op het verkeerde been gezet en heeft hem ertoe gebracht zijn pensioen vervroegd te laten ingaan met de nadelige gevolgen voor de hoogte van zijn WW-uitkering.

Voor zover de adviseur zich erop beroept dat hij met de werkgever een andere, vrijblijvender afspraak had gemaakt over de te verrichten werkzaamheden, kan dit niet aan de consument worden tegengeworpen. Dit ontslaat de adviseur niet van zijn aansprakelijkheid voor het verstrekken van onjuiste informatie en advies.

Op grond van het voorgaande komt de commissie tot het oordeel dat de klacht van de consument gegrond is en zijn vordering van € 30.720, die de adviseur niet heeft betwist, moet worden toegewezen.

---

**Instantie:** Klachteninstituut Financiële Dienstverlening

**Datum uitspraak:** 21-11-2025

**Zaaknummer:** Kifid 2025-0932

RECHTSPRAAK

## **Geen schending zorgplicht verzekeraar met betrekking tot informatie over dalend rendement voor pensioendatum**

***De consument heeft erover geklaagd dat de pensioenuitvoerder hem onvoldoende heeft geïnformeerd over de dalende rendementen vlak voor de pensioendatum. De Commissie van Beroep is van oordeel dat er geen wettelijke of contractuele (zorg)plicht is waaruit volgt dat de pensioenuitvoerder de consument in dit geval meer of anders had moeten informeren dan hij heeft gedaan. De Commissie van Beroep bevestigt de uitspraak van de Geschillencommissie.***

De consument heeft deelgenomen aan de pensioenregeling van zijn voormalig werkgever. Dit betreft een regeling op basis van beschikbare premie. De ingelegde premie wordt in fondsen belegd om een pensioenkapitaal op te bouwen. De wijze van beleggen wordt HorizonBeleggen genoemd, waarbij belegd wordt op basis van het 'lifecycle model'. De pensioenuitvoerder is verantwoordelijk voor het beleggen van de premie. In de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022 is de beleggingswaarde van het pensioenkapitaal gedaald van € 164.793,91 naar € 138.028,12 (een waardedaling van ongeveer 16%). De verwachte waarde van het aan te kopen pensioen steeg in dezelfde periode van € 8.004 naar € 10.542 (een waardestijging van ongeveer 31%). De consument heeft over de daling van de beleggingswaarde van het pensioenkapitaal geklaagd bij de pensioenuitvoerder. Partijen zijn hierin niet nader tot elkaar gekomen, waarna de consument zicht tot het Kifid heeft gewend.

De consument heeft erover geklaagd dat de pensioenuitvoerder de premies onvoldoende zorgvuldig heeft belegd waardoor de beleggingswaarde van het pensioenkapitaal in korte tijd sterk is gedaald. Daarnaast heeft de consument geklaagd over gebrekkige informatieverstrekking door de pensioenuitvoerder. Hierdoor is hem de kans ontnomen zijn beleggersprofiel tijdig aan te passen. De consument heeft schadevergoeding gevorderd. De Geschillencommissie heeft de klachten verworpen en de vordering tot schadevergoeding afgewezen.

De consument is het niet eens met de uitspraak van de Geschillencommissie en heeft beroep ingesteld. In het beroep klaagt de consument enkel nog over gebrekkige informatieverstrekking. Volgens de consument is de Geschillencommissie onvoldoende ingegaan op de informatieplicht van de pensioenuitvoerder. De pensioenuitvoerder had hem (de consument) actief moeten informeren over het (sterk) dalende rendement in 2022 en over de beleidskeuzes die de pensioenuitvoerder heeft gemaakt, bijvoorbeeld door hem hierover een e-mail te sturen. De consument stelt dat dit had gemoeten op grond van de artikelen 38 en 48 van de Pensioenwet, artikel 4:20 van de Wet op het financieel toezicht (Wft), de Beleidsregel Informatieverstrekking van de AFM en de zorgplicht. Als de consument juist was geïnformeerd, had hij andere keuzes kunnen maken. Als voorbeeld noemt de consument de mogelijkheid om voor een ander profiel te kiezen, bijvoorbeeld VrijBeleggen, waarbij minder belegd wordt in vastrentende waarden.

De pensioenuitvoerder stelt dat hij aan alle informatieplichten heeft voldaan. De pensioenuitvoerder heeft de consument jaarlijks geïnformeerd over onder andere de waardeontwikkeling van het opgebouwde pensioenkapitaal en de ingehouden kosten door middel van het verstrekken van uniforme pensioenoverzichten (UPO's). De rendementen van HorizonBeleggen worden maandelijks gepubliceerd op de website, en dat geldt ook voor de rendementen van elk individueel fonds waarin wordt belegd. Op de website wordt tevens uitleg gegeven over het afbouwen van het renterisico. Daarnaast heeft de pensioenuitvoerder de consument geïnformeerd via de online portal. Op de portal verschijnt ieder kwartaal een beleggingsupdate inclusief toelichtend filmpje. Op de portal is de dagelijkse beleggingswaarde van het opgebouwde pensioenkapitaal in te zien, alsmede de verwachte waarde van het aan te kopen pensioen. Tevens is op de portal een overzicht zichtbaar met beginstand, hoeveel premie er is toegevoegd, hoeveel kosten er zijn onttrokken en hoeveel rendement er is gemaakt. Dit is per maand en per jaar beschikbaar, zowel grafisch als in tabelvorm.

De pensioenuitvoerder heeft in zijn verweerschrift in het beroep uitgelegd dat hij ter zake van de niet-wettelijke informatieverstrekking telkens een balans moet zien te vinden in het spanningsveld tussen het bieden van aanvullende informatie aan deelnemers en het bewaken van hun vertrouwen in het langetermijnproces van pensioenopbouw. In tijden van grote volatiliteit op de financiële markten verstrekt de pensioenuitvoerder via verschillende kanalen aanvullende informatie zonder onrust te creëren of te stimuleren. Tegen deze achtergrond heeft de pensioenuitvoerder in 2022 onverplicht informatie aan de deelnemers verstrekt via de website en LinkedIn over de dip op de beurs. Dat de pensioenuitvoerder eerder heeft erkend dat de informatievoorziening achteraf gezien altijd beter kan, is volgens de pensioenuitvoerder geen erkenning van een zorgplichtschending.

De Commissie van Beroep is van oordeel dat er geen wettelijke of contractuele (zorg)plicht is

waaruit volgt dat de pensioenuitvoerder de consument in dit geval meer of anders had moeten informeren dan hij heeft gedaan. De Commissie van Beroep motiveert dit oordeel als volgt.

De stelling van de consument dat in de UPO's enkel informatie achteraf wordt verstrekt is weliswaar juist, maar daar staat tegenover dat de consument de dagelijkse beleggingswaarde van het opgebouwde pensioenkapitaal en de verwachte waarde van het aan te kopen pensioen via de online portal kon bekijken. Anders dan de consument stelt, is de pensioenuitvoerder niet wettelijk verplicht om de consument actief te informeren over (sterke) rendementsdalingen, bijvoorbeeld via een e-mail, zodat de consument eventueel voor een ander profiel had kunnen kiezen. Een dergelijke plicht vloeit in dit geval evenmin voort uit de door de pensioenuitvoerder jegens de consument in acht te nemen zorg, te minder waar de marktomstandigheden die tot een lagere beleggingswaarde leiden van positieve invloed zijn op de hoogte van het aan te kopen pensioen.

---

**Instantie:** Commissie van Beroep Klachteninstituut Financiële Dienstverlening

**Datum uitspraak:** 12-11-2025

**Zaaknummer:** KIFID 2025-0070

RECHTSPRAAK

## **Geen schending zorgplicht prudent beleggen door stabiliseringsmechanisme pensioenuitkering**

***Zaak over de zorgplicht van een pensioenuitvoerder in het kader van prudent beleggen. Onder controle brengen van het renterisico door de stabiliseringsmechanisme en het streven naar een zo stabiel mogelijke pensioenuitkering. Niet gebleken is dat de pensioenuitvoerder niet prudent heeft belegd of op andere wijze te kort is geschoten.***

De consument, geboren in 1956, heeft van 1 januari 2014 tot 1 november 2021 uit hoofde van de arbeidsovereenkomst met zijn werkgever pensioen opgebouwd bij de pensioenuitvoerder. Op 1 juni 2016 heeft de pensioenuitvoerder de consument een brief gestuurd waarin hij de consument onder verwijzing naar de UPO 2015 informeert over de beleggingswaarde van het pensioenkapitaal op 1 januari 2015, die op dat moment € 6.663 bedroeg. Ook informeerde de pensioenuitvoerder over het indicatief pensioenkapitaal op 67-jarige leeftijd.

Bij e-mail van 18 maart 2021 heeft de consument om een opgave van zijn pensioen verzocht. De pensioenuitvoerder heeft hem bij brief van 1 april 2021 een opgave gestuurd, waarin een bedrag van € 72.872 als mogelijke beleggingswaarde van het pensioenkapitaal per 1 november 2022 is genoemd. Dit bedrag was gebaseerd op het voortzetten van het dienstverband tot 1 november 2022 en ging uit van de pensioendatum op 68-jarige leeftijd.

De consument en de pensioenuitvoerder hebben daarna gecorrespondeerd over de daling van het indicatieve pensioenkapitaal tussen 2015 en 2021 en over de vraag of de pensioenuitvoerder de consument enige zekerheid kan geven over het pensioenkapitaal op 67-jarige leeftijd. De pensioenuitvoerder heeft de consument bericht dat het niet mogelijk is te bevestigen wat de waarde van het pensioenkapitaal gaat worden. Op de opmerking van de consument dat hij hoopt dat de pensioenuitvoerder de belegging van zijn pensioen niet klakkeloos aan automatismen overlaat, heeft de pensioenuitvoerder bij e-mail van 9 augustus 2021 bericht.

Per 1 november 2021 is het dienstverband van de consument geëindigd en is het pensioen dat

was opgebouwd bij de pensioenuitvoerder premievrij gemaakt. Bij e-mail van 16 maart 2022 heeft de consument de pensioenuitvoerder een aantal vragen gesteld die betrekking hebben op het te verwachten kapitaal op 1 november 2022, de maand waarin de consument AOW zou gaan ontvangen. Naar aanleiding van deze vragen is een discussie ontstaan tussen partijen over (onder meer) het pensioenkapitaal op 1 november 2022. Tijdens deze discussie per e-mail heeft de consument geconstateerd dat het pensioenkapitaal daalde. De consument is gaan twijfelen aan het beleggingsbeleid van de pensioenuitvoerder en heeft zijn rechtsbijstandsverzekeraar ingeschakeld. Bij brief van 19 augustus 2022 heeft de rechtsbijstandsverzekeraar vragen gesteld over het beleggingsbeleid en heeft daarover informatie opgevraagd. Bij brief van 15 september 2022 heeft de pensioenuitvoerder het beleggingsbeleid toegelicht.

Op 1 december 2022 heeft de pensioenuitvoerder het pensioenkapitaal overgedragen aan Atos Pensioenfonds zodat de consument een pensioenuitkering kon aankopen. De waarde van het pensioenkapitaal bedroeg op dat moment € 56.107,13.

Volgens de Geschillencommissie is niet komen vast te staan dat de pensioenuitvoerder in strijd heeft gehandeld met het prudent person-beginsel of enige andere op hem rustende zorgplicht heeft geschonden.

De Commissie van Beroep is van oordeel dat de klachten in beroep niet slagen. In de kern ziet de klacht van de consument erop dat de waarde van het door hem opgebouwde pensioenkapitaal, ten onrechte is achtergebleven bij het geprognosticeerde kapitaal omdat de pensioenuitvoerder onzorgvuldig zou hebben belegd.

De onderhavige pensioenpremies werden – overeenkomstig het risicoprofiel – deels belegd, waardoor zij onderhevig waren aan risico's die behoren bij beleggen. De Geschillencommissie heeft in dat verband uitvoerig en met juistheid het wettelijk kader uiteengezet op basis waarvan een pensioenuitvoerder als een goed huisvader de gelden in een dergelijk geval moet beleggen. Terecht ook heeft de Geschillencommissie daarbij vooropgesteld dat de consument geacht wordt de risico's verbonden aan beleggen te beseffen. De consument heeft gedurende vele jaren overzichten ontvangen waarin de opbouw van het pensioen (inclusief de soort beleggingen) en de waarde opbouw was weergegeven. Alleen daaruit had de consument al kunnen en moeten afleiden dat er belegd werd en er een zeker risico was dat de geprognosticeerde eindwaarde niet gehaald zou worden. Voor zover de stelling van de consument is dat hij zich niet bewust was van de risico's, is die stelling dus niet terecht.

De Geschillencommissie heeft ook uitgelegd hoe de opbouwfase en afbouwfase van dergelijke pensioenbeleggingen werkt. De Commissie van Beroep is het eens met die de uiteenzetting

van de Geschillencommissie, die daarbij ook is ingegaan op het beleggingsbeleid van de pensioenuitvoerder en de Commissie van Beroep heeft geen reden om aan te nemen dat de berekeningen die door de pensioenuitvoerder zijn overgelegd niet zouden kloppen. De consument heeft in beroep onvoldoende concreet gemaakt waarom de berekeningen niet kloppen. Daarbij zij erop gewezen dat de pensioenuitvoerder gemotiveerd heeft dat en waarom de door de consument gehanteerde uitgangspunten voor zijn berekeningen niet juist zijn (want dat is gebaseerd op een eerder overzicht waarvan de uitgangspunten zijn veranderd).

De Geschillencommissie is op basis van het voorgaande – kort gezegd – tot het oordeel gekomen dat de pensioenuitvoerder, inclusief het gebruikte stabiliteitsmechanisme – aan haar zorgplicht heeft voldaan (prudent person-beginsel). De Commissie van Beroep kan aan deze overwegingen van de Geschillencommissie niet veel toevoegen. De Commissie van Beroep deelt dat oordeel, neemt deze overwegingen over en maakt deze tot de hare. Gelet daarop is dus niet gebleken dat de pensioenuitvoerder de pensioenuitkeringen niet als een prudent person (goed huisvader) heeft belegd. De klachten zijn ook in beroep ongegrond.

In de situatie waarbij de beleggingen sterk in waarde zijn gedaald, hetgeen de directe aanleiding is geweest voor de klachten van de consument, heeft het stabiliteitsmechanisme er dus voor gezorgd dat de pensioenuitkering aan de consument stabiel is gebleven (en zelfs iets hoger is geworden), ook al is de waarde van het pensioenkapitaal achtergebleven bij de verwachtingen. Zo was het pensioenkapitaal van de consument op 29 oktober 2021 nog € 66.944 en op 16 mei 2022 € 58.231, voornamelijk als gevolg van de scherpe rentestijging in die periode. Desondanks kon met dat lagere kapitaal volgens de pensioenuitvoerder een pensioen worden aangekocht dat circa 10% hoger was dan eind oktober 2021 mogelijk zou zijn geweest. Daarmee heeft de consument dus ook geen schade geleden.

---

**Instantie:** Klachteninstituut Financiële Dienstverlening

**Datum uitspraak:** 18-11-2025

**Zaaknummer:** Kifid 2025-0073

RECHTSPRAAK

## **Vervroeging nettoprepensioenregeling: geen schade door onjuiste informatie**

***Verzoeker stelt zijn nettoprepensioenregeling uit tot één maand voor de einddatum. Vervolgens vervroegt hij de ingangsdatum met vier maanden. Volgens verzoeker is hem toegezegd dat het maandbedrag hierdoor niet wijzigt. Dat was voor hem bovendien reden te besluiten zijn IOAW-uitkering stop te zetten. Daarna blijkt het maandelijkse pensioenbedrag veel lager. Verzoeker vindt dat hij schade heeft geleden omdat hij deze uitkering zou hebben laten doorlopen als hij juist was geïnformeerd en wil dat Bpf Koopvaardij hem deze schade vergoedt. Volgens het pensioenfonds is het pensioenreglement correct toegepast en is er geen sprake van schade. De geschillencommissie wijst het verzoek af.***

Verzoeker bouwt pensioen op bij Pensioenfonds Koopvaardij. Onderdeel hiervan is een nettoprepensioenregeling van 62- tot 67-jarige leeftijd. Op 3 april 2019 wordt verzoeker 62. Verzoeker ontvangt jaarlijks een pensioenoverzicht met daarin ook een opgave van de verwachte prepensioenuitkering, voor het eerst in 2017. In februari 2023 ontvangt verzoeker het laatste jaarlijkse pensioenoverzicht. Op 11 augustus 2023 stuurt het pensioenfonds een aanvraagformulier voor netto prepensioen met ingangsdatum 1 maart 2024 tot en met 31 maart 2024 (1 maand) aan verzoeker. Verzoeker retourneert het formulier op 29 augustus 2023. Op 8 september 2023 verstuurt het pensioenfonds de toekenbrief.

Op 22 september 2023 belt de gemachtigde van verzoeker het pensioenfonds met het verzoek het netto prepensioen eerder in te laten gaan, namelijk per 1 november 2023. Op 3 oktober 2023 belt de gemachtigde opnieuw om te vragen of het nettoprepensioen in november 2023 in één keer kan worden uitgekeerd. Het pensioenfonds legt uit dat dit niet mogelijk is, het wordt in vijf maandelijkse termijnen uitgesmeerd (tot en met maart 2024). Het pensioenfonds zegt toe een nieuw aanvraagformulier te sturen. Per 1 november 2023 wordt de uitkering van

verzoeker, op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), op zijn verzoek opgeschort en beëindigd. Het pensioenfonds stuurt verzoeker 3 november 2023 een nieuw aanvraagformulier voor het nettoprepensioen, vanaf 1 november 2023 tot de einddatum van 31 maart 2024. Verzoeker stuurt dit op 8 november 2023 ingevuld en ondertekend retour.

Op 17 november 2023 verstuurt het pensioenfonds de gewijzigde toekenbrief. Op 24 november 2023 belt de gemachtigde het pensioenfonds. Zij geeft aan dat het maandbedrag niet kan kloppen en verwijst naar de brief van 8 september 2023.

Op 1 december 2023 stuurt het pensioenfonds een brief met uitleg over de verschillende bedragen. Op 8 januari 2024 dient de gemachtigde namens verzoeker een klacht in. Op 27 februari 2024 reageert het pensioenfonds op de klacht. Op 11 juni 2024 maakt de gemachtigde bezwaar tegen de afhandeling van de klacht. Op 16 juli 2024 stuurt het pensioenfonds verzoeker een brief met nadere toelichting op de status van de interne klachtprocedure. Daarop stelt de gemachtigde op 3 november 2024 beroep in bij het bestuur. Op 24 februari 2025 doet het bestuur uitspraak en verklaart de klacht ongegrond.

Verzoeker wil een passende compensatie voor de veroorzaakte financiële schade die hij heeft geleden door de onjuiste informatieverstrekking. Deze financiële schade bedraagt € 6.029,55 (vijf maanden uitkering à € 1.090,91 netto per maand en reiskosten à € 575).

De geschillencommissie merkt allereerst op dat de brief van Bpf Koopvaardij van 1 december 2023 geen onderdeel uitmaakt van het procesdossier. Tijdens de mondelinge behandeling hebben partijen het bestaan en de inhoud hiervan overigens wel bevestigd. De inhoud ervan komt overeen met de informatie uit de overige brieven van het pensioenfonds. Partijen stemden ermee in deze brief achterwege te laten bij de beoordeling van het geschil.

Voor dit geschil is van belang het Prepensioenreglement 2015 van Bpf Koopvaardij zoals dat gold vanaf 1 januari 2023 en 1 januari 2024 (verder: het pensioenreglement). Het is de vaste lijn in de Nederlandse rechtspraak dat het pensioenreglement bepalend is voor de vraag op welke pensioenaanspraken recht bestaat. Aan foute informatie kunnen in beginsel geen rechten worden ontleend.

In dit geschil staat niet ter discussie dat de aanspraken van verzoeker conform het pensioenreglement zijn vastgesteld. Tijdens de mondelinge behandeling hebben partijen verduidelijkt dat het geschil draait om de vraag of er informatieverplichtingen van het pensioenfonds jegens verzoeker zijn geschonden en zo ja welke gevolgen daaraan verbonden moeten worden.

Tijdens de mondelinge behandeling hebben partijen bevestigd dat er tussen verzoeker en het pensioenfonds sprake is geweest van, wat zij noemden, miscommunicatie tijdens en in vervolg op het telefoongesprek van 3 oktober 2023. Beide partijen hebben een andere interpretatie van hetgeen in dit gesprek besproken dan wel afgesproken is en hoe is omgegaan met de vragen die verzoeker daarover daarna aan het pensioenfonds heeft gesteld. Bpf Koopvaardij interpreteert het gesprek als een procedureel juist afgehandeld verzoek voor vervroeging. Verzoeker interpreteert het gesprek als een toezegging dat het prepensioen gelijk zou blijven ondanks deze vervroeging. De geschillencommissie oordeelt dat in het midden kan blijven of de informatie die in het telefoongesprek werd gegeven voldoet aan de eisen die daaraan gesteld worden in artikel 48 PW.

Verzoeker stelt naar aanleiding van de toezegging in het telefoongesprek van 3 oktober 2023, of in elk geval zijn interpretatie daarvan, zijn IOAW-uitkering te hebben opgezegd bij de gemeente. Tijdens de mondelinge behandeling heeft verzoeker toegelicht dat hij dit niet zou hebben gedaan als hij had begrepen hoe het pensioenreglement dient te worden toegepast. De beslissing van verzoeker om de uitkering stop te zetten kan, naar de geschillencommissie begrijpt, niet worden teruggedraaid.

De geschillencommissie stelt vast dat het pensioenfonds steeds duidelijk en consistent schriftelijk heeft gecommuniceerd over de hoogte van het nettoprepensioen. Tijdens de mondelinge behandeling gaf de gemachtigde van verzoeker aan dat het haar niet bekend is of verzoeker de jaarlijkse pensioenoverzichten heeft ontvangen. De geschillencommissie heeft geen aanleiding aan te nemen dat de overzichten niet zijn verzonden. Volgens artikel 1.6 van het pensioenreglement kan het pensioenfonds de overzichten versturen naar het laatst bekende adres. Als dit adres onjuist blijkt te zijn, doet het pensioenfonds navraag bij de basisregistratie personen. Gesteld noch gebleken is dat het gebruikte adres onjuist bleek te zijn. Het is Bpf Koopvaardij niet aan te rekenen als de overzichten verzoeker niet of niet allemaal hebben bereikt.

Al met al had verzoeker meer dan voldoende reden tot twijfel dat een mondelinge toezegging van een vijfmaal hogere (maandelijkse) uitkering de juiste interpretatie van de telefonisch ontvangen informatie was. Het lag voor de hand om een ondubbelzinnige schriftelijke bevestiging van de toezegging te vragen aan het pensioenfonds.

Verzoeker heeft niet onderbouwd dat de beslissing om de IOAW-uitkering stop te zetten financiële gevolgen heeft gehad die er niet zouden zijn geweest zonder die beslissing.

Om in aanmerking te komen voor schadevergoeding moet de geleden schade het rechtstreeks gevolg zijn van handelen of nalaten van Bpf Koopvaardij. Het is aan verzoeker om het verband

aan te tonen tussen zijn beslissing en het handelen van het pensioenfonds. Ook moet verzoeker de hoogte van de schade aantonen (procesreglement van GIP, artikel 30 lid 3). De geschillencommissie oordeelt dat onvoldoende is gebleken dat verzoekers keuze voor het stopzetten van zijn IOAW-uitkering het gevolg is geweest van handelen of nalaten van Bpf Koopvaardij dat aan het fonds kan worden toegerekend. Ook is onvoldoende aangetoond dát er sprake is van geleden financiële schade als gevolg van de genomen beslissing.

---

**Instantie:** Geschilleninstantie pensioenfondsen

**Datum uitspraak:** 24-11-2025

**Zaaknummer:** GIP 2024-0387

RECHTSPRAAK

## **ABP-deelneemster heeft geen recht op afkoop: pensioen door aanvulling boven afkoopgrens**

***Verzoekster werkt twee jaar en twee maanden voor een ABP-werkgever. Zij bouwt pensioen op. Verzoekster ontvangt berichten over de afkoop van haar pensioen ineens, met een voorbehoud voor aanvullingen. Latere berekeningen maken duidelijk dat zij een aanvulling ontvangt waardoor het bedrag boven de wettelijke afkoopgrens valt. Verzoekster wil het pensioen afkopen. Dit kan niet volgens ABP omdat het pensioen hoger is dan de wettelijke afkoopgrens. Verzoekster is het hier niet mee eens en wil dat ABP het pensioen eenmalig uitkeert. De geschillencommissie wijst het verzoek af.***

Verzoekster is geboren op 30 mei 1958. Zij werkt van 1 januari 1978 tot 1 april 1980 (twee jaar en drie maanden) bij een ABP-werkgever en bouwt over die periode ouderdomspensioen op. Op 30 mei 2025 is verzoekster pensioengerechtigd. Op 21 maart 2023 ontvangt verzoekster een conceptpensioenvoorstel. Hierin staat dat verzoekster vanaf 30 mei 2025 een eenmalig afkoopbedrag van € 6.719 bruto zal ontvangen. ABP attendeert verzoekster op 30 augustus 2024 op de mogelijkheid om pensioen aan te vragen. Verzoeker ontvangt tevens op 30 december 2024 een nieuw pensioenvoorstel. Hierin staat dat het te ontvangen pensioen lager is dan de wettelijke afkoopgrens en dat het pensioen van de verzoekster daarom wordt afgekocht. Verzoeker zal vanaf 30 mei 2025 € 7.154 bruto in één keer ontvangen. Verzoekster gaat akkoord met het afkoopvoorstel. ABP bevestigt op 30 december 2024 de aanvraag. In de bevestiging staat dat verzoekster vanaf 30 mei 2025, levenslang, een maandelijkse bruto-uitkering zal ontvangen van € 54,74 (€ 42,19 netto). Bij de bevestiging van de aanvraag informeert ABP verzoekster hoe het tot dit bedrag komt. Zonder aanvullingen zou verzoekster € 400,32 bruto per jaar ontvangen. Dit is € 33,36 bruto per maand. Uit de berekening volgt dat verzoekster een aanvulling ontvangt van € 21,38 bruto per maand. Hiermee komt het totale pensioen op € 656,88 bruto per jaar. Omdat dit bedrag boven de wettelijke afkoopgrens ligt,

is het omgezet in een ouderdomspensioen dat maandelijks wordt uitgekeerd. Verzoekster kan de aanvulling niet plaatsen en gaat op onderzoek uit. Verzoekster ontdekt dat het gaat om de Aanvulling Samenvallende Diensttijd (ASD). Verzoekster is het niet eens met het feit dat haar ouderdomspensioen als gevolg van deze aanvulling niet kan worden afgekocht en is omgezet in een levenslange maandelijks uitkering en legt haar geschil voor aan GIP.

Het pensioen van verzoekster ging in op 30 mei 2025. Daarom telt de wettelijke afkoopgrens van 2025. Deze is vastgesteld op € 613,52 bruto per jaar. Op 30 mei 2025 bedroeg het pensioen van verzoekster € 656,88 bruto per jaar. De afkoopgrens wordt dus met € 43,36 overschreden. Om te bepalen hoe groot de overschrijding is, telt het bruto bedrag. Het feit dat het nettobedrag de wettelijke afkoopgrens met ongeveer € 20 overschrijdt, is niet relevant. De geschillencommissie stelt vast dat ABP in strijd met de Pensioenwet zou handelen als zij toch afkoopt.

Hoofdstuk 13 van het pensioenreglement voorziet in de mogelijkheid om af te wijken van de toepassing van het pensioenreglement. Dit is mogelijk wanneer de situatie van een deelnemer niet door het pensioenreglement is voorzien of als de precieze uitvoering tot een onbillijke uitkomst zou leiden. In het geschil gaat het om de situatie dat verzoekster reglementair recht heeft op de ASD. Daardoor wordt de wettelijke afkoopgrens overschreden en kan ABP niet afkopen. Omdat het pensioenreglement dit gevolg heeft beoogd, slaagt een beroep op de hardheidsclausule niet. Daarnaast gaat het in het geschil om de vraag of de precieze uitvoering van het pensioenreglement tot een onbillijke uitkomst zou leiden. Verzoekster krijgt met een aanvulling uit de ASD waar zij volgens het pensioenreglement recht op heeft. Er is daarom geen sprake van een onbillijke uitkomst.

---

**Instantie:** Geschilleninstantie pensioenfondsen

**Datum uitspraak:** 18-11-2025

**Zaaknummer:** GIP 2025-0763

RECHTSPRAAK

## **Na gedeeltelijke schadevergoeding ABP wegens informatiefout waardeoverdracht geen verdere schadevergoeding**

***ABP maakt een fout bij de inkomende waardeoverdracht van verzoeker en communiceert hierdoor meerdere jaren een te hoog pensioen op de UPO's. Verzoeker maakt een aantal keuzes rondom werk en pensioen waarbij hij zich baseert op de onjuiste informatie van ABP. Na tien jaar herstelt ABP de gemaakte fout. Verzoeker vindt dat hij schade heeft geleden omdat hij andere keuzes gemaakt zou hebben als de informatie juist was geweest. Verzoeker wil dat ABP hem deze schade vergoedt. ABP vergoedt de pensioenopbouw die verzoeker heeft gemist door zijn keuzes. Verdere schade is niet aangetoond. De geschillencommissie wijst het verzoek af.***

Tot 1 oktober 2006 bouwt verzoeker pensioen op bij Pensioenfonds Zorg & Welzijn (PFZW, toen nog onder de naam PGGM). Bij zijn echtscheiding in 2007 komt verzoeker overeen de pensioenen te verevenen conform de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding. Op 29 februari 2008 bevestigt PFZW de registratie van de verevening aan verzoeker, met vermelding van de relevante bedragen. Van 1 april 2011 tot 1 april 2012 bouwt verzoeker weer pensioen op bij PFZW. Op 26 november 2012 verstrekt PFZW het UPO einde deelneming 2012, onder vermelding van de verevende bedragen. Op 1 april 2012 wordt verzoeker deelnemer bij ABP. Op 26 april 2013 vraagt verzoeker bij ABP waardeoverdracht aan van zijn aanspraken bij PFZW. ABP vraagt de overdrachtswaarde op bij PFZW.

Op 1 november 2013 verstuurt PFZW de overdrachtswaarde aan ABP, inclusief opgave van de verevende pensioenen onder vermelding van de naam van de ex-partner van verzoeker. De verevende bedragen komen overeen met die op het UPO einde deelneming.

Op 30 december 2013 verstrekt ABP de offerte voor waardeoverdracht aan verzoeker. Daarin

wordt niets vermeld over verevend pensioen. Verzoeker accepteert de offerte op 5 januari 2014. Op 7 juni 2014 verstrekt ABP het UPO 2014 aan verzoeker, inclusief het pensioen uit waardeoverdracht. Het UPO meldt niets over scheiding of verevening. Per 1 februari 2020 maakt verzoeker gebruik van de Regeling 60+ (seniorenregeling) via zijn werkgever. Dit wordt schriftelijk bevestigd op 7 augustus 2019. In mei 2023 verstrekt ABP het UPO 2023 aan verzoeker. Over eventuele scheiding of verevening wordt niets opgemerkt. Op 20 december 2023 informeert ABP verzoeker per brief dat het pensioen dat is overgenomen van PFZW was verdeeld en dat deze verdeling ook is overgenomen. Op 17 januari 2024 toont ABP aan verzoeker via MijnABP een pensioen van € 3.220 netto per maand vanaf zijn AOW-datum. Op 18 januari 2024 informeert verzoeker zijn werkgever over zijn voornemen per 1 augustus 2024 met pensioen te gaan. Op 19 januari 2024 toont ABP aan verzoeker via MijnABP een pensioen van € 2.280 netto per maand vanaf zijn AOW-datum.

Op 19 januari 2024 belt en mailt verzoeker met ABP over het gewijzigde bedrag in MijnABP. Hij gaat ervan uit dat er sprake is van een fout en verzoekt ABP deze te herstellen conform de eerder verstrekte pensioenoverzichten. Verzoeker bevestigt op 22 januari 2024 schriftelijk zijn ontslag aan zijn werkgever. ABP bevestigt op 30 januari 2024 de ontvangst van de e-mail van 19 januari, die als klacht wordt behandeld. Verzoeker stuurt op 28 februari 2024 een aanvullende reactie. Hij verzoekt om schadevergoeding wegens inkomensschade als gevolg van deelname aan de seniorenregeling en eerder stoppen met werken. Op 5 maart 2024 verzoekt ABP om aanvullende informatie. Verzoeker verstrekt deze op 6 en 7 maart 2024. Daarop laat ABP op 19 maart 2024 weten meer tijd nodig te hebben voor een reactie. ABP reageert op 14 mei 2024 op de klacht. Verzoeker krijgt een eenmalige financiële compensatie van € 6.592,38 bruto wegens gemiste pensioenopbouw van 1 augustus 2024 tot zijn AOW-datum (16 november 2024). De overige onderdelen van de klacht worden afgewezen. Verzoeker vraagt op 15 mei 2024 zijn pensioen aan per 1 augustus 2024.

Verzoeker wil een schadevergoeding van ABP voor de schade die hij heeft opgelopen door foute informatie van ABP. Het gaat ten eerste om € 41.679,34 bruto aan inkomsten die verzoeker niet heeft gehad door gebruik te maken van de seniorenregeling in 2020 en ten tweede om € 3.290 netto door daling van zijn inkomsten gedurende 3½ maand eerder stoppen met werken in 2024.

Niet in geschil is dat ABP bij het verwerken van de inkomende waardeoverdracht een fout heeft gemaakt door de overdrachtswaarde van het verevende pensioen niet aan te wenden voor inkoop van verevend pensioen, althans daarvan geen melding te doen op de jaarlijkse UPO's.

Het staat vast dat de gemaakte fout er onder andere toe heeft geleid dat ABP op de jaarlijkse

UPO's tot 2023 een hoger pensioen aan verzoeker heeft vermeld dan waar hij op grond van het pensioenreglement recht op heeft. Het is de vaste lijn in de Nederlandse rechtspraak dat het pensioenreglement bepalend is voor de vraag op welke pensioenaanspraken recht bestaat. Aan foute informatie kunnen geen rechten worden ontleend. In geval van een UPO is de reden daarvoor dat het UPO wordt gezien als informatievoorziening over de stand van de pensioenadministratie op enig moment. Daarmee betreft het verstrekken van een UPO een feitelijke handeling en niet een rechtshandeling in de zin van het Burgerlijk Wetboek. ABP mag de gemaakte fout in beginsel herstellen zodat de aanspraken van verzoeker (en zijn ex-partner) overeenkomen met het pensioenreglement. Middels de brief van 20 december 2023 is verzoeker over deze correctie geïnformeerd.

Niet ter discussie staat dat het pensioen van verzoeker na de brief van 20 december 2023 correct is vastgesteld volgens het pensioenreglement. De geschillencommissie stelt vast dat uit de verstrekte informatie duidelijk wordt dat van de totale overdrachtswaarde een deel bestemd is voor het verevende pensioen van de ex-partner. Ook wordt duidelijk dat de gehele overdrachtswaarde, inclusief het verevende deel, is gebruikt voor de berekening van het extra pensioen bij ABP. Als dit voor verzoeker niet duidelijk was, had hij hierover ABP kunnen bellen met een verzoek om toelichting. Verzoeker liet tijdens de mondelinge behandeling weten dat niet te hebben gedaan omdat het verschil in waarden hem toen niet was opgevallen.

Verzoeker had naar het oordeel van de geschillencommissie desondanks kunnen begrijpen dat het bedrag dat ABP berekende ook inclusief het verevende deel was. Dat geldt daarmee niet alleen voor de waardeoverdrachtofferte, maar ook voor de daarna verstrekte UPO's, die melding maken van de verwerkte waardeoverdracht en die aansluiten op de bedragen uit de waardeoverdracht.

De geschillencommissie acht het niet ondenkbaar dat het verwachte pensioen een rol heeft gespeeld bij de keuze voor de seniorenregeling, maar dat de keuze van verzoeker anders zou zijn uitgevallen als de pensioeninformatie juist was geweest, is niet vast komen te staan.

Volgens de geschillencommissie was het logisch geweest om eerst de reactie van ABP op de schriftelijke vragen af te wachten voordat het ontslag (eerder stoppen met werken) werd bevestigd. Desgevraagd heeft verzoeker tijdens de mondelinge behandeling bevestigd dat het waarschijnlijk mogelijk was geweest om terug te komen op zijn voorgenomen ontslagneming en in overleg met zijn leidinggevende de bevestiging later te sturen dan 22 januari 2024.

Om in aanmerking te komen voor schadevergoeding moet de geleden schade het gevolg zijn van een onomkeerbare beslissing op basis van fouten van ABP. Het is aan verzoeker om het verband tussen de beslissing en het handelen van ABP aan te tonen.

De geschillencommissie oordeelt dat onvoldoende is gebleken dat verzoekers keuze voor de seniorenregeling in 2020 het gevolg is geweest van foute informatie van ABP. Bovendien hoorde verzoeker te weten dat er bij de waardeoverdracht een fout is gemaakt. Dat was voldoende kenbaar uit de verstrekte informatie.

Wat betreft het eerder stoppen met werken is de geschillencommissie van oordeel dat deze keuze van verzoeker niet, althans niet uitsluitend, het gevolg is van onduidelijkheid in de brief van 20 december 2023 of in MijnABP. Er is in onvoldoende mate sprake van een verband tussen de verstrekte informatie en het besluit tot ontslagneming.

Dat sprake is van een onomkeerbare beslissing van verzoeker is niet komen vast te staan. Vanwege het ontbreken van voldoende verband is er geen grond voor toewijzing van vergoeding van schade als gevolg van het handelen van ABP en wordt het verzoek afgewezen.

---

**Instantie:** Geschilleninstantie pensioenfondsen

**Datum uitspraak:** 06-11-2025

**Zaaknummer:** GIP 2024-0412

RECHTSPRAAK

## **Pensioenfonds mocht te veel ontvangen pensioen naar toekomst toe corrigeren**

***Verzoeker ontvangt sinds 2014 een ouderdomspensioenuitkering. Hij kiest ervoor om een deel van het ouderdomspensioen uit te ruilen voor extra partnerpensioen. Tien jaar later ontdekt pensioenfonds APG dat de bedragen niet kloppen. Verzoeker ontvangt te veel. Verzoeker hoeft het te veel ontvangen pensioen niet te terug te betalen. De ouderdomspensioenuitkering naar de toekomst toe wordt wel verlaagd. Verzoeker is het hier niet mee eens en wil dat dit ongedaan gemaakt wordt. De geschillencommissie wijst het verzoek af.***

Verzoeker ontvangt vanaf 1 september 2014 ouderdomspensioen. Verzoeker is in 1989 gescheiden. Voor de ex-partner is er bijzonder partnerpensioen voorzien. Het partnerpensioen in het geschil is voor zijn huidige partner wanneer verzoeker overlijdt. Op 4 februari 2014 informeert pensioenfonds APG verzoeker per brief over de keuzemogelijkheden die gelden bij pensionering. De brief bevat drie keuzemogelijkheden. De bedragen in de brief van 4 februari 2014 klopten niet. Er was geen rekening gehouden met het bijzonder partnerpensioen in optie 2.

Op 4 maart 2014 stuurt PPF APG een brief met de gecorrigeerde bedragen. De keuzemogelijkheden bij optie 1 en optie 3 bleven gelijk. De keuzemogelijkheid van optie 2 wijzigde als volgt: uitruil ouderdomspensioen voor extra partnerpensioen. Het ouderdomspensioen bedraagt in dat geval € 3.504,80 bruto per maand. Het partnerpensioen € 2.037,11 bruto per maand.

Verzoeker kiest optie 2: uitruil ouderdomspensioen voor extra partnerpensioen. Op 13 februari 2024 stuurt PPF APG een brief waarin staat dat het partnerpensioen niet correct is vastgesteld. Er was geen rekening gehouden met bijzonder partnerpensioen van de ex-partner. Het partnerpensioen wordt opnieuw berekend en verlaagd van € 35.891,94 naar € 28.370,41 bruto per jaar. PPF APG geeft aan dat het bedrag van het ouderdomspensioen wel zou kloppen.

Verzoeker vraagt PPG APG om uit te leggen waarom het partnerpensioen is verlaagd. PPG APG antwoordt op 4 maart 2024 dat het partnerpensioen te hoog was vastgesteld omdat er geen rekening was gehouden met het bijzonder partnerpensioen. PPF APG licht toe dat verzoeker op pensioendatum € 21.321,39 aan partnerpensioen had opgebouwd. Hiervan was € 6.480,91 toegekend aan de ex-partner. Omdat verzoeker op 4 maart 2014 had gekozen om ouderdomspensioen uit te ruilen voor extra partnerpensioen, werd het ouderdomspensioen verlaagd naar € 44.180,31. Het verzekerd partnerpensioen bedroeg € 30.926,22. Hiervan had € 6.480,91 moeten zijn afgetrokken. Dit was niet gebeurd en daarom vond er een correctie plaats. Er vond ook een indexering plaats. Het partnerpensioen werd (met inachtneming van de indexatie) verlaagd van € 35.891,94 naar € 28.370,41 bruto per jaar.

Op 10 maart 2024 vraagt verzoeker om de verlaging van het partnerpensioen op billijkheidsgronden (hardheidsclausule) ongedaan te maken. Verzoeker voert aan dat door nalatigheid van PPF APG zijn partner na zijn overlijden behoorlijk wordt gedupeerd. Dit betekent per maand namelijk een verlaging van ruim € 625 per maand. En dat omdat PPF APG de regels in 2014 niet goed heeft toegepast. Op 25 juli 2024 besluit het bestuur om de verlaging van het partnerpensioen ongedaan te maken op grond van de hardheidsclausule. Het partnerpensioen wordt met terugwerkende kracht vanaf april 2024 verhoogd naar € 35.891,54 bruto per jaar. PPF APG gaat hiermee in tegen artikel 14 van het pensioenreglement. Hierin staat dat het partnerpensioen, inclusief bijzonder partnerpensioen, maximaal 70% van het ouderdomspensioen mag zijn. Omdat er geen rekening was gehouden met het bijzonder partnerpensioen, bedraagt het partnerpensioen nu 85% van het ouderdomspensioen. PPF APG doet dit toch op grond van de hardheidsclausule omdat PPF APG het onredelijk vindt om dit na 10 jaar nog recht te zetten.

Uit de brief van 25 juli 2024 volgt dat bovendien, bij het uitruilen van het ouderdomspensioen, het ouderdomspensioen ten onrechte abusievelijk niet verlaagd was. Dit had wel moeten gebeuren vanaf het moment dat verzoeker met pensioen ging. Hij ontving hierdoor 10 jaar te veel ouderdomspensioen, ongeveer € 9.300. Het bestuur besluit om het teveel betaalde ouderdomspensioen niet terug te vragen over de afgelopen 10 jaar, maar wel te corrigeren naar de toekomst toe. Als gevolg wordt het ouderdomspensioen per de eerste van de maand ná de uitspraak van GIP verlaagd met € 131,32 bruto per maand. Verzoeker is het niet eens met de verlaging van het ouderdomspensioen als gevolg van de correctie en legt zijn geschil voor bij GIP.

De verlaging van het ouderdomspensioen is het gevolg van de keuze om ouderdomspensioen uit te ruilen voor extra partnerpensioen. Om extra partnerpensioen te kunnen genereren, wordt het ouderdomspensioen verlaagd.

GIP oordeelt dat het pensioenfonds fouten mag corrigeren. Het pensioenreglement geeft weer welke afspraken over pensioen de werkgever (of de vertegenwoordigers daarvan in sociale partners) met de werknemer (of de vertegenwoordigers van werknemersorganisaties) heeft gemaakt. Daarom bepaalt het pensioenreglement waar een deelnemer recht op heeft. In dit geval is afgesproken dat wanneer een deelnemer ouderdomspensioen uitruilt voor extra partnerpensioen, hij recht heeft op 70% van het verlaagde ouderdomspensioen. In dit geval ontdekte PPF APG na een controle dat verzoeker niet 70% maar 85% ontving. Verzoeker ontving daarom volgens PPF APG dus meer dan waar hij recht op heeft volgens het pensioenreglement. Omdat een pensioenfonds niet alleen rekening moet houden met de individuele deelnemer, maar ook met de andere deelnemers, mag het volgens vaste rechtspraak, behoudens uitzonderingen die in de situatie van verzoeker niet spelen, fouten corrigeren.

Met de brief van 13 februari 2024 informeerde PPF APG over het ouderdoms- en partnerpensioen. Aan de brief kunnen geen rechten worden ontleend omdat PPF APG fouten of foutieve informatie mag corrigeren. Hiermee oordeelt de geschillencommissie in lijn met staande rechtspraak, zoals bijvoorbeeld de uitspraak van het Gerechtshof Amsterdam van 9 augustus 2016 (ECLI:NL:GHAMS:2016:3246), bekrachtigd door de Hoge Raad op 2 februari 2018 (HR 2 februari 2018, ECLI:NL:HR:2018:301, *PJ* 2018/62).

---

**Instantie:** Geschilleninstantie pensioenfondsen

**Datum uitspraak:** 15-10-2025

**Zaaknummer:** GIP 2024-0631

RECHTSPRAAK

## **GIP acht zich niet bevoegd te oordelen over afkoopfactoren**

***Verzoeker bouwde pensioen op bij PME. De hoogte van het pensioen ligt onder de afkoopgrens. Daarom was het mogelijk om af te kopen. Verzoeker koos voor afkoop, maar is het oneens met de hoogte van het afkoopbedrag. Dit ligt in vergelijking met de afkoopbedragen van andere pensioenfondsen 20% lager. Volgens verzoeker zijn de gebruikte afkoopfactoren te laag. De geschillencommissie acht zich niet bevoegd om een uitspraak te doen over de vraag of PME de afkoopfactoren juist heeft vastgesteld, omdat de vaststelling van de afkoopfactoren berust op een keuze van de sociale partners.***

Verzoeker is geboren op 7 oktober 1957. Vanaf 7 oktober 2024 is verzoeker AOW-gerechtigd. Hij wil zijn AOW-uitkering aanvullen met verschillende kleine pensioenen, waaronder het kleine pensioen opgebouwd bij PME. Op 4 oktober 2024 vraagt verzoeker per 1 januari 2025 pensioen aan. Hij kiest voor een eenmalig bedrag van € 6.112,06 netto (€ 7.552,28 bruto). PME geeft in haar e-mail van 11 oktober 2024 aan verzoeker aan de bedragen in punt 6 incorrect waren. PME stuurt een nieuw aanvraagformulier. Op 17 oktober 2024 vraagt verzoeker opnieuw per 1 januari 2025 pensioen aan. Hij kiest voor een eenmalig bedrag van € 7.047,25 netto (€ 8.707,84 bruto). Op het aanvraagformulier schrijft verzoeker dat hij dit kiest 'onder voorbehoud van onderzoek GIP'. In verband met de inflatiecorrectie doet PME per 1 januari 2025 een nabetaling van € 26,12 bruto. Verzoeker is het oneens met de hoogte van het afkoopbedrag.

Verzoeker koos voor afkoop, maar is het oneens met de hoogte van het afkoopbedrag. Dit ligt in vergelijking met de afkoopbedragen van andere pensioenfondsen 20% lager. Volgens verzoeker zijn de gebruikte afkoopfactoren te laag.

Volgens het procesreglement kan een geschil worden behandeld als het betrekking heeft op de uitvoering of toepassing van het pensioenreglement door het pensioenfonds en op handelingen van het pensioenfonds die daarmee verband houden en waardoor het individuele

belang van de verzoeker wordt geschaad (art. 3 lid 1 procesreglement GIP).

De geschillencommissie is onbevoegd om een uitspraak te doen over afspraken die de werkgever en sociale partners maakten over de inhoud van de pensioenregeling (art. 3 lid 3 sub a procesreglement GIP). Bepalingen over afkoop en hoe de opgebouwde aanspraak wordt omgerekend naar de contante waarde staan in artikel 15.1 van het pensioenreglement. Bij de omrekening naar de contante waarde wordt gebruik gemaakt van afkoopfactoren. Het beleid over de afkoopregels is opgenomen in Bijlage 1 van het pensioenreglement. Beleid over afkoopfactoren geldt voor alle deelnemers aan een pensioenregeling. Daarmee is het een besluit van algemene strekking.

Een uitspraak over de juistheid van de afkoopfactoren komt neer op een uitspraak over de keuzes van sociale partners. De geschillencommissie is echter niet bevoegd om een uitspraak te doen over de vraag of PME de afkoopfactoren juist heeft vastgesteld, omdat de vaststelling van de afkoopfactoren berust op een keuze van de sociale partners. De geschillencommissie kan beoordelen of de afkoopfactoren juist zijn toegepast. Verzoeker heeft echter ter zitting op 14 oktober 2025 verklaard dat de afkoopfactoren op zichzelf juist waren toegepast. Uit deze verklaring van verzoeker ter gelegenheid van de mondelinge behandeling blijkt dat het individuele belang van verzoeker bij het toepassen van de afkoopfactoren niet is geschonden.

---

**Instantie:** Geschilleninstantie pensioenfondsen

**Datum uitspraak:** 14-10-2025

**Zaaknummer:** GIP 2024-0584

RECHTSPRAAK

## **Korting militair nabestaandenpensioen na geregistreerd partnerschap toelaatbaar**

***In deze zaak oordeelt de CRvB – net als de rechtbank – dat de staatssecretaris terecht het militaire nabestaandenpensioen van appellante nader heeft vastgesteld (gekort) omdat zij een geregistreerd partnerschap is aangegaan. Er is geen sprake van een ongerechtvaardigd onderscheid, van inbreuk op het recht op gezinsleven, van schending van het evenredigheidsbeginsel of van een situatie dat toepassing had moeten worden gegeven aan de hardheidsclausule.***

Appellante is getrouwd geweest met een (voormalig) militair. Als gevolg van zijn overlijden op [datum] 2001 is aan appellante een bijzonder militair nabestaandenpensioen (BMNP) toegekend. Op 11 april 2022 is appellante een geregistreerd partnerschap aangegaan. Dat heeft ertoe geleid dat de staatssecretaris met een besluit van 19 april 2022 het aan appellante toekomende BMNP met ingang van 1 mei 2022 blijvend op een lager bedrag heeft vastgesteld. Daarbij heeft de staatssecretaris vermeld dat er daarnaast een korting op het nabestaandenpensioen zal worden toegepast, omdat appellante recht heeft op de helft van een algemeen ouderdomspensioen voor gehuwden.

Met een besluit van 29 november 2022 (bestreden besluit) is het bezwaar van appellante tegen het besluit van 19 april 2022 ongegrond verklaard.

De rechtbank heeft het beroep tegen het bestreden besluit ongegrond verklaard en daarmee het bestreden besluit in stand gelaten. De rechtbank heeft onder meer overwogen dat het bestreden besluit niet in strijd is met het discriminatieverbod. Er is geen aanleiding om geregistreerde partners niet als gehuwde maar als ongehuwde stellen te behandelen, omdat het geregistreerd partnerschap wat betreft rechten en verplichtingen gelijk is gesteld met het huwelijk. Daarbij komt dat het Europese Hof voor de Rechten van de Mens over het onderscheid tussen gehuwden en ongehuwd samenwonenden in het kader van

sociaaleconomische regelgeving heeft overwogen dat de situatie van ongehuwd samenwonenden niet gelijk is aan de situatie van gehuwden. Dit maakt dat de staatssecretaris terecht een onderscheid heeft gemaakt tussen stellen met een geregistreerd partnerschap en ongehuwde stellen die samenwonen. Verder is de rechtbank van oordeel dat het bestreden besluit niet onevenredig is. Hoewel appellante op de hoogte was van de substantiële achteruitgang aan inkomen bij het aangaan van een geregistreerd partnerschap, het beperkte vermogen en inkomen van haar partner en haar beperkte mogelijkheden om inkomen te verwerven door haar leeftijd en gezondheid heeft zij toch gekozen voor een geregistreerd partnerschap. Daarbij is niet gebleken dat appellante met het vastgestelde nabestaandenpensioen onder het sociaal minimum terecht is gekomen. Tot slot is de rechtbank met de staatssecretaris van oordeel dat er geen aanleiding bestaat om toepassing te geven aan de hardheidsclausule in artikel 22 van het Besluit bijzondere militaire pensioenen. Niet is gebleken van een bijzonder geval waarbij het bestreden besluit een onredelijke uitkomst heeft, aldus de rechtbank.

De CRvB beoordeelt of de rechtbank terecht het bestreden besluit in stand heeft gelaten aan de hand van wat appellante in hoger beroep heeft aangevoerd, de beroepsgronden. De CRvB komt tot het oordeel dat het hoger beroep niet slaagt. Wat appellante in hoger beroep heeft aangevoerd, is grotendeels een herhaling van wat zij in beroep heeft aangevoerd. De rechtbank heeft deze beroepsgronden besproken en gemotiveerd waarom deze niet leiden tot vernietiging van het bestreden besluit. De CRvB kan zich vinden in de overwegingen en het daarop gebaseerde oordeel van de rechtbank en verwijst daarnaar. Naar aanleiding van het hoger beroep voegt de CRvB daar het volgende aan toe.

Appellante heeft in hoger beroep nog aangevoerd dat onder invloed van maatschappelijke ontwikkelingen het onderscheid tussen het aangaan van huwelijken/geregistreerd partnerschappen en andere affectieve samenlevingsvormen in het (overheids)pensioenstelsel zo goed als verdwenen is. Dit geldt echter niet voor het Besluit bijzondere militaire pensioenen, waardoor het recht van appellante op 'family life' wordt geschonden. Haar keuze voor een geregistreerd partnerschap wordt gesanctioneerd met een korting van haar BMNP.

De CRvB volgt appellante hierin niet. Dat er in het Besluit bijzondere militaire pensioenen financiële consequenties worden verbonden aan het aangaan van een geregistreerd partnerschap betekent niet dat daarmee een inbreuk wordt gemaakt op het recht op gezinsleven van appellante. Het Besluit bijzondere militaire pensioenen staat er niet aan in de weg dat appellante haar relatie met haar partner vormgeeft op de door haar gewenste wijze. Appellante heeft dat ook daadwerkelijk gedaan. Van belang is verder dat er andere mogelijkheden waren om het met het aangaan van het geregistreerd partnerschap door appellante beoogde doel, namelijk dat zij en haar partner elkaar in juridische zin kunnen

vertegenwoordigen (bijvoorbeeld bij medische instanties), te realiseren. Appellante is om haar moverende redenen en terwijl zij op de hoogte was van de consequenties van die keuze met haar partner een geregistreerd partnerschap aangegaan. Dat die keuze het gevolg heeft dat er een korting op haar BMNP plaatsvindt, leidt echter niet tot de conclusie dat er met het Besluit bijzondere militaire pensioenen, dan wel met de daarop gebaseerde besluitvorming van de staatssecretaris inbreuk wordt gemaakt op het gezinsleven van appellante.

---

**Instantie:** Centrale Raad van Beroep

**Datum uitspraak:** 06-11-2025

**ECLI:** ECLI:NL:CRVB:2025:1651

**Zaaknummer:** 23/2768 MPW

**Rechters:** H. Lagas, Y. Sneevliet en K.H. Sanders

**Wetsartikelen:**

RECHTSPRAAK

## **Geen herziening van besluit over duurtetoeslag en gewijzigde pensioengrondslag**

***Geschil tussen verzoeker en het Algemeen pensioenfonds van Curaçao over de hoogte van zijn pensioenbetalingen. Dit had onder andere te maken met het gewijzigd standpunt van de APC over het recht van verzoeker op een VUT-uitkering, op duurtetoeslag en op de berekening van zijn pensioengrondslag in verband met de periode dat hij lid was van de Eilandsraad. Het Gerecht heeft het beroep van verzoeker gegrond verklaard. In hoger beroep heeft De Raad de uitspraak van het Gerecht vernietigd, het beroep van verzoeker tegen het bestreden besluit gegrond verklaard voor zover dit ziet op de terugvordering en verrekening van de VUT-uitkering. De Raad heeft APC opgedragen een nieuw terugvorderingsbesluit te nemen. Dit geschil gaat over het verzoek tot herziening, dat wordt afgewezen.***

Het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC) heeft met het besluit van 21 augustus 2020 de hoogte van de pensioenbetalingen aan verzoeker gewijzigd (wijzigingsbesluit). Dit had onder andere te maken met het gewijzigd standpunt van de APC over het recht van verzoeker op een VUT-uitkering, op duurtetoeslag en op de berekening van zijn pensioengrondslag in verband met de periode dat hij lid was van de Eilandsraad. Met het besluit van 19 augustus 2020 heeft APC van verzoeker VUT-uitkering teruggevorderd en verrekend met zijn pensioenbetalingen (terugvorderingsbesluit). Tegen beide besluiten heeft verzoeker bezwaar gemaakt.

De Raad stelt vast dat in de uitspraak waarvan herziening wordt verzocht drie geschilpunten zijn besproken. In het herzieningsverzoek wordt ingegaan op twee van de drie geschilpunten. Verzoeker stelt zich op het standpunt dat de uitspraak van de Raad voor wat betreft het oordeel over zijn recht op een duurtetoeslag en de gewijzigde pensioengrondslag in verband met zijn diensttijd als lid van de Eilandsraad niet juist is. De Raad gaat hierna in op deze twee

geschilpunten.

Volgens verzoeker heeft de Raad bij zijn oordeel over de duurtetoeslag het verkeerde wettelijk kader toegepast. De Raad heeft niet onderkend dat de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren (Pvlo) per 1 januari 2002 is gewijzigd en dat artikel 101 lid 4 Pvlo per die datum is vervallen, waardoor verzoeker op grond van het eerste lid van artikel 101 het recht op duurtetoeslag heeft behouden. Volgens verzoeker gaat het om een nieuw gebleken feit dat tijdens de rechtszaak niet naar voren is gekomen en dat hem pas duidelijk is geworden bij lezing van de uitspraak van 28 februari 2024.

De Raad volgt verzoeker niet. De Raad heeft in de uitspraak van 28 februari 2024 het recht op duurtetoeslag van verzoeker op grond van het volgens de Raad toepasselijke wettelijk kader beoordeeld. De wetswijziging waarop verzoeker doelt heeft plaatsgevonden op 1 januari 2002, dat wil zeggen ruim twintig jaar geleden. Die wetswijziging kan daarom niet worden aangemerkt als enige omstandigheid die bij de behandeling van het hoger beroep aan de Raad niet bekend was of bekend kon zijn. Dat verzoeker meent dat de Raad de wet verkeerd heeft toegepast en dat hij daarvan pas kennis nam bij lezing van de uitspraak maakt dit niet anders.

Over de gewijzigde pensioengrondslag in verband met de periode dat verzoeker lid was van de eilandsraad heeft verzoeker aangevoerd dat de Raad ten onrechte geen rekening heeft gehouden met – kort gezegd – een speciale regeling voor gezagsdragers. Verzoeker stelt dat de Tijdelijke regeling vrijstelling van dienst ambtenaren en werknemers, die speciaal is opgesteld ten behoeve van een overheidsdienaar die tevens lid was van de Eilandsraad, als *lex specialis* voorrang heeft boven de Pvlo, die voor alle overheidsdienaren geldt. Als novum en tevens grondslag voor het verzoek om herziening wijst verzoeker op de memorie van toelichting bij het ontwerp landsverordening van de Tijdelijke regeling vrijstelling van dienst ambtenaren en werknemers, waarin uitdrukkelijk een onderscheid wordt gemaakt tussen de actieve overheidsdienaar met bijzondere vrijstelling van dienst enerzijds, onder wie verzoeker, en de op non-actief gestelde ambtenaar anderzijds. Dit heeft de Raad volgens verzoeker niet onderkend.

De Raad stelt vast dat de Tijdelijke regeling vrijstelling van dienst ambtenaren en werknemers op 28 november 1997 is vastgesteld. De memorie van toelichting bij het ontwerp van deze landsverordening is eveneens uit de jaren negentig. Dat wat daarin is verwoord had onderdeel kunnen uitmaken van het debat tussen partijen in de procedure bij de Raad die heeft geleid tot de uitspraak van 28 februari 2024. Het is dus niet een omstandigheid die bij de behandeling van het hoger beroep aan de Raad niet bekend was of bekend kon zijn.

**Instantie:** Raad van Beroep in Ambtenarenzaken van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba

**Datum uitspraak:** 12-11-2025

**ECLI:** ECLI:NL:ORBAACM:2025:29

**Zaaknummer:** CUR2024Hoo125

**Rechters:** M.E.B. de Haseth, B.J. van Ettehoven en M.G.M. Schwengle

**Advocaten:** L.M. Virginia

**Wetsartikelen:** 101 lid 1 Pensioenlandsverordening overheidsdienaren

RECHTSPRAAK

## **Pensioenverzekeraar moet pensioen uitkeren, ook zonder bankrekening op eigen naam**

***In deze zaak gaat het in de kern om de vraag of Fatum gehouden is om het aan eiser toekomende pensioen uit te keren op – kort gezegd – een door eiser aan te wijzen bankrekening van een derde. Eiser wordt ervan beschuldigd betrokken te zijn geweest bij witwaspraktijken via twee op Curaçao gevestigde vennootschappen waarvan hij de statutair directeur was. Daardoor zijn er twee banken die de bankrelatie met hem beëindigen. De pensioenverzekeraar wil het pensioen ondanks zijn verzoek en een volmacht niet uitkeren op de bankrekening van zijn broer. Het gerecht oordeelt in kort geding dat de pensioenverzekeraar eisers pensioen moet uitkeren, ook al beschikt eiser niet meer over een bankrekening op zijn eigen naam.***

Eiser heeft bij Fatum een collectief pensioen opgebouwd uit hoofde van zijn dienstverband bij [...] Management Services N.V. Met ingang van 1 januari 1999 heeft [...] Trading N.V. ten behoeve van eiser in zijn hoedanigheid van verzekerde een individuele lijfrente polis afgesloten met een einddatum van 1 september 2023. Eiser is per 1 september 2023 met pensioen gegaan.

Fatum is op basis van de collectieve polis per 1 augustus 2023 en op basis van de lijfrente polis per 1 september 2023 aangevangen met de uitkering van pensioen. Het uit te keren pensioen bedraagt thans Cg 3.251,93 netto per maand.

Fatum heeft het pensioen tot en met november 2024 uitgekeerd op de bankrekening van eiser bij Maduro & Curiel's Bank N.V. (MCB). Eiser wordt ervan beschuldigd betrokken te zijn geweest bij witwaspraktijken via twee op Curaçao gevestigde vennootschappen waarvan hij de statutair directeur was. Op 14 september 2024 heeft MCB eiser een brief gestuurd waarin de bankrelatie wordt beëindigd.

Eiser heeft Fatum verzocht om het pensioen voor de maanden december 2024 en januari 2025 op zijn bankrekening bij de RBC Royal Bank N.V (RBC) uit te keren. Fatum heeft aan dat verzoek voldaan.

Op 8 november 2024 heeft RBC eiser een brief gestuurd en onder meer bericht dat zij de bankrelatie met eiser niet langer kan voortzetten en dat deze zal worden beëindigd per 8 februari 2025.

Op 28 januari 2025 heeft eiser Fatum vanwege de sluiting van zijn bankrekeningen bij de MCB en de RBC verzocht om het pensioen op een alternatieve wijze uit te betalen. Eiser heeft Fatum bericht dat zijn voorkeur uit gaat naar uitbetaling in contanten of per cheque. Voor het geval dat dit niet mogelijk is heeft eiser Fatum verzocht om het pensioen te storten op een bankrekeningnummer van zijn werkgever [... Services B.V] bij de Vidanova Bank. De broer van eiser is statutair directeur van [... Services B.V].

Fatum heeft eiser op 18 februari 2025 een e-mail gestuurd en kort gezegd het verzoek van eiser in het geheel afgewezen. Fatum heeft toegelicht dat zij als financiële instelling onder toezicht staat van de Centrale Bank van Curaçao en Sint-Maarten (CBCS) en op grond van de richtlijnen van de CBCS geen uitkeringen kan doen op een andere bankrekening dan op de rekening van de pensioengerechtigde. Fatum heeft eiser verder bericht dat pensioenuitkeringen daarom slechts uitgekeerd kunnen worden op een bankrekening die op zijn naam staat.

Eiser heeft [... Advisory Services B.V.] op 22 april 2025 een volmacht verleend om zijn pensioenuitkering te ontvangen en heeft Fatum verzocht om het (achterstallige) pensioen op de bankrekening van [... Advisory Services B.V.] uit te keren. De broer van eiser is eveneens statutair directeur van [... Advisory Services B.V.].

Fatum heeft bij e-mailbericht van 5 mei 2025 geweigerd om het pensioen op de bankrekening van [... Advisory Services B.V.] uit te keren. Eiser heeft bij monde van zijn gemachtigde Fatum op 5 juni 2025 nogmaals verzocht om uitkering van het achterstallige en toekomstige pensioen. Fatum heeft dat verzoek dezelfde dag afgewezen. Eiser heeft een aanvraag ingediend om een bankrekening te openen bij de Vidanova Bank. De aanvraag is afgewezen.

Eiser heeft op grond van de per 1 juli 2025 in werking getreden *Landsverordening Basisbetaalrekening* bij Algemeen Pensioenfonds Curaçao (APC) en Ambtenaren Credit Union (ACU) een basisbetaalrekening aangevraagd. Op de aanvragen is nog niet gereageerd.

Gelet op het feit dat eiser sinds februari 2025 geen pensioen meer van Fatum heeft ontvangen en hij van de uitkering daarvan grotendeels afhankelijk is om te kunnen voorzien in zijn

levensonderhoud, is het spoedeisend belang van eiser bij toewijzing van de vordering voldoende aannemelijk.

In deze zaak gaat het in de kern om de vraag of Fatum gehouden is om het aan eiser toekomende pensioen uit te keren op – kort gezegd – een door eiser aan te wijzen bankrekening van een derde. Niet in geschil is dat eiser op grond van de tussen partijen gesloten pensioenovereenkomst recht heeft op een netto maandelijkse pensioenuitkering van thans Cg2 3.251,91. Uitgangspunt is dan ook dat Fatum op grond daarvan de verplichting heeft om dat bedrag maandelijks aan eiser te betalen.

Fatum heeft sinds februari 2025 geen pensioengelden meer aan eiser uitgekeerd omdat eiser vanaf dat moment geen bankrekening meer had die op zijn eigen naam stond. Volgens Fatum kan zij enkel het pensioen uitkeren op een bankrekening die op naam staat van de pensioengerechtigde.

Het gerecht is met eiser van oordeel dat het hebben van een bankrekening op eigen naam voor het uitkeren van het pensioen geen voorwaarde betreft die is gebaseerd op een contractuele of wettelijke grondslag. Weliswaar gaat het om een persoonsgebonden uitkering zoals Fatum aanvoert en is het gebruikelijk dat het pensioen op een bankrekening van de pensioengerechtigde wordt uitgekeerd, maar uit de tussen partijen gesloten pensioenovereenkomst en de daarop van toepassing zijnde voorwaarden volgt de door Fatum gestelde uitkeringsvoorwaarde van een eigen bankrekening niet. Dat in de polis dan wel de polisvoorwaarden staat dat het pensioen aan de begunstigde c.q. verzekerde moet worden uitgekeerd zoals Fatum aanvoert, is onvoldoende om tot een andere conclusie te komen. Ook betaling aan een derde met instemming van de schuldeiser (eiser) bevrijdt de schuldenaar (Fatum) immers van zijn verplichtingen jegens de schuldenaar (art. 6:32 Burgerlijk Wetboek).

Fatum heeft verder aangevoerd dat zij onder toezicht staat van de CBCS en dat de richtlijnen van de CBCS in het kader van de aan Fatum te stellen integriteitseisen meebrengen dat Fatum de pensioenuitkering enkel op de bankrekening van de verzekeringnemer mag uitkeren. Ook hierin kan het gerecht Fatum niet volgen. De bepalingen waarop Fatum heeft gewezen zijn van algemene aard. Daarin kan de thans door Fatum gestelde uitkeringsvoorwaarde in een bijzonder geval als het onderhavige niet worden gelezen.

Dat eiser volgens Fatum een met de integriteitseisen strijdige constructie heeft opgezet om de sancties van de banken te omzeilen kan het gerecht evenmin volgen. Ten eerste zijn de rechtsverhoudingen tussen eiser en de banken van geheel andere aard dan die tussen Fatum en eiser. Fatum moet aan eiser het door hem opgebouwd pensioen uitkeren, waarvan niet in geschil is dat daaraan geen smet zit, dat het pensioen ‘wit’ is. De door MCB en RBC aan eiser

opgelegde sancties (sluiting van zijn rekeningen) hadden ook niet ten doel eiser zijn pensioen te ontnemen. Ten tweede heeft eiser gemotiveerd betwist dat sprake is van een constructie en heeft eiser toegelicht dat hij – nadat de MCB en de RBC zijn bankrekeningen hadden gesloten – Fatum heeft verzocht om het pensioen contant of via een cheque uit te betalen dan wel op de bankrekening van zijn dochter, al hetgeen Fatum heeft geweigerd. Ook heeft eiser toegelicht waarom hij Fatum in eerste instantie heeft verzocht om het pensioen op de bankrekening van [... Services B.V.] over te maken en vervolgens op de bankrekening van [... Advisory Services B.V.]. Zonder nadere toelichting die Fatum niet heeft gegeven, ziet het gerecht niet in dat door betaling van het pensioen van eiser aan voornoemde vennootschappen of persoon de integriteit van Fatum in het geding zou komen. Fatum heeft daartoe verder ook geen ter zake dienende argumenten genoemd.

Voor zover Fatum heeft aangevoerd dat de eisen van redelijkheid en billijkheid met zich brengen dat uitkering op een andere bankrekening dan die van de pensioengerechtigde niet van Fatum kan worden gevergd omdat dit een precedentwerking heeft, kan het gerecht haar ook daarin niet volgen. Eiser is zich sinds de sluiting van zijn bankrekeningen blijven inspannen om een bankrekening op eigen naam te openen. Ook heeft hij Fatum verzocht om alternatieve wijzen van de uitkering van het pensioen waar hij recht op heeft, maar Fatum heeft die alternatieve wijzen van uitkeren geweigerd. Gelet op de bijzondere omstandigheden van dit geval, kan niet worden aangenomen dat dit een voor Fatum onredelijk bezwarende precedentwerking zal hebben. Het voorgaande laat onverlet dat de eisen van redelijkheid en billijkheid met zich kunnen brengen dat als eiser weer een eigen (basis)bankrekening heeft, van hem kan worden gevergd dat hij het pensioen op die bankrekening ontvangt.

Het gerecht acht het voldoende aannemelijk dat indien zijn oordeel wordt gevraagd, de bodemrechter tot het oordeel zal komen dat Fatum het pensioen dient uit te keren op een door eiser aan te wijzen bankrekening zoals primair door eiser gevorderd. Vanzelfsprekend dient de houder van de desbetreffende bankrekening in te stemmen met de ontvangst van het pensioen van eiser op haar/zijn bankrekening.

Omdat Fatum onweersproken heeft aangevoerd dat zij het pensioen over de maand januari 2025 reeds aan eiser heeft uitgekeerd, zal de achterstallige pensioenuitkering worden toegewezen vanaf de maand februari 2025, vermeerderd met de gevorderde en niet weersproken wettelijke rente over de achterstallige pensioenuitkeringen.

**Instantie:** Gerecht in eerste aanleg van Curaçao

**Datum uitspraak:** 12-08-2025

**ECLI:** ECLI:NL:OGEAC:2025:242

**Zaaknummer:** CUR202502335

**Rechters:** P.E. de Kort

**Advocaten:** N.A.A. Montroos, M.F. Murray, J.C. Meulens en R. Spinhoven

**Wetsartikelen:**

RECHTSPRAAK

## **Curaçao moet uitkeringen duurtetoeslag en VUT vergoeden aan ADC**

***Per 1 januari 2000 zijn landsambtenaren van de Nederlandse Antillen vanuit het Landslaboratorium overgegaan naar ADC (analytisch diagnostisch centrum). Deze zaak gaat over de vraag of het Land voor ADC's rekening gekomen uitkeringen ter zake van duurtetoeslag en VUT aan ADC moet vergoeden. Het Gerecht heeft de vorderingen van ADC toegewezen. Het eindvonnis van het Gerecht wordt bevestigd.***

Per 1 oktober 2000 is het Landslaboratorium (een dienst van het toenmalige Land de Nederlandse Antillen) verzelfstandigd. In het kader daarvan zijn de per die datum bij het Landslaboratorium werkzame ambtenaren in dienst getreden van Analytisch Diagnostisch Centrum (ADC). Deze procedure heeft slechts betrekking op die categorie werknemers (en dus niet op ná 1 januari 2000 bij ADC in dienst getreden werknemers). Deze categorie wordt hierna aangeduid als de landsambtenaren.

Indien en zodra de landsambtenaren pensioengerechtigd zijn, dient hun een duurtetoeslag te worden betaald. Dat volgt uit de Beschikking duurtetoeslagregeling gepensioneerden 1943. De landsambtenaren die daarvoor in aanmerking komen kunnen opteren voor de Vervroegde-uittreedingsregeling (VUT). In de praktijk betekent dit dat vroeger het Algemeen Pensioenfonds van de Nederlandse Antillen (APNA) en nu het Algemeen Pensioenfonds Curaçao (APC) de verschuldigde bedragen ter zake van duurtetoeslag en VUT aan de landsambtenaren voldoet. Wat APC heeft uitbetaald, brengt zij aan ADC in rekening met gespecificeerde facturen.

Per 10 oktober 2010 is het Land de Nederlandse Antillen opgehouden te bestaan. Ter voorbereiding daarop heeft Deloitte & Touche op 9 juni 2008 een rapport uitgebracht aan het Land. In dit rapport is opgenomen de onder verantwoordelijkheid van de directie van ADC opgestelde en door Deloitte & Touche gecontroleerde openingsbalans van ADC per 1 oktober 2000. Als actiefpost is daarin vermeld 'Vordering op Land van de Nederlandse Antillen inzake

duurtetoeslag en VUT' ter hoogte van 'ANG 5.719.610'.

In het rapport is deze actiefpost als volgt verantwoord:

*'Algemeen uitgangspunt*

*Ten aanzien van het personeel dat per 1 oktober 2000 ter beschikking is gesteld van ADC zal deze duurtetoeslag en de VUT op het moment dat APNA [Hof: thans APC] deze doorberekent pro rata, op basis van de verhouding in dienstjaren, worden verdeeld tussen het Land de Nederlandse Antillen en ADC.'*

Een onafhankelijke actuaris heeft op 14 november 2007 een actuair rapport uitgebracht omtrent de omvang van deze voorziening per 1 oktober 2000. De voorziening per 1 oktober 2000, ad ANG 5.719.610 is verantwoord in de openingsbalans van ADC met een corresponderende vordering op het Land de Nederlandse Antillen.

Op 3 juni 2010 heeft de Minister van Volksgezondheid en Sociale Ontwikkeling van het Land de Nederlandse Antillen (handelende in overeenstemming met de Minister van Financiën) een ministeriële beschikking uitgevaardigd. Daarin is, onder andere, bepaald:

#### *Artikel 1*

*Als vermogensbestanddelen van het Land, die aan het voormalig Landslaboratorium werden toegerekend en worden overgedragen aan het Analytisch Diagnostisch Centrum N.V. (ADC) worden aangemerkt de vermogensbestanddelen – activa zowel als passiva -, die zijn opgenomen en vermeld in de als bijlage bij deze beschikking gevoegde openingsbalans zoals gecertificeerd door Deloitte & Touche Netherlands Antilles and Aruba.*

#### *Artikel 2*

*De in artikel 1 bedoelde vermogensbestanddelen gaan onder algemene titel over tegen de waarde zoals opgenomen in de in artikel 1 bedoelde openingsbalans.*

De ministeriële beschikking van 3 juni 2010 is op 19 juli 2010 in werking getreden.

Het Gerecht heeft de stellingen van ADC zo verstaan dat deze inhouden dat tussen partijen is afgesproken dat de aan de landsambtenaren gedane uitkeringen deels (79%) door het Land gedragen moeten worden. In het eindvonnis is die afspraak bewezen geoordeeld op basis van de combinatie van de openingsbalans en de daarop in het rapport van Deloitte & Touche gegeven toelichting, de Ministeriële Beschikking van 3 juni 2010 en het eindrapport van de

Vereffeningsscommissie, waaruit blijkt dat het bedrag dat op basis van een verdeelsleutel van 79% Land en 21% ADC door het Land de Nederlandse Antillen was verschuldigd over de periode tot 10 oktober 2010, uit de boedel beschikbaar is gesteld aan ADC.

Het Land stelt dat uit het feit dat op de openingsbalans een voorziening is opgenomen voor duurtetoeslag en VUT met betrekking tot de landsambtenaren niet blijkt dat het Land de Nederlandse Antillen daarmee heeft ingestemd. Die openingsbalans kan het Land dus niet binden. Uit het feit dat de Vereffeningsscommissie aan ADC beschikbaar heeft gesteld een bedrag corresponderend met 79% van wat over het tijdvak tot 10 oktober 2010 aan duurtetoeslag en VUT aan de landsambtenaren was voldaan door ADC, volgt de gestelde afspraak evenmin. Bovendien was sprake van een overname door ADC onder algemene titel zodat de verplichting tot betaling van duurtetoeslag en VUT is komen te rusten op ADC. Ook geldt, zo is bij pleidooi in hoger beroep nog aangevoerd, dat de Ministeriële Beschikking van 3 juni 2010 in strijd was met de Duurtetoeslagregeling gepensioneerden 1943 en de Landsverordening overdracht vermogensbestanddelen ADC.

In de Ministeriële Beschikking van 3 juni 2010 is neergelegd dat als vermogensbestanddelen van het Land die aan het voormalig Landslaboratorium werden toegerekend en worden overgedragen aan het ADC, worden aangemerkt de vermogensbestanddelen die zijn vermeld op de openingsbalans die als bijlage aan de beschikking is gehecht. Op die openingsbalans is opgenomen een vordering van ADC op het Land de Nederlandse Antillen van Naf 5.719.610 inzake duurtetoeslag en VUT.

In de Landsverordening overdracht vermogensbestanddelen Analytisch Diagnostisch Centrum N.V. van 27 december 2004 is opgenomen dat de daarin genoemde ministers bepalen welke vermogensbestanddelen die aan het Landslaboratorium werden toegerekend, worden overgedragen aan ADC. Ook is daarin bepaald dat de waarde van die vermogensbestanddelen uit een openingsbalans moet blijken. In de Ministeriële Beschikking van 3 juni 2010 staat hetzelfde. Uit wat hierna volgt blijkt dat tot de over te dragen vermogensbestanddelen in de visie van het Land behoorde de toekomstige schuld van het Land de Nederlandse Antillen aan naar ADC overgegangene landsambtenaren in verband met (in de toekomst te betalen) duurtetoeslag en VUT, zoals blijkend uit de openingsbalans. De betrokken ministers hebben daarmee (namens het Land) hun bij landsverordening toegekende bevoegdheid uitgeoefend. Dat in diezelfde landsverordening (en in de Ministeriële Beschikking) ook is bepaald dat de vermogensbestanddelen onder algemene titel overgaan is daarmee niet in strijd. Daardoor werd niet meer vastgelegd dan (voor zover in deze procedure van belang) dat ADC als nieuwe werkgever de rechten en verplichtingen die het Land jegens de landsambtenaren, werkzaam bij het Landslaboratorium had, heeft overgenomen. Dat liet onverlet de bevoegdheid van het Land de Nederlandse Antillen en ADC om een afspraak te maken over de vraag wie

uiteindelijk de kosten van duurtetoeslag en VUT diende te dragen en die afspraak vast te leggen in de aanwijzing van een vermogensbestanddeel dat werd overgedragen, te weten: een vordering van ADC op het Land de Nederlandse Antillen.

De Duurtetoeslagregeling gepensioneerden 1943 doet niet meer dan vastleggen dat aan gepensioneerde ambtenaren een duurtetoeslag toekomt. In welk opzicht die regeling in strijd is met de hiervoor genoemde landsverordening en Ministeriële Beschikking heeft het Land niet onderbouwd. Het blijkt ook niet uit die regeling.

Het bedrag van NAF 5.719.610 was een voorziening. Dat wil zeggen een, actuair berekend bedrag dat aangehouden wordt om daaruit in de toekomst de duurtetoeslag en VUT-uitkeringen te kunnen betalen aan de landsambtenaren die waren overgegaan van het Landslaboratorium naar ADC. De exacte omvang van wat aan duurtetoeslag en VUT betaald zou gaan worden in de jaren na 1 januari 2000 was onbekend, afhankelijk als die betalingen waren van het aantal voormalige landsambtenaren dat daarop een beroep zou doen en de duur van verstrekking aan hen. Bij pleidooi in hoger beroep heeft het Land gesteld dat het bedrag zag op achterstallige premies, maar het karakter van de in het leven geroepen voorziening spoort daarmee niet, en uit niets blijkt (en door het Land is ook niet specifiek benoemd) dat van enige achterstalligheid van verschuldigde premies sprake was en om welke premies het dan ging.

Uit de combinatie van de Ministeriële Beschikking van 3 juli 2010 en de openingsbalans kan niet anders worden afgeleid dan dat het Land de Nederlandse Antillen zich verplicht heeft de kosten te dragen van de in de toekomst aan de (naar ADC overgegane) landsambtenaren te betalen duurtetoeslag en VUT.

Die verplichting van het Land de Nederlandse Antillen is per 10 oktober 2010 overgegaan op het Land (Curaçao). Dat blijkt uit het advies van SOAB, de brief van de Vereffeningcommissie van 5 januari 2012, het eindrapport van de Vereffeningcommissie van 4 december 2014 waarin een voorziening voor de periode na 10 oktober 2010 was opgenomen en het feit dat uit niets blijkt dat het Land zich tegen het advies van SOAB en die door de Vereffeningcommissie opgenomen voorziening heeft verzet. Evenmin blijkt dat het Land zich heeft verzet tegen het feit dat het bedrag dat gemoeid was met tot 10 oktober 2010 betaalde duurtetoeslag en VUT (NAF 1.016.626) door de Vereffeningcommissie uit de boedel beschikbaar is gesteld aan ADC. Bij eventueel verzet daartegen had het Land (hoewel gemeld bedrag uit de boedel van het Land de Nederlandse Antillen werd betaald) wel belang omdat in de totale vereffening het voor toedeling aan, onder andere, het Land beschikbare bedrag met dat bedrag van NAF 1.016.626 werd verminderd. Tot slot geldt dat het interne advies van 26 oktober 2015 ook uitgaat van een verplichting van het Land de Nederlandse Antillen, geen

argumenten bevat waarom het Land aan die verplichting niet gebonden zou zijn, en zelfs een berekening bevat van wat verschuldigd is over de periode 2010-2015. Van enige kanttekening bij dit advies van de betrokken Minister(s) blijkt niet.

Met de genoemde stukken is het bewijs van de gemaakte afspraak (kosten duurtetoeslag en VUT van voormalige aan het Landslaboratorium verbonden en naar ADC overgegangene werknemers worden door het Land gedragen) geleverd. Het Land heeft onvoldoende daartegen ingebracht. Aan bewijslevering (inclusief tegenbewijs) komt het Hof om die reden niet toe.

Het Gerecht heeft (in r.o. 2.10 van het eindvonnis) voor bepaling van de hoogte van de vordering van ADC tot uitgangspunt genomen een verdeelsleutel van 79% Land en 21% ADC van de betaalde bedragen duurtetoeslag en VUT. Vervolgens heeft het Gerecht de op basis van die verdeelsleutel verzonden facturen van ADC (productie 14 bij inleidend verzoekschrift) aan het Land gevolgd.

De in de openingsbalans getroffen en de door de Vereffeningscommissie aangehouden voorziening met betrekking tot duurtetoeslag en VUT gaan beide uit van een onderlinge draagplicht die gebaseerd is op een verhouding van 79% (Land): 21% (ADC). Aan die verhouding is telkens ten grondslag gelegd een actuariële berekening, zo blijkt uit de toelichting op de openingsbalans van Deloitte & Touche (zie 3.5 hiervoor) en de brief en het eindrapport van de Vereffeningscommissie (zie 3.9 en 3.11 hiervoor). Dat op deze wijze tot de genoemde verdeelsleutel is gekomen heeft het Land niet betwist. Evenmin is de juistheid van de actuariële berekening voldoende gemotiveerd betwist. Die verdeelsleutel is daarom uitgangspunt.

ADC heeft niets anders aan het Land in rekening gebracht dan duurtetoeslag en VUT. Dat blijkt uit de facturen die ADC als productie 14 bij inleidend verzoekschrift heeft overgelegd. Uit de door ADC bij akte van 3 juli 2023 als productie 24 overgelegde facturen blijkt dat APC ook andere bedragen aan ADC in rekening heeft gebracht, zoals bijvoorbeeld kindertoelage. Die facturen betroffen echter de onderlinge verhouding tussen APC en ADC. In de verhouding tot het Land hebben die facturen uitsluitend ertoe gediend om op basis van de daarin vermelde bedragen aan duurtetoeslag en VUT te berekenen (conform de verdeelsleutel 79:21) welk deel van die bedragen door ADC kon worden doorberekend aan het Land.

De opmerking van het Land over het onverklaarbare verschil in premiehoogte (tot en na 10 oktober 2010) berust op het onjuiste uitgangspunt dat het in deze zaak gaat om verschuldigde premies. Hiervoor is al overwogen dat dit uitgangspunt onjuist is.

Het Gerecht heeft geoordeeld dat de verjaringstermijn telkens vijf jaar bedraagt na de dag

waarop ADC de factuur van APC heeft voldaan. Zowel de brief van 23 juli 2015 als die van 13 februari 2018 is aangemerkt als stuitingsbrief.

Het oordeel van het Gerecht over het aanvangsmoment van de verjaring is in hoger beroep niet betwist. Het is ook juist. ADC heeft betaling gevorderd vanaf 10 oktober 2010. Partijen gaan, impliciet, ervan uit dat APC na die datum telkens maandelijks aan ADC heeft gefactureerd en ADC die factuur telkens prompt heeft betaald. Het (eerste) aanvangsmoment van de verjaring kan dan gesteld worden op (omstreeks) 31 oktober 2010.

De verjaring wordt gestuit door een schriftelijke aanmaning of door een schriftelijke mededeling waarin de schuldenaar zich ondubbelzinnig zijn recht op nakoming voorbehoudt (art. 3:317 BW). Bij beantwoording van de vraag of een schriftelijke mededeling op grond van die wetsbepaling als een stuiting kan worden opgevat, moet niet alleen worden gelet op de tekst van de mededeling maar ook op de context waarin de mededeling wordt gedaan, en eveneens op de overige omstandigheden van het geval. Het komt erop aan of de mededeling een voldoende duidelijke waarschuwing aan de schuldenaar inhoudt dat hij rekening moet houden met de mogelijkheid dat de vordering nog geldend wordt gemaakt (HR 17 juli 2020, ECLI:NL:HR:2020:1315).

In de brief van 23 juli 2015 heeft ADC betaling verzocht van haar bijgesloten factuur. Die factuur zag op de periode oktober 2010 tot en met juli 2015. Verzocht is betaling binnen 30 dagen na datum brief. Uit die brief blijkt dat ADC zich ondubbelzinnig het recht op nakoming heeft voorbehouden. Dat daarin de woorden ‘aanmaning’ of ‘ingebrekestelling’ niet voorkomen laat onverlet dat de boodschap aan het Land voldoende duidelijk was: het Land is het gefactureerde bedrag schuldig aan ADC en dat bedrag moet betaald worden, binnen 30 dagen. De brief heeft dus stuitende werking. De brief werd binnen vijf jaren na (omstreeks) 31 oktober 2010 door het Land ontvangen. Door de brief werd de verjaring derhalve tijdig gestuit en begon een nieuwe termijn van vijf jaren te lopen.

Ten bewijze van de ontvangst door het Land van de brief van 13 februari 2018 heeft ADC, zowel in eerste aanleg (conclusie van repliek) als in haar memorie van antwoord verwezen naar haar eigen (post)logboek, als productie 17 bij conclusie van repliek overgelegd. Zij heeft toegelicht dat door twee personen is getekend voor de ontvangst van de brief respectievelijk een kopie (‘cc’) daarvan: de Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur ([betrokkene 2]) en de Ministerieel Regisseur en Toezichthouder ([betrokkene 1]). Ook is vermeld dat de datum ‘15/2/2017’ die in de rechter kantlijn is vermeld een vergissing is: dat moet zijn 15/2/2018. Deze, door het Land zelf verzochte, nadere uitleg is vervolgens bij pleidooi in hoger beroep onweersproken gebleven. Van de juistheid daarvan wordt om die reden uitgegaan. Dit brengt mee dat de verjaringstermijn op 14 februari 2018 opnieuw werd gestuit en dus met vijf jaren

werd verlengd, derhalve tot 14 februari 2023. Binnen die termijn, namelijk op 29 juli 2021, is deze zaak aanhangig gemaakt. Van verjaring is dan ook geen sprake.

---

**Instantie:** Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba

**Datum uitspraak:** 28-10-2025

**ECLI:** ECLI:NL:OGHACMB:2025:268

**Zaaknummer:** CUR2024H00055

**Rechters:** G.C.C. Lewin, W.P.M. ter Berg en E.P. van Unen

**Advocaten:** H.W. Braam, M.F. Murray en K.A. Doekhi

**Wetsartikelen:** 3:317 BW

RECHTSPRAAK

**Staat hoeft advies landsadvocaat over invaren niet te delen: professioneel verschoningsrecht**

***Verzoekers willen inzage in advies aan de Staat over invaren van 3 maart 2011 in relatie tot individueel eigendomsrecht. De kantonrechter is van oordeel dat het verzochte advies onder het professionele verschoningsrecht valt. Het advies betreft informatie die de Staat met zijn advocaat in diens hoedanigheid heeft uitgewisseld, en waarvan de raadpleging of verstrekking niet kan geschieden zonder dat geopenbaard wordt wat, gelet op de vertrouwenssfeer tussen de Staat enerzijds en zijn advocaat anderzijds, verborgen dient te blijven. Evenals de Staat is de kantonrechter van oordeel dat de Staat daarom een gewichtige reden in de zin van artikel 194 lid 2 onder b Rv heeft om afgifte van het advies aan verzoekers te weigeren.***

Verzoekers stellen dat de Staat door ‘in te varen’ inbreuk maakt op het individuele eigendomsrecht op opgebouwde pensioenaanspraken en daarmee jegens verzoekers (en 11 miljoen andere belanghebbenden) onrechtmatig handelt en dat deze inbreuk niet gerechtvaardigd is. Het bij verzoekers bestaande vermoeden dat de juridische en beleidsmatige legitimiteit van ‘invaren’ ontbreekt, zien verzoekers onder meer bevestigd in een interne nota van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In de interne nota wordt ingegaan op het door de advocaat van de Staat (hierna: de landsadvocaat) gegeven advies van 3 maart 2011 over ‘invaren’ in relatie tot het individuele eigendomsrecht. Volgens verzoekers heeft de landsadvocaat in dit advies ernstige twijfels geuit over de opportuniteit en de rechtmatigheid van de Wtp.

Zij stellen kort gezegd, belang te hebben bij inzage in dit specifieke advies van de landsadvocaat voor de vaststelling en onderbouwing van een civiele vordering uit onrechtmatige daad en/of een schadevordering in een strafzaak wegens het verduisteren van pensioengelden. Verzoekers hebben de Staat om vrijwillige afgifte van het advies van de

landsadvocaat van 3 maart 2011. De Staat heeft dit verzoek niet ingewilligd. Daarnaast hebben verzoekers op grond de Wob (Wet openbaarheid van bestuur) en/of de Woo (Wet open overheid) tevergeefs om openbaarmaking van het advies verzocht. Verzoekers maken daarom in deze procedure, na vermindering van het verzoek, op grond van het wettelijke inzagerecht aanspraak op afgifte van het advies van de landsadvocaat van 3 maart 2011 (hierna: het advies).

De kantonrechter stelt vast dat verzoekers in hun verzoekschrift en in de daarbij behorende producties uitvoerig ingaan op de bij verzoekers bestaande bezwaren tegen de inwerkingtreding van de Wtp en de daarmee gepaard gaande overgang naar een (ver)nieuw(d) pensioenstelsel, het handelen van de Staat, De Nederlandsche Bank en de pensioenfondsen alsmede de civiele en strafrechtelijke procedures die mogelijk tegen de Staat en/of derden als gevolg van deze handelswijze zullen volgen. Verzoekers maken zich ernstig zorgen over de gevolgen van het nieuwe pensioenstelsel voor de koopkracht van verzoekers.

De kantonrechter begrijpt dat verzoekers hiermee duidelijk hebben willen maken waarom zij het advies wensen in te zien. De kantonrechter zal uitsluitend de stellingen van verzoekers bespreken die nodig zijn voor de beoordeling van de grondslag van het verzoek. Al het overige dat door verzoekers naar voren is gebracht, blijft onbesproken.

De kantonrechter is van oordeel dat het beroep van de Staat op de weigeringsgrond van artikel 194 lid 2 onder b Rv slaagt. Degenen die informatie uit hoofde van hun ambt, beroep of betrekking onder zich hebben en geheim moeten houden of die hun in die hoedanigheid is toevertrouwd, hoeven niet mee te werken aan het verstrekken van informatie onder het inzagerecht. In beginsel betreft dit alle met de beroepsbeoefenaar gewisselde gegevens en is het in beginsel aan de beroepsbeoefenaar om te bepalen of die gegevens hem in zijn hoedanigheid zijn toevertrouwd, zodat er slechts bij hoge uitzondering ruimte is om van de beroepsbeoefenaar te verlangen dat hij zich niet op zijn verschoningsrecht beroept. Het functionele verschoningsrecht – dat toekomt aan een beperkte groep vertrouwenspersonen waartoe advocaten en notarissen behoren en zich alleen uitstrekt tot hetgeen hun in die hoedanigheid is toevertrouwd – berust op een in Nederland geldend algemeen rechtsbeginsel dat meebrengt dat bij zodanige vertrouwenspersonen het maatschappelijk belang dat de waarheid in rechte aan het licht komt, moet wijken voor het maatschappelijk belang dat een ieder zich vrijelijk en zonder vrees voor openbaarmaking van het besprokene om bijstand en advies tot hen moet kunnen wenden (HR 1 maart 1985, NJ 1986, 173).

Niet in geschil is dat het stuk waarvan verzoekers afschrift verlangen, betrekking heeft op informatie die de Staat met zijn advocaat in diens hoedanigheid heeft uitgewisseld. Evenmin is in geschil dat de Staat zelf geen geheimhouder is en zich niet kan beroepen op een (afgeleid) verschoningsrecht (en dus ook niet op de weigeringsgrond van artikel 194 lid 2

onder a Rv). Uit jurisprudentie volgt echter dat het professionele verschoningsrecht niet kan worden omzeild door vertrouwelijke advocaat-cliënt-communicatie bij de cliënt zelf op te vragen.

De Hoge Raad overwoog in zijn arrest van 3 april 2020 4 dan ook als volgt: *‘Hoewel de rechtspersoon zelf zich niet op een afgeleid verschoningsrecht kan beroepen, kan hij niettemin een gerechtvaardigd belang hebben om te weigeren mee te werken aan het onderzoek, voor zover door de onderzoekers inzage wordt verlangd in informatie die hij met zijn advocaat of notaris in diens hoedanigheid heeft uitgewisseld, en waarvan de raadpleging of verstrekking niet kan geschieden zonder dat geopenbaard wordt wat, gelet op de vertrouwenssfeer tussen de rechtspersoon enerzijds en zijn advocaat of notaris anderzijds, verborgen dient te blijven. Het belang dat een ieder de vrijheid heeft om een vertrouwenspersoon te raadplegen zonder vrees voor openbaarmaking van hetgeen aan die vertrouwenspersoon in diens hoedanigheid wordt toevertrouwd, zou immers onaanvaardbaar worden geschaad indien degene die een geheimhouder wil raadplegen, niet vrijelijk en zonder vrees voor openbaarmaking zou kunnen vastleggen en bewaren hetgeen hij zelf aan de geheimhouder heeft toevertrouwd en hetgeen de geheimhouder hem heeft meegedeeld. De vertrouwelijkheid van de met de advocaat of notaris uitgewisselde informatie kan voor de rechtspersoon dan ook een gegronde reden opleveren om in zoverre niet te voldoen aan zijn plicht om inzage te geven in alle stukken die de onderzoekers nodig achten voor het uitvoeren van het onderzoek. (...)’*

De overwegingen van de Hoge Raad zijn tot uitgangspunt genomen in de Wet modernisering bewijsrecht en de toelichting bij artikel 194 Rv5: *‘Als bepaalde gegevens zich niet bij een functioneel verschoningsgerechtigde, zoals een arts of een advocaat bevinden, maar bij diens patiënt of cliënt, zijn laatstgenoemden niet zonder meer gehouden inzage van de verlangde gegevens te verstrekken. Het professionele verschoningsrecht zou anders eenvoudig kunnen worden omzeild. Dat geldt ook voor het onderliggende belang dat een ieder de mogelijkheid moet hebben om vrijelijk een vertrouwenspersoon te raadplegen zonder vrees voor openbaarmaking van wat aan deze vertrouwenspersoon in diens hoedanigheid wordt toevertrouwd.’*

De kantonrechter is van oordeel dat het verzochte advies van 3 maart 2011 onder het professionele verschoningsrecht valt. Het advies betreft informatie die de Staat met zijn advocaat in diens hoedanigheid heeft uitgewisseld, en waarvan de raadpleging of verstrekking niet kan geschieden zonder dat geopenbaard wordt wat, gelet op de vertrouwenssfeer tussen de Staat enerzijds en zijn advocaat anderzijds, verborgen dient te blijven. Evenals de Staat is de kantonrechter van oordeel dat de Staat daarom een gewichtige reden in de zin van artikel 194 lid 2 onder b Rv heeft om het afgifte van het advies aan verzoekers te weigeren. Voor een nadere belangenafweging, zoals verzoekers hebben aangevoerd, is, gelet op hetgeen hiervoor is overwogen, dan ook geen plaats. De omstandigheid dat volgens verzoekers sprake is van een

zwaarwichtig algemeen belang, omdat niet alleen verzoekers maar tevens 11 miljoen andere pensioengerechtigden financieel worden geraakt, kan niet tot een ander oordeel leiden. Het verschoningsrecht in civiele zaken is immers een ongeclausuleerde grond om inzage te weigeren. De jurisprudentie biedt ook geen enkel aanknopingspunt voor de situatie dat zich 'zeer uitzonderlijke omstandigheden' kunnen voordoen waarin het belang dat de waarheid aan het licht komt moet prevaleren boven het verschoningsrecht.

De conclusie is dan ook dat het beroep van de Staat op de weigeringsgrond van artikel 194 lid 2 onder b Rv slaagt. De kantonrechter zal het verzoek daarom afwijzen.

---

**Instantie:** Rechtbank Den Haag

**Datum uitspraak:** 10-11-2025

**ECLI:** ECLI:NL:RBDHA:2025:21844

**Zaaknummer:** 11638810

**Rechters:** D. Nobel

**Advocaten:** P.P.M. van Kippersluis

**Wetsartikelen:** 194 lid 2 onder b Rv en Woo

RECHTSPRAAK

## **Werkgever is niet verplicht tot hogere indexatie**

***Geschil tussen gepensioneerde en zijn voormalig werkgever over indexatie. Gepensioneerde meent dat de werkgever op grond van onder meer goed werkgeverschap moet indexeren omdat zijn indexatieperspectief is vervallen doordat de toeslagverlening is geëindigd. Het beroep op verjaring van de werkgever slaagt niet. De kantonrechter oordeelt mede aan de hand van de rechtspraak dat de werkgever niet verplicht is tot hogere indexatie.***

Werknemer was van 1975 tot 2013 in dienst van tot de Fugro-groep behorende vennootschappen, laatstelijk bij Fugro NL Land B.V (hierna: Fugro). In 2013 is hij met pensioen gegaan. Werknemer heeft pensioen opgebouwd op basis van de pensioenregeling van Fugro. Deze regeling was door Fugro ondergebracht bij Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V. (hierna: NN) en vastgelegd in het meest recente pensioenreglement van NN (Pensioenreglement-2008). Daarin stonden bepalingen met betrekking tot indexatie. Ter uitvoering van de pensioenovereenkomsten van werknemers van het concern heeft Fugro een uitvoeringsovereenkomst gesloten met NN. Deze overeenkomst had een looptijd van 1 januari 2011 tot en met 31 december 2015 (UVO-2011). In bijlage 11 bij deze overeenkomst staat onder meer het volgende over het toeslagdepot voor inactieven. Tot en met 2018 is het pensioen van werknemer jaarlijks verhoogd met 0,20% (2014), 0,35% (2015), 0,40% (2016), 0,36% (2017) en 1,256% (2018), waarover NN hem telkens schriftelijk heeft geïnformeerd. Bij brief van 19 december 2018 heeft NN werknemer bericht dat toekomstige indexaties niet meer mogelijk zijn doordat het saldo van het toeslagendepot nihil is. Per 1 januari 2019 heeft Fugro de pensioenopbouw van werknemers ondergebracht bij Stichting Pensioenfonds PGB en de overeenkomsten met NN beëindigd. Partijen verschillen van opvatting over de indexering van het pensioen en het al dan niet verkrijgen van toeslagen. Werknemer vordert een verklaring voor recht. Hij stelt dat het als gevolg van gedragingen van Fugro volledig wegvallen van elk indexatieperspectief en eindigen van toeslagverlening op zijn pensioen in strijd is met de pensioenovereenkomst, het goed werkgeverschap en de redelijkheid en billijkheid. Fugro voert verweer en stelt dat werknemer niet-ontvankelijk is

omdat de toeslagverlening zijn rechtsverhouding met NN betreft, dat zijn rechten zijn verjaard en verwerkt, dat de toeslagverlening volgens de voorwaarden is verleend en beëindigd en dat zij niet verplicht is om het verdampen van de winstdeling die als voorwaarde gold voor indexatie te compenseren.

Het primaire formele verweer van Fugro houdt in dat, nu toeslagverlening aan gepensioneerden een kwestie in de rechtsverhouding tussen NN en die van betrokken gepensioneerden betreft, niet Fugro maar NN als de in rechte te betrekken partij moet worden aangemerkt. Dit verweer treft geen doel, omdat naar het oordeel van de kantonrechter werknemer ook jegens Fugro een rechtsingang kan hebben. Ook het beroep van Fugro op verjaring wordt verworpen, omdat de gestelde schadeveroorzakende gebeurtenis moet worden aangemerkt als een voortdurende gebeurtenis die tot op heden voortduurt, wordt aangenomen dat in ieder geval een substantieel deel van die vordering van werknemer niet is verjaard. Het beroep van Fugro op rechtsverwerking slaagt niet, omdat niet is gesteld of gebleken op welke wijze Fugro door het handelen of nalaten van werknemer onredelijk in haar positie onredelijk wordt benadeeld.

De kantonrechter verwijst naar het pensioenreglement waarin staat dat Fugro *probeert* toeslagen te verlenen en het ook aan haar is voorbehouden om daarover te beslissen, dat de indexatie-ambitie maximaal gelijk is aan de consumentenprijsindex (CPI) maar de indexatie nimmer de grens van 3,5% per jaar overschrijdt, dat de financiering van bedoelde toeslagen geschiedt uit overrente die door NN jaarlijks ter beschikking wordt gesteld en in een depot voor toeslagverlening wordt gestort, alsmede dat indien het saldo van dat depot ontoereikend is voor het verlenen van toeslag een lagere toeslag wordt verleend. Dit betekent dat slechts tot toeslagverlening kan worden overgegaan als en voor zover er gelden uit overrente in het depot zitten, waarbij in het geval deze gelden ontoereikend zijn slechts een toeslag van geringere omvang dan de geambieerde toeslag kan worden toegekend, tenzij Fugro (alsnog) overgaat tot een aanvullende storting in het depot. Dat dat laatste een rechtens afdwingbare verplichting van Fugro zou zijn vloeit evenwel uit de tekst van het Pensioenreglement niet rechtstreeks voort. De vraag zoals die ter zitting aan de orde is gesteld of Fugro op grond van het (nawerkend) goed werkgeverschap dan wel de aanvullende werking van de redelijkheid en billijkheid gehouden was (of is) tot een dergelijke toerekening van winst ten gunste van ex-werknemers in plaats van aandeelhouders, wordt ontkennend beantwoord. In haar positie van ondernemer én werkgever, ontkomt Fugro er niet aan om keuzes te maken. Dat Fugro er niet voor kiest om haar (commerciële) winst aan te wenden voor toeslagverlening aan pensioengerechtigden, kan haar niet worden tegengeworpen, omdat er voor Fugro geen rechtens afdwingbare verplichting tot waardevermindering van pensioenen heeft bestaan (of bestaat). Het handelen van Fugro, gezien tegen de achtergrond van de aan de

orde gestelde jurisprudentie, biedt geen grond voor het aannemen van een verplichting jegens werknemer tot compensatie voor de beëindiging van toeslagverlening. Het feit dat Fugro aan werknemer geen compensatie heeft toegekend wordt dan ook niet in strijd met de norm van goed werkgeverschap en/of de redelijkheid en billijkheid geacht. De vorderingen van werknemer worden afgewezen.

---

**Instantie:** Rechtbank Den Haag

**Datum uitspraak:** 11-11-2025

**ECLI:** ECLI:NL:RBDHA:2025:21303

**Zaaknummer:** 11640709 RL EXPL 25-6690

**Rechters:** C.W.D. Bom

**Advocaten:** J. van Overdam en W.P.M. Thijssen

**Wetsartikelen:** 6:2 BW, 6:119 BW en 7:611 BW

## RECHTSPRAAK

### **Beroep op dwaling vrouw over nadelige huwelijkse voorwaarden tijdens huwelijk, waaronder pensioen, slaagt**

***Geschil over echtscheiding, partneralimentatie en de afwikkeling van huwelijkse voorwaarden. Partijen waren gehuwd in gemeenschap van goederen. Staande het huwelijk zijn huwelijkse voorwaarden ten nadele van de vrouw opgemaakt, waaronder afzien van verevening en partnerpensioen. De rechtbank kent belang toe aan de waarschuwings- en vergewisplicht van de notaris bij nadelige gevolgen (zie HR 2 februari 2024, ECLI:NL:HR:2024:165). Het beroep van de vrouw op (oneigenlijke) dwaling slaagt. Bepalingen in de huwelijkse voorwaarden zijn nietig.***

Partijen zijn met elkaar gehuwd in 2012. Zij hebben allebei de Nederlandse nationaliteit. De vrouw heeft daarnaast de Braziliaanse nationaliteit. Partijen verzoeken allebei de echtscheiding tussen hen uit te spreken. Zij stellen dat het huwelijk duurzaam is ontworcht.

Omdat ten tijde van de indiening van het verzoekschrift de gewone verblijfplaats van ten minste een van partijen zich in Nederland bevond, komt de Nederlandse rechter rechtsmacht toe om te oordelen over het verzoek tot echtscheiding. Op grond van artikel 10:56 BW is Nederlands recht op het verzoek tot echtscheiding van toepassing. De verzochte echtscheiding zal, als niet weersproken en op de wet gegrond, worden uitgesproken.

De vrouw verzoekt het voortgezet gebruik van de woning en inboedel voor de duur van zes maanden na inschrijving van de echtscheidingsbeschikking. De man verzet zich niet tegen dit verzoek, mits de vrouw een redelijke vergoeding aan hem voldoet voor het voortgezet gebruik van de woning.

De woning is in Nederland gelegen. Gelet op artikel 4 lid 3 aanhef en sub a Rv komt de Nederlandse rechter rechtsmacht toe om te oordelen over het verzoek ter zake van het voortgezet gebruik van deze woning. De rechtbank zal op dit verzoek Nederlands recht als

haar interne recht toepassen. De rechtbank beslist volgens het verzoek, omdat dit verzoek niet is weersproken en op de wet is gegrond. Partijen hebben tijdens de mondelinge behandeling afgesproken in overleg te treden over de redelijke vergoeding die de vrouw aan de man zal betalen voor het voortgezet gebruik van de woning.

De rechtbank stelt op basis van de berekeningen en vergelijkingen als partneralimentatie een bedrag vast van € 374 netto per maand, ofwel € 576 bruto per maand, waarbij de rechtbank verwijst naar de aan deze beschikking gehechte berekening. Op deze alimentatie is van rechtswege de wettelijke indexering van toepassing.

Met het passeren van de notariële akte op 28 april 2017 hebben partijen hun gemeenschap van goederen omgezet naar een regime waarbij iedere gemeenschap van goederen wordt uitgesloten. Partijen zijn daadwerkelijk overgegaan tot verdeling van de gemeenschap van goederen, zoals partijen zijn overeengekomen in de vaststellingsovereenkomst. De vrouw heeft in dat kader € 78.000 van de man ontvangen, omdat de man werd overbedeeld.

De vrouw stelt dat zij bij het tekenen van de vaststellingsovereenkomst en de huwelijkse voorwaarden oneigenlijk gedwaald heeft, dus dat haar wil en haar verklaring ten aanzien van de inhoud van deze stukken niet met elkaar in overeenstemming waren. Zij stelt dat zij niet wist waarvoor zij tekende en als zij dat wel had geweten, zij dit niet had gedaan. De man betwist dat bij de vrouw de wil ontbrak om de vaststellingsovereenkomst en de huwelijkse voorwaarden aan te gaan en dat zij niet wist waarvoor zij tekende. Mocht dit toch het geval zijn, dan heeft hij er in ieder geval gerechtvaardigd op mogen vertrouwen dat de vrouw de huwelijkse voorwaarden wilde, omdat deze door tussenkomst van een notaris zijn overeengekomen.

De stelling van de vrouw komt erop neer dat de door haar ondertekende vaststellingsovereenkomst en huwelijkse voorwaarden een andere inhoud hebben dan zij destijds heeft gewild, waardoor er geen sprake is van wilsovereenstemming. De rechtsgevolgen van het gestelde uiteenlopen van wil en verklaring bij de vrouw dienen dan beoordeeld te worden aan de hand van het bepaalde in de artikelen 3:33 en 3:35 BW (wilsvertrouwensleer).

Op de totstandkoming van de overeenkomst van huwelijkse voorwaarden is artikel 3:33 BW van toepassing. Dit betekent dat wanneer de in de notariële akte van huwelijkse voorwaarden neergelegde verklaring van een partij niet op een dienovereenkomstige wil berustte, de huwelijkse voorwaarden in beginsel niet tot stand zijn gekomen. Op het ontbreken van de wil kan evenwel geen beroep worden gedaan tegen de wederpartij die erop mocht vertrouwen dat de verklaring van de ander in de akte van huwelijkse voorwaarden overeenstemde met de wil

van de ander (art. 3:35 BW). Het enkele feit dat de wijze waarop een partij heeft meegewerkt aan de door de notaris gevolgde werkwijze bij de totstandkoming van de akte is niet voldoende om bij de wederpartij het gerechtvaardigd vertrouwen te doen ontstaan dat de wil van de ander gericht was op de rechtsgevolgen van de akte van huwelijkse voorwaarden.

Niet in geschil is dat partijen een regeling wilden die de vrouw zou beschermen tegen eventuele schuldeisers van de man toen hij als zelfstandige ging werken. Met die bedoeling heeft de man de heer [financieel adviseur], financieel adviseur, benaderd met de vraag hoe dit zou kunnen worden geregeld. Deze bedoeling van partijen is ook door de heer [financieel adviseur] expliciet benoemd in de door hem opgemaakte vaststellingsovereenkomst (zie onder r.o. 3.4.5). De rechtbank stelt vast dat de huwelijkse voorwaarden ruimer zijn geformuleerd en nadeliger zijn voor de vrouw dan deze bedoeling van partijen. Door het opmaken van de huwelijkse voorwaarden loopt de vrouw inderdaad geen risico voor eventuele schuldeisers van de man – zoals benoemd in de vaststellingsovereenkomst –, maar er is óók geen sprake van verrekening tijdens of aan het einde van het huwelijk (zogenoeten ‘koude uitsluiting’) en geen sprake van pensioenverevening. Volgens de vrouw heeft zij dit niet zo gewild. Daarbij wijst zij op de rol van de notaris, op wie kort gezegd een waarschuwingsplicht (‘Behlerungspflicht’) rust. Voorgaande roept de vraag op of (in ieder geval) de vrouw voldoende geïnformeerd is door de betrokken notaris.

De Hoge Raad heeft op 2 februari 2024 (ECLI:NL:HR:2024:165) geoordeeld dat op notarissen een waarschuwingsplicht rust voor de gevolgen van de met tussenkomst van een notaris verrichte rechtshandelingen, zoals – naar de rechtbank begrijpt, ook – het wijzigen van het huwelijksvermogensregime door het opstellen van huwelijkse voorwaarden. De Hoge Raad overweegt in r.o. 3.3 als volgt [met weglating van voetnoten]: ‘(...) *De notariële tussenkomst strekt mede tot bescherming van partijen. De functie van de notaris in het rechtsverkeer brengt mee dat hij gehouden is naar vermogen te voorkomen dat misbruik wordt gemaakt van juridische onkunde en feitelijk overwicht. Art. 43 lid 1 Wna bepaalt in dit verband niet alleen (in de eerste zin) dat de notaris aan partijen tijdig tevoren de gelegenheid moet bieden om van de inhoud van de akte kennis te nemen en (in de tweede zin) dat de notaris de zakelijke inhoud van een akte moet mededelen en daarop een toelichting moet geven, maar ook (in de derde zin) dat de notaris zo nodig wijst op de gevolgen die voor partijen of een of meer van hen uit de inhoud van de akte voortvloeien. Deze laatste waarschuwingsverplichting om op de gevolgen te wijzen omvat mede de verplichting zich ervan te vergewissen dat de partijen die gevolgen begrijpen. Deze waarschuwingsverplichting wint aan gewicht naarmate die gevolgen voor partijen of een van hen nadeliger of riskanter zijn.*

Voorgaande veronderstelt dat de betrokkene de taal waarin de akte is opgesteld voldoende begrijpt om bij het lezen ervan de vaak complexe inhoud tot zich te laten doordringen en de

taal waarin met de notaris wordt gecommuniceerd zodanig machtig is dat van een werkelijke 'belehrung' sprake kan zijn.

Vast staat dat het opstellen van de huwelijkse voorwaarden nadelig is geweest voor de vrouw. Weliswaar heeft de vrouw wegens onderbedeling € 78.000 van de man ontvangen, dat neemt niet weg dat de huwelijkse voorwaarden veel ruimer zijn geformuleerd dan het beoogde doel. Hiervoor is immers overwogen dat sprake is van 'koude uitsluiting', zonder pensioenverevening. Dat sprake is van nadeel leidt de rechtbank ook af uit de verklaring van de man tijdens de mondelinge behandeling, die heeft aangegeven dat deze huwelijkse voorwaarden terugkijkend oneerlijk waren en zij het anders hadden kunnen dan wel moeten doen en partijen zich beter hadden moeten laten voorlichten. Uit de hiervoor genoemde uitspraak van de Hoge Raad volgt dat de notaris de vrouw hierop expliciet had moeten wijzen en ervoor had moeten zorgen dat zij deze gevolgen begreep en ermee instemde. De vervolgvraag is hoe het contact met de notaris en het verlijden van de akte is verlopen.

Duidelijk is dat de man de contacten met de notaris en de heer [financieel adviseur] heeft onderhouden. Het precieze verloop van deze contacten kan de rechtbank echter niet vaststellen, omdat de verklaringen van partijen hierover uiteenlopen. Wel kan de rechtbank het volgende vaststellen. De man is naar eigen zeggen afgegaan op de deskundigheid van de heer [financieel adviseur] en de notaris die aangaven dat er standaardcontracten werden gebruikt. De vrouw heeft verklaard dat zij altijd heeft begrepen dat het door haar ontvangen bedrag van € 78.000 naar haar bankrekening werd overgemaakt, zodat dit was veiliggesteld voor eventuele schuldeisers van de man. Zij heeft altijd gedacht dat het bedrag wel van partijen gezamenlijk was en door hen besteed kon worden. Voor de vrouw was ook niet duidelijk dat zij door de huwelijkse voorwaarden niet meer zou meedelen in de waardevermeerdering van de echtelijke woning. De vrouw heeft volledig op de man vertrouwd. Zij was aanwezig bij de bespreking met de heer [financieel adviseur] en de notaris, maar is niet direct betrokken geweest in het contact met hen. Gelet op deze verklaringen van partijen heeft de notaris er naar het oordeel van de rechtbank niet voor gezorgd dat partijen de verstreckende gevolgen van de huwelijkse voorwaarden begrepen en zich ervan vergewist dat zij daarmee instemden.

Daarbij speelt de beheersing van de Nederlandse taal door de vrouw een rol. Onduidelijk is gebleven of de notaris een tolk heeft aangeboden en, als de notaris dit wel heeft gedaan, of de vrouw daar dan zelf van heeft afgezien. Partijen verschillen van mening over hoe goed de vrouw de Nederlandse taal beheerst. De man stelt dat de vrouw wel Nederlands begrijpt, maar omdat hij bij de notaris voor de vrouw delen van dat wat is besproken in het Portugees (de taal waarin partijen communiceren) heeft vertaald gaat de rechtbank ervan uit dat zij de Nederlandse taal in ieder geval onvoldoende beheerste om de complexe inhoud van de

huwelijkse voorwaarden te kunnen begrijpen. In dat kader is van belang dat de man tijdens de mondelinge behandeling heeft aangegeven niet alles een-op-een te hebben vertaald voor de vrouw. De man heeft aan de vrouw voorafgaand aan de afspraak bij de notaris een uitleg in het Portugees gegeven en bij de notaris voor de vrouw vertaald wanneer hij twijfelde of de vrouw begreep wat er werd besproken. De notaris heeft hiermee zijn 'belehrungsplicht' richting de vrouw bij de man neergelegd. Omdat de man heeft verklaard niet volledig begrepen te hebben wat de gevolgen waren van de huwelijkse voorwaarden heeft hij deze gevolgen ook niet kunnen vertalen voor de vrouw, zodat van een werkelijke 'belehrung' geen sprake kan zijn. Daarbij neemt de rechtbank in aanmerking dat artikel 42 lid 1 van de Wet op het notarisambt een tolk ook dwingend voorschrijft indien een verschijnende partij de taal van de akte niet voldoende verstaat.

De rechtbank is dan ook van oordeel dat de man onder de hiervoor beschreven omstandigheden, ondanks de betrokkenheid van een notaris, er niet op heeft mogen vertrouwen dat de wil en de verklaring van de vrouw overeenstemde. Dit blijkt te meer uit de omstandigheid dat de man ook zelf een andere voorstelling van zaken had, zodat hij er ook niet had kunnen vertrouwen dat de wil van de vrouw overeenstemde met haar verklaring, aangezien zij afhankelijk was van de vertaling van de man.

Dat betekent dat het beroep van de vrouw op het ontbreken van een met haar verklaring overeenstemmende wil, zoals bedoeld in artikel 3:33 BW in verbinding met artikel 3:35 BW, slaagt en dat zij niet gebonden is aan de artikelen 1, 4 en 7 van de huwelijkse voorwaarden en de daarbij behorende vaststellingsovereenkomst.

De rechtbank zal daarom verklaren dat de bepalingen in de huwelijkse voorwaarden in de artikelen 1, 4 en 7 en de daarbij behorende vaststellingsovereenkomst nietig zijn, zoals de vrouw primair onder sub a) heeft verzocht. Door de nietigheid van de vaststellingsovereenkomst komt echter ook de titel van de akte van verdeling te vervallen. Hierdoor kan, naar het oordeel van de rechtbank, ook geen uitvoering worden gegeven aan artikel 9 van de huwelijkse voorwaarden. De rechtbank kan echter niet meer toewijzen dan is verzocht. Voorgaande betekent dat de vermogensrechtelijke afwikkeling van de scheiding tussen partijen met inachtneming van de huwelijkse voorwaarden moet plaatsvinden, zonder toepassing van de artikelen 1, 4, en 7, maar in feite ook zonder toepassing van artikel 9. Dit brengt kort gezegd met zich mee dat er overgegaan moet worden tot verdeling van de tussen partijen bestaande gemeenschap van goederen.

**Instantie:** Rechtbank Rotterdam

**Datum uitspraak:** 13-11-2025

**ECLI:** ECLI:NL:RBROT:2025:13438

**Zaaknummer:** C/10/687812 / FA RK 24-7760 , C/10/706863 / FA RK 25-7063, 3:33 BW en 3:35 BW

**Rechters:** Moerman. E.M. E.M. Moerman, M.H.L. van Dijkman en I.J. Pieters

**Advocaten:** S.A.E. van Poppel en A.J. Waaijers-de Graaf

**Wetsartikelen:** 10:56 BW en 4 lid 3 aanhef en sub a Rv

RECHTSPRAAK

## **Werkgever valt onder werkingssfeerbepaling pensioenfonds vervoer en moet achterstallige pensioenpremies betalen**

***Geschil over de vraag of werkgever onder de werkingssfeerbepaling valt. De rechtbank oordeelt dat de transportactiviteiten zwaarder wegen dan de groothandelsfunctie. De vordering van € 761.000 aan achterstallige pensioenpremies en aansluiting van de werkgever bij Pensioenfonds Vervoer sinds 2017 wordt toegewezen.***

Werkgever is volgens het handelsregister een onderneming die zich richt op groothandel in hooi, stro en ruwvoeders en op goederenvervoer over de weg. Het bedrijf heeft elf medewerkers, waarvan negen vrachtwagenchauffeurs, en beschikt over een NIWO-vergunning voor negen vrachtwagens. Op zijn website presenteert werkgever zich als een fouragebedrijf dat zich sinds 1999 bezighoudt met bodemstrooisels én transportwerkzaamheden, met nadruk op snelle service en korte levertijden. Pensioenfonds Vervoer is een bedrijfstakpensioenfonds voor het beroepsvervoer over de weg. Op grond van de Pensioenwet en de Wet Bpf 2000 is deelname aan dit fonds verplicht voor werknemers van ondernemingen die in hoofdzaak werkzaamheden in het wegvervoer verrichten. Het verplichtstellingsbesluit definieert een onderneming in het beroepsvervoer over de weg als een onderneming die uitsluitend of in hoofdzaak werkzaamheden uitoefent die behoren tot het wegvervoer, dat wil zeggen: het tegen vergoeding vervoeren van goederen over de weg. Voor werkgevers die onder deze verplichtstelling vallen, geldt het uitvoeringsreglement van Pensioenfonds Vervoer. Daarin staat onder meer dat de werkgever zijn werknemers moet aanmelden bij het fonds en periodiek pensioenpremie moet afdragen. Op 3 januari 2023 heeft Pensioenfonds Vervoer aan werkgever laten weten dat het bedrijf met terugwerkende kracht per 25 april 2017 bij het fonds wordt aangesloten. Vanaf februari 2023 zijn ambtshalve premienota's opgelegd. Werkgever heeft op 6 april 2023 bezwaar gemaakt. Hij stelt dat hij een handelsonderneming is die fourage inkoopt en verkoopt, waarbij het vervoer slechts onderdeel is van de verkoopprijs en niet apart in rekening wordt gebracht. Volgens werkgever vervult hij enkel een groothandelsfunctie, voor eigen rekening en risico. In conventie vordert

werkgever onder meer een verklaring voor recht dat hij niet onder de verplichtstelling van Pensioenfonds Vervoer valt. In reconventie vordert Pensioenfonds Vervoer onder meer een verklaring voor recht dat werkgever vanaf 25 april 2017 onder de verplichtstelling valt. Daarnaast vordert het fonds betaling van achterstallige premies, circa € 761.000.

De rechter stelt vast dat werkgever goederen over de weg vervoert: hij haalt in het buitenland ingekochte fourage met vrachtwagens op en levert deze in Nederland af, en vervoert daarnaast andere goederen van Nederland naar het buitenland. Vast staat dat dit vervoer tegen vergoeding plaatsvindt, ook al zit de vervoerscomponent verdisconteerd in de verkoopprijs van de fourage en wordt die niet apart gefactureerd. Voor de werkingssfeer is beslissend dat er feitelijk voor vervoer wordt betaald; het maakt niet uit of werkgever als eigenaar van de goederen voor eigen rekening en risico vervoert of als 'klassieke' vervoerder in de zin van Boek 8 BW optreedt. Vervolgens beoordeelt de kantonrechter of werkgever deze vervoerswerkzaamheden 'in hoofdzaak' verricht. Daarbij geldt, nu geen percentage is genoemd in het besluit, als uitgangspunt dat meer dan 50% van de werkzaamheden tot het wegvervoer moet behoren. Dit kan worden beoordeeld aan de hand van onder meer arbeidsuren, loonsom, aantal werknemers, omzet en bedrijfsinrichting. Bij werkgever werken elf mensen, van wie negen chauffeurs en slechts twee kantoormedewerkers. Zonder nadere toelichting, die ontbreekt, ligt voor de hand dat een belangrijk deel van de kantoorwerkzaamheden ondersteunend is aan het vervoer (planning, administratie). De rechter gaat er daarom van uit dat loonsom en arbeidsuren voor meer dan 50% zien op vervoer. Daarnaast acht de kantonrechter aannemelijk dat het zwaartepunt van de bedrijfsactiviteiten van werkgever ligt bij het ophalen, vervoeren en afleveren van fourage en andere goederen. Daarop wijzen de bedrijfsnaam, de inschrijving met SBI-code voor wegvervoer, de website en het bezit van negen vrachtwagens met NIWO-vergunningen. De kantonrechter concludeert dat werkgever als geheel in hoofdzaak tegen vergoeding goederen over de weg vervoert en daarom onder de werkingssfeer van het verplichtstellingsbesluit valt. De vordering van werkgever in conventie wordt afgewezen. De door Pensioenfonds Vervoer gevraagde verklaring voor recht dat werkgever sinds 25 april 2017 onder de verplichtstelling valt, wordt toegewezen. Het verjaringsverweer van werkgever tegen de premievordering slaagt niet. De kantonrechter oordeelt dat Pensioenfonds Vervoer zijn vordering baseert op onrechtmatige daad wegens schending van de nalevingsplicht uit de Wet Bpf 2000, zodat de verjaringstermijn van artikel 3:310 BW (vijf jaar na bekendheid met schade en dader) geldt. Die termijn is pas in januari 2023 gaan lopen, toen het fonds bekend werd met de situatie bij werkgever. De gevorderde achterstallige premies van € 761.393,09 worden als schadevergoeding toegewezen.

**Instantie:** Rechtbank Den Haag

**Datum uitspraak:** 20-11-2025

**ECLI:** ECLI:NL:RBDHA:2025:21966

**Zaaknummer:** 11356522 RL EXPL 24-19293

**Rechters:** O. van der Burg

**Advocaten:** G.R. Derksen, E. Lutjens en H.L. Doorn

**Wetsartikelen:** Wet Bpf 2000

RECHTSPRAAK

## Hoger militair arbeidsongeschiktheidspensioen vastgesteld

***Geschil over de hoogte van het militair invaliditeitspensioen. In deze uitspraak beoordeelt de rechtbank het beroep van eiser tegen het besluit van de staatssecretaris van 15 februari 2024 (het bestreden besluit) om aan eiser een militair invaliditeitspensioen toe te kennen van € 3.370,92 bruto per jaar, berekend naar een mate van invaliditeit van 16%. De subrubriek 5 (basale communicatie) is op goede gronden met een klasse 0 gewaardeerd. Ten onrechte is er geen dienstverband aanvaard voor de stoornis in alcoholgebruik. De rechtbank voorziet zelf in de zaak en bepaalt dat invaliditeit met dienstverband wordt aanvaard voor de stoornis in alcoholgebruik.***

Eiser is als beroepsmilitair uitgezonden geweest naar Bosnië. Tijdens de uitzending heeft hij verschillende traumatische gebeurtenissen meegemaakt waardoor hij posttraumatische stressstoornis (PTSS) heeft gekregen. Op 22 oktober 2021 heeft hij de staatssecretaris verzocht hem een militair invaliditeitspensioen (MIP) toe te kennen. De staatssecretaris heeft verergerend dienstverband aanvaard voor de PTSS en de mate van invaliditeit vastgesteld op 5%. Omdat de mate van invaliditeit minder dan 10% bedroeg, kwam eiser niet in aanmerking voor toekenning van een militair invaliditeitspensioen. Voor de stoornis in alcoholgebruik heeft de staatssecretaris geen verband met de uitoefening van de militaire dienst aanvaard.

Met het bestreden besluit is de staatssecretaris gedeeltelijk tegemoet gekomen aan eisers bezwaar. De mate van invaliditeit is nader vastgesteld op afgerond 16%.

Eiser stelt dat ten onrechte geen score in klasse 1 is toegekend in subrubriek 5 (basale communicatie). Verder stelt eiser dat de staatssecretaris ten onrechte geen dienstverband heeft aangenomen voor de alcoholstoornis.

De rechtbank overweegt dat uit het Beleidshandboek MIO/SMO van het ABP ten aanzien van basale communicatie volgt dat deze subrubriek in het algemeen met een klasse 0 zal worden

gewaardeerd, omdat het bij deze rubriek gaat om de waardering van psychotische toestandsbeelden met langdurig en ernstig communicatief disfunctioneren, wat bij PTSS in het algemeen niet voorkomt. Nu hiervan bij eiser geen sprake is, heeft de staatssecretaris op goede gronden deze subrubriek met een klasse o gewaardeerd.

De stoornis in het alcoholgebruik kan als een zogenaamde co-morbiditeit gepaard gaan met PTSS. Onder co-morbiditeit wordt verstaan het tegelijkertijd voorkomen van diverse aandoeningen die soms wel, soms niet een relatie met elkaar hebben. Ook kan de oorzaak verschillen. PTSS gaat regelmatig gepaard met co-morbiditeit. Het is medisch vaak moeilijk, zeker bij psychische problematiek, een onderscheid te maken tussen co-morbiditeit welke wél en welke géén causaal verband heeft met de dienst. Partiële toerekening behoort (nog) niet tot de wettelijke mogelijkheden, daarom moet toch een 'alles of niets'-uitspraak worden gedaan. De co-morbiditeit mag alleen aan de traumatische gebeurtenis worden toegerekend als deze traumatische gebeurtenis wordt geacht in overwegende mate deze co-morbiditeit te hebben veroorzaakt (voor meer dan 50%), aldus het PTSS-protocol.

Daarnaast stelt het PTSS-protocol onder 6.2.2 bij Regels dienstverband en causaliteit bij PTSS met co-morbiditeit dat allereerst de bovenstaande voorwaarde geldt: alleen toerekening als de traumatische gebeurtenis wordt geacht in overwegende mate een rol te hebben gespeeld bij het ontstaan van de co-morbiditeit. Daarnaast zijn volgens het PTSS-protocol de aanvullende diagnostische omschrijvingen en de onderverdeling naar enkelvoudige T1 en complexe T2 traumatische gebeurtenissen) richtinggevend. Bij een T1 PTSS wordt verergerend dienstverband toegekend aan die co-morbiditeit, welke min of meer gelijk met de PTSS manifest is geworden. Deze regel gaat uiteraard niet op als overtuigende argumenten aanwezig zijn om aan te nemen dat duidelijk andere factoren een overwegende rol hebben gespeeld bij het ontstaan van deze co-morbiditeit. Aan co-morbiditeit welke pas later in het beloop van de T1 PTSS ontstaat wordt in principe geen dienstverband toegekend. Bij T2 PTSS geldt dat voor co-morbiditeit, direct of later ontstaand, dienstverband wordt aangenomen. Ook hiervoor geldt uiteraard de uitzondering van bovenstaande voorwaarde.

Hiermee lijkt er te worden gesuggereerd dat voor co-morbiditeit slechts oorzakelijk dienstverband van artikel 2 lid 3 onder b van het Besluit aanvullende arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsvoorzieningen militairen (Besluit AO/IV) kan worden aangenomen. Echter staat er in het PTSS-protocol ook dat voor co-morbiditeit bij T1 PTSS getoetst wordt of er sprake is van verergerend dienstverband. Hoewel dit onduidelijk is opgeschreven, lijkt uit de voorbeelden die zijn opgenomen in paragraaf 6.2.2. van het PTSS-protocol te volgen dat alleen bij T2 PTSS wordt getoetst of er sprake is van oorzakelijk dienstverband.

Wat betreft de causaliteit bij T1 PTSS en T2 PTSS is het volgende opgenomen in het PTSS-

*protocol: 'De volgende causaliteit regels worden daarom gehanteerd: Bij T1 PTSS moet worden uitgegaan van een verergerend dienstverband. Alleen gemotiveerd kan hiervan worden afgeweken. Voor de T2 PTSS geldt het omgekeerde: oorzakelijk dienstverband wordt aangenomen, tenzij goede argumenten aanwezig zijn om uit te gaan van een verergerend dienstverband.'*

De rechtbank concludeert hieruit dat voor de vaststelling van causaliteit tussen de co-morbiditeit en de dienst moet worden uitgegaan van hetzelfde dienstverband als dat is aangenomen voor de PTSS.

Met ingang van 1 maart 2019 hanteert de staatssecretaris echter een beleid dat inhoudt dat bij de beoordeling van het dienstverband van PTSS het onderscheid tussen T1- en T2-trauma wordt losgelaten. Dit betekent volgens een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) dat bij het ontbreken van dan wel geringe invloed van andere buiten de dienst gelegen oorzaken (dat wil zeggen minder dan 'in belangrijke mate') op het ontstaan van de psychotraumatische aandoening, voor beide typen traumata een oorzakelijk dienstverband wordt aangenomen. Dat neemt volgens de CRvB niet weg dat in het geval de etiologische factoren overeenkomen met de wettelijke criteria voor verergerend dienstverband, ongeacht de aard van het psychotrauma, een verergerend dienstverband dient te worden overwogen

In deze zaak is verergerend dienstverband aangenomen voor de PTSS van eiser. Er dient dus te worden beoordeeld of ook verergerend dienstverband kan worden toegekend aan de stoornis in het alcoholgebruik. Verergerend dienstverband is neergelegd in artikel 2 lid 3 onder c van het Besluit AO/IV en de toets is volgens vaste rechtspraak van de CRvB of de militaire dienst een duidelijk aanwezige factor is (geweest) bij het ontstaan, tot uiting komen of verergeren van, in dit geval, de alcoholstoornis van eiser.

In het WIA/IP Protocol staat uitgelegd dat bij een verergerend dienstverband volledige vergoeding wordt toegekend, ook al zijn er (veel) pre-existente, predisponerende en andere belastende factoren aanwezig. Er staat ook dat die factoren medisch gezien meer bepalend zijn voor de ernst van de beperkingen. De vraag die voorligt is derhalve of de staatssecretaris op juiste wijze heeft beoordeeld in hoeverre, naast alle life-events die hebben plaatsgevonden in het leven van eiser, de uitzending een duidelijk aanwezige factor was in het ontstaan, tot uiting komen of verergeren van de stoornis in het alcoholgebruik.

De rechtbank oordeelt dat dit niet het geval is. De staatssecretaris houdt in bezwaar en beroep vast aan zijn oordeel dat er geen sprake is van verergerend dienstverband omdat het de eigen 'keuze' van eiser zou zijn om alcohol te gebruiken en omdat de alcoholstoornis een inadequate wijze van coping zou zijn. Deze factoren zijn op basis van bovenstaande medisch gezien bepalend voor de ernst van de beperking en niet voor de juridische beoordeling of

sprake is van een verergerend dienstverband. Dit volgt ook uit de door de staatssecretaris aangehaalde rechtspraak van deze rechtbank en de CRvB.

Bovendien zou, als de argumentatie van de staatssecretaris zou worden gevolgd, vrijwel nooit dienstverband kunnen worden aangenomen voor een aan middelen verbonden stoornis nu dit per definitie een inadequate manier van coping is en in vrijwel al die gevallen de vermeende 'keuze' zou worden gemaakt om een dergelijk middel in te nemen. Dit zou in strijd zijn met hetgeen is opgenomen in het PTSS-protocol ten aanzien van co-morbiditeit, nog daargelaten de vraag of er in het geval van een aan middelen verbonden stoornis sprake is van een (bewuste) keuze.

Nu de staatssecretaris niet op juiste wijze de causaliteit tussen de militaire dienst en de alcoholstoornis van eiser heeft beoordeeld, kent het bestreden besluit een motiveringsgebrek. Hierom is het beroep gegrond.

De rechtbank ziet de mogelijkheid om zelf in de zaak te voorzien en daarmee het geschil finaal te beslechten op basis van de verschillende commentaren van [naam 3] en medische adviezen van [naam 1] en [naam 2] die onderdeel zijn van deze procedure. Als uitgangspunt geldt namelijk dat de bestuursrechter het oordeel van een onafhankelijke deskundige kan volgen indien de door deze deskundige gebezigde motivering hem overtuigend voorkomt. Uit de commentaren en medische adviezen volgt dat partijen het erover eens zijn dat eiser alcohol heeft ingezet als zelfmedicatie om zijn PTSS klachten te dempen.

Nu [naam 3] automedicatie om de PTSS klachten te dempen als reden voor het alcoholmisbruik van eiser onderschrijft, volgt de rechtbank de conclusie van [naam 1] en [naam 2] dat sprake is van verergerend dienstverband tussen de stoornis in het alcoholgebruik van eiser en de militaire dienst. Dit betekent dat de staatssecretaris ten onrechte geen dienstverband heeft aangenomen.

De rechtbank benadrukt bovendien dat, volgens het PTSS-protocol, de militair in voorkomende gevallen het voordeel van de twijfel dient te krijgen en dat de PTSS in meer dan 75% van de gevallen gepaard gaat met co-morbiditeit.

---

**Instantie:** Rechtbank Den Haag

**Datum uitspraak:** 15-08-2025

**ECLI:** ECLI:NL:RBDHA:2025:20643

**Zaaknummer:** SGR 24/2407

**Rechters:** S.T.H. Janssen

**Advocaten:** M. Blommers, P.A.C. van Gool en W.R.C. Adang

**Wetsartikelen:** 2 lid 3 onder b Besluit AO/IV

RECHTSPRAAK

## **Herbeoordeling nodig voor hoogte militair arbeidsongeschiktheidspensioen**

***Militair invaliditeitspensioen. Verweerder is bij de beoordeling van de mate van invaliditeit van eiser uitgegaan van een verkeerde maatstaf en onjuist toetsingskader. Het beroep is gegrond en verweerder moet een nieuw besluit nemen op het bezwaarschrift. Nader onderzoek door verweerder is nodig.***

Eiser is als militair van 16 november 1998 tot en met 13 mei 1999 uitgezonden geweest naar Bosnië en van 9 januari 2003 tot en met 13 februari 2003 naar Afghanistan. Tijdens deze uitzendingen heeft eiser meerdere traumatische gebeurtenissen meegemaakt en als gevolg daarvan heeft hij posttraumatische stressstoornis (PTSS) gekregen. De staatssecretaris heeft voor de PTSS verergerend dienstverband aanvaard en in 2016 aan eiser met ingang van 16 december 2014 een militair invaliditeitspensioen (MIP) toegekend, berekend naar een mate van invaliditeit van 13%. In het kader een herbeoordeling is dit percentage verhoogd naar 18% en is een bijzondere invaliditeitsverhoging van 2,5% toegekend. Ook is toen een medische eindtoestand aangenomen.

Omdat zijn klachten waren verslechterd heeft eiser op 20 oktober 2021 om een herbeoordeling gevraagd. De staatssecretaris heeft bij het besluit van 20 april 2023 het invaliditeitspercentage verhoogd naar 26% en de bijzondere invaliditeitsverhoging vastgesteld op 5%. Aan dit besluit heeft de staatssecretaris het verzekeringsgeneeskundig rapport van medisch adviseur – verzekeringsarts [naam 1] van 5 april 2023 ten grondslag gelegd. [Naam 1] heeft in zijn beoordeling de psychiatrische expertise van psychiater [naam 2] betrokken.

Eiser heeft tegen dit besluit bezwaar gemaakt omdat uit het verzekeringsgeneeskundig rapport volgde dat geen dienstverband werd aanvaard voor de stoornis in alcoholgebruik. Na kennis te hebben genomen van het bezwaar heeft de staatssecretaris vastgesteld dat in het besluit van 20 april 2023 is verzuimd te vermelden dat voor de stoornis in het alcoholgebruik geen dienstverband wordt aanvaard. De staatssecretaris heeft dit alsnog gedaan bij het besluit van 14 december 2023 en heeft het bezwaar van eiser mede geacht te zijn gericht tegen dit besluit.

Bij het bestreden besluit heeft de staatssecretaris het bezwaar tegen het besluit van 20 april 2023 niet-ontvankelijk verklaard omdat het niet aanvaarden van dienstverband ten aanzien van de stoornis in alcoholgebruik dat besluit niet regardeert, en het besluit van 14 december 2023 ongegrond verklaard. Het beroep gaat over de vraag of de staatssecretaris terecht geen dienstverband heeft aanvaard voor de stoornis in alcoholgebruik.

Op 1 juli 2008 is de ministeriële regeling van 27 juni 2008, Afdeling Pensioenen, Sociale Zekerheid en Zorg (de Regeling) in werking getreden. Op grond van artikel 1, aanhef en onder d, van de Regeling wordt bij de vaststelling van de mate van invaliditeit met dienstverband, ter nadere invulling van de War Pensions Committee-schaal (WPC-schaal), voor zover voor deze procedure van belang, het protocol voor de beoordeling van arbeidsongeschiktheid, dienstverband en invaliditeit bij militairen met een posttraumatische stressstoornis (PTSS-protocol) gehanteerd.

Het PTSS-protocol vermeldt onder 6.2.2 dat onder co-morbiditeit wordt verstaan het tegelijkertijd voorkomen van diverse aandoeningen die soms wel, soms niet een relatie met elkaar hebben. Ook kan de oorzaak verschillen. PTSS gaat regelmatig gepaard met co-morbiditeit. Het is medisch vaak moeilijk, zeker bij psychische problematiek, een onderscheid te maken tussen co-morbiditeit welke wél en welke géén causaal verband heeft met de dienst. Partiële toerekening behoort (nog) niet tot de wettelijke mogelijkheden, daarom moet toch een 'alles of niets' uitspraak worden gedaan. De co-morbiditeit mag alleen aan de traumatische gebeurtenis worden toegerekend als deze traumatische gebeurtenis wordt geacht in overwegende mate deze co-morbiditeit te hebben veroorzaakt (voor meer dan 50%), aldus het PTSS-protocol.

Daarnaast stelt het PTSS-protocol onder 6.2.2 bij Regels dienstverband en causaliteit bij PTSS met co-morbiditeit dat allereerst de bovenstaande voorwaarde geldt: alleen toerekening als de traumatische gebeurtenis wordt geacht in overwegende mate een rol te hebben gespeeld bij het ontstaan van de co-morbiditeit. Daarnaast zijn volgens het PTSS-protocol de aanvullende diagnostische omschrijvingen en de onderverdeling naar enkelvoudige T1 en complexe T2 traumatische gebeurtenissen) richtinggevend. Bij een T1 PTSS wordt verergerend dienstverband toegekend aan die co-morbiditeit, welke min of meer gelijk met de PTSS manifest is geworden. Deze regel gaat uiteraard niet op als overtuigende argumenten aanwezig zijn om aan te nemen dat duidelijk andere factoren een overwegende rol hebben gespeeld bij het ontstaan van deze co-morbiditeit. Aan co-morbiditeit welke pas later in het beloop van de T1 PTSS ontstaat wordt in principe geen dienstverband toegekend. Bij T2 PTSS geldt dat voor co-morbiditeit, direct of later ontstaand, dienstverband wordt aangenomen. Ook hiervoor geldt uiteraard de uitzondering van bovenstaande voorwaarde.

Hiermee lijkt er te worden gesuggereerd dat voor co-morbiditeit dient te worden beoordeeld of oorzakelijk dienstverband van artikel 2 lid 3 onder b van het Besluit aanvullende arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsvoorzieningen militairen (Besluit AO/IV) kan worden aangenomen. Echter staat er in het PTSS-protocol ook dat voor co-morbiditeit bij T1 PTSS getoetst wordt of er sprake is van verergerend dienstverband. Hoewel dit onduidelijk is opgeschreven, lijkt uit de voorbeelden die zijn opgenomen in paragraaf 6.2.2. van het PTSS-protocol te volgen dat alleen bij T2 PTSS wordt getoetst of er sprake is van oorzakelijk dienstverband..

Wat betreft de causaliteit bij T1 PTSS en T2 PTSS is het volgende opgenomen in het PTSS-protocol: *‘De volgende causaliteit regels worden daarom gehanteerd: Bij T1 PTSS moet worden uitgegaan van een verergerend dienstverband. Alleen gemotiveerd kan hiervan worden afgeweken. Voor de T2 PTSS geldt het omgekeerde: oorzakelijk dienstverband wordt aangenomen, tenzij goede argumenten aanwezig zijn om uit te gaan van een verergerend dienstverband.’*

De rechtbank concludeert hieruit dat voor de vaststelling van causaliteit tussen de co-morbiditeit en de dienst moet worden uitgegaan van hetzelfde dienstverband als dat is aangenomen voor de PTSS.

Met ingang van 1 maart 2019 hanteert de staatssecretaris echter een beleid dat inhoudt dat bij de beoordeling van het dienstverband van PTSS het onderscheid tussen T1- en T2-trauma wordt losgelaten. Dit betekent volgens een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) dat bij het ontbreken van dan wel geringe invloed van andere buiten de dienst gelegen oorzaken (dat wil zeggen minder dan ‘in belangrijke mate’) op het ontstaan van de psychotraumatische aandoening, voor beide typen traumata een oorzakelijk dienstverband wordt aangenomen. Dat neemt volgens de CRvB niet weg dat in het geval de etiologische factoren overeenkomen met de wettelijke criteria voor verergerend dienstverband, ongeacht de aard van het psychotrauma, een verergerend dienstverband dient te worden overwogen.

Nu nog steeds zowel oorzakelijk als verergerend dienstverband kunnen worden aangenomen voor PTSS, dient voor de vaststelling van causaliteit tussen de co-morbiditeit en de dienst nog steeds uit te worden gegaan van hetzelfde dienstverband als dat is aangenomen voor de PTSS.

In deze zaak is verergerend dienstverband aangenomen voor de PTSS van eiser. Er dient dus te worden beoordeeld of ook verergerend dienstverband kan worden toegekend aan de stoornis in het alcoholgebruik.

De rechtbank ziet zich voor de vraag gesteld hoe verergerend dienstverband moet worden beoordeeld. Verergerend dienstverband is neergelegd in artikel 2 lid 3 onder c van het Besluit AO/IV en de toets is volgens vaste rechtspraak van de CRvB3 of de militaire dienst een

duidelijk aanwezige factor is (geweest) bij het ontstaan, tot uiting komen of verergeren van, in dit geval, de alcoholstoornis van eiser.

In de uitspraak van de CRvB van 1987 is al het volgende overwogen: *‘Aangaande de vraag of de psychische ziekten of gebreken van gedaagde in zodanig verergerend verband met de uitoefening van de militaire dienst staan, overweegt de Raad het volgende. Eiser pleegt op dit stuk een maatstaf te hanteren, bij welke verergerend verband aanwezig wordt geacht indien de ziekten of gebreken zijn ontstaan, tot uiting gekomen of verergerd onder overwegende invloed (gekwantificeerd met: voor tenminste 50%) van de uitoefening van de militaire dienst. Eiser ziet voor het aanleggen van deze maatstaf steun gelegen in jurisprudentie van de Raad. De Raad is in zijn huidige samenstelling evenwel van oordeel dat die maatstaf inhoudelijk te ver afstaat van hetgeen de gever van de Wet bij de regeling van het verergerend verband voor ogen heeft gestaan. Uitgaande van de Memorie van Toelichting bij het Ontwerp-Pensioenwet voor de landmacht (Tweede Kamer der Staten-Generaal, zitting 1919-1920 – 494, nr. 3, pp. 2 tot en met 4) wordt aan het voorschrift van artikel 2, eerste lid ten tweede onder c, van de Wet het meest recht gedaan, wanneer verergerend verband wordt aanvaard reeds indien de uitoefening van de militaire dienst een duidelijk aanwezige factor blijkt te zijn (geweest) bij het ontstaan, tot uiting komen of verergeren van de in een concreet geval spelende ziekten of gebreken.’*

Gelet op de hiervoor genoemde jurisprudentie is specifiek de vraag aan de orde of de dienst een duidelijk aanwezige factor is geweest bij het ontstaan, tot uiting komen of verergeren van de stoornis in alcoholgebruik van eiser. Psychiater [naam 2] is ten aanzien van de stoornis in het alcoholgebruik en de etiologische relatie tot de ervaringen tijdens de uitzending tot de volgende afweging gekomen: *‘In algemene zin moet uitgegaan worden van een multi-causale etiologie. Van belang is te noemen dat op basis van de anamnestiche informatie de stoornis in alcoholgebruik vanaf eind 2020 lijkt te zijn ontstaan in toenemende mate. Er is dus sprake van een lange tijd tussen de ervaringen tijdens uitzending en het debuut van deze co-morbide stoornis. Wel gaat de toename van alcohol gebruik samen met toename van klachten welke toegeschreven kunnen worden aan de PTSS. Echter andere factoren, zoals relatieproblemen (genoemd in de informatie van de behandelaar), de persoonlijkheidskenmerken en vanaf 2022 ook verlies van werk spelen ook een rol. Voorgaande wegende schat ik in dat de ervaringen tijdens uitzending wel een etiologische factor zijn in het ontstaan van de stoornis in alcoholgebruik, maar dat voor onderbouwing van een duidelijke factor m.i. niet voldoende argumenten zijn.’*

Verzekeringsarts [naam 1] heeft zich op basis van deze afweging op het standpunt gesteld dat niet wordt voldaan aan het toetsingscriterium voor dienstverband. Daarmee lijkt het alsof de verzekeringsarts, en daarmee de staatssecretaris, een juiste uitleg heeft gegeven aan het begrip ‘verergerend dienstverband’. Dit is echter niet het geval. Eiser stelt onder meer terecht dat die vraag op basis van het wettelijk kader onvolledig is (nu alleen is gefocust op het ontstaan van

de stoornis en niet het tot uiting komen of verergeren daarvan) en dat hier ook in de vraagstelling aan de psychiater aan wordt voorbijgegaan, maar dat terzijde.

Eiser heeft in bezwaar aangevoerd dat twee van de drie factoren (relatieproblemen en verlies van werk in 2022) die [naam 2] noemt juist ook in relatie staan tot de PTSS en dat de derde factor (persoonlijkheidskenmerken) zelfstandig niet kan leiden tot een stoornis in alcoholgebruik. Daarbij vraagt eiser zich af hoe een gebeurtenis in de toekomst kan hebben bijgedragen aan het ontwikkelen van een stoornis twee jaar eerder. Volgens eiser is dat onmogelijk zodat het verlies geen invloed kan hebben op het ontstaan van de stoornis in alcoholgebruik. In de bezwaarprocedure heeft bezwaarverzekeringsarts [naam 3] psychiater [naam 2] gevraagd een reactie te geven op de bezwaargronden. In zijn reactie van 17 april 2024 heeft [naam 2] de vraag van [naam 3] als volgt weergegeven: *‘(..) Graag (..) inhoudelijke reactie omtrent de genoemde bezwaargronden welke door u worden benoemd als zijnde andere factoren die een rol spelen bij het alcoholgebruik maar volgens betrokkene en zijn advocaat juist het gevolg zijn van de PTSS (..).’*

[Naam 2] heeft die vraag als volgt beantwoord: *‘Bij de beoordeling van de causaliteit voor de stoornis in alcoholgebruik heb ik gekeken naar argumenten om de oorzaak van deze stoornis voor meer dan 50% toe te kunnen kennen aan de traumatische gebeurtenissen. Er zou dan mi. sprake moeten zijn van een duidelijke factor die e.e.a. met elkaar op een causale manier verbindt. Zoals ik beschrijf in mijn rapport is mijn inschatting dat ik een dergelijke situatie op basis van de gegevens niet kan onderbouwen. Er zijn kort gezegd te veel andere factoren die ook een rol kunnen spelen, zie mijn rapport. Ten aanzien van de punten uit het bezwaar die u noemt in uw brief kan ik het volgende zeggen:*

*(a) In het bezwaar stelt betrokkene dat de relatieproblemen veroorzaakt worden door de klachten en beperkingen ten gevolge van de PTSS. Op basis van mijn onderzoek kan ik geen uitspraak doen over de oorzaak van de relatieproblematiek omdat dit niet het focus was van dit onderzoek. Het is daarbij overigens niet onaannemelijk dat de klachten van betrokkene hier wel een rol zouden kunnen spelen, maar dan naast andere factoren.*

*(b) De door mij genoemde persoonlijkheidskenmerken zijn 1 van de argumenten om te spreken van verschillende factoren die een etiologische rol kunnen spelen voor de stoornis in gebruik van alcohol, niet de enige, zoals de opmerking in bezwaar lijkt te suggereren.*

*(c) Of het verlies van werk volledig het gevolg is van de klachten en beperkingen ten gevolge van de PTSS is voor mij als psychiater niet te beoordelen. Onder het kopje beperkingen in mijn rapport heb ik aangegeven op welke domeinen ik aanwijzingen heb gevonden voor beperkingen.’*

[Naam 3] heeft zich in haar brief van 16 mei 2024 op het standpunt gesteld dat de aanvullende

rapportage van [naam 2] op adequate wijze tot stand is gekomen conform de huidige medische inzichten. Zij conformeert zich aan de conclusie in de rapportage. De conclusie is dat er ten aanzien van de stoornis in alcoholgebruik naast het lange interval te veel andere factoren een rol spelen en er hierdoor niet gesproken kan worden van een duidelijke mate. Volgens haar blijkt uit de rapportages van [naam 2] dat er in voldoende mate inhoudelijk is ingegaan op de punten van bezwaar.

[Naam 3] heeft echter niet onderkend dat, zoals de gemachtigden van eiser hebben aangevoerd, [naam 2] de voorwaarden voor het kunnen aannemen van oorzakelijk en verergerend dienstverband door elkaar heen gebruikt. [Naam 2] spreekt over 'voor meer dan 50%' en de oorzaak (oorzakelijk dienstverband) en tegelijkertijd over een 'duidelijke factor' (verergerend dienstverband). De staatssecretaris is dan ook bij de beoordeling van de mate van invaliditeit van eiser uitgegaan van een verkeerde maatstaf en een onjuist toetsingskader.

De rechtbank stelt op basis van de psychiatrische expertise van [naam 2] vast dat de stoornis in het alcoholgebruik eind 2020 lijkt te zijn ontstaan. De toename van het gebruik van alcohol gaat volgens de psychiater samen met de toename van klachten die zijn toe te schrijven aan de PTSS. De (bezwaar)verzekeringsarts had dan ook de vraag moeten beantwoorden of aannemelijk is dat de dienst een duidelijk aanwezige factor is geweest bij het ontstaan of tot uiting komen van de stoornis in het alcoholgebruik van eiser in plaats van de vraag of aannemelijk is dat de stoornis in alcoholgebruik van eiser in overwegende mate (in de zin van meer dan 50%) is ontstaan of tot uiting is gekomen door de dienst. Hierdoor is sprake van een motiveringsgebrek. Dit betekent dat het beroep gegrond is en het bestreden besluit moet worden vernietigd voor zover daarbij eisers bezwaar tegen het besluit van 14 december 2023 ongegrond is verklaard.

Los van het voorgaande overweegt de rechtbank verder dat zij, anders dan de bezwaarverzekeringsarts, van oordeel is dat eisers betoog, dat de drie factoren die volgens [naam 2] ook een rol spelen bij het ontstaan van de stoornis in alcoholgebruik juist onderdeel zijn van de PTSS, onvoldoende is geadresseerd. Eiser stelt dat [naam 2] heeft geconcludeerd dat er een etiologische relatie is tot de uitzendervaringen. Daar waar [naam 2] geen uitspraak kan doen over de oorzaak van de relatieproblematiek en hij als psychiater niet kan beoordelen of het verlies van werk in 2022 het gevolg is van de klachten en beperkingen ten gevolge van de PTSS, lag het op de weg van de bezwaarverzekeringsarts hier nadere vragen over te stellen aan eiser en/of (nader) te motiveren waarom deze factoren naast de ervaringen tijdens de uitzending toch ook een rol spelen bij het ontstaan van de stoornis in alcoholgebruik en ervoor zorgen dat de dienst geen duidelijk aanwezige factor is bij het ontstaan of tot uiting komen van de stoornis in het alcoholgebruik. De bezwaarverzekeringsarts kon niet volstaan met de enkele overweging dat in voldoende mate inhoudelijk is ingegaan op de

bezwaargronden.

In beroep stelt eiser zich eveneens op het standpunt dat twee factoren (relatieproblemen en verlies van werk in 2022) in relatie staan tot de PTSS (waarvoor dienstverband is erkend) en dat de derde overgebleven factor (persoonlijkheidskenmerken) zelfstandig niet kan leiden tot een stoornis in alcoholgebruik. Hierdoor kan volgens eiser niet anders dan geconcludeerd worden dat er sprake is van een verergerend dienstverband. Eiser heeft dit standpunt uitvoerig onderbouwd. De staatssecretaris heeft de nadere gronden van het beroep niet voor een commentaar voorgelegd aan de bezwaarverzekeringsarts.

De staatssecretaris zal opnieuw moeten beslissen op het bezwaar van eiser tegen de weigering verergerend dienstverband te aanvaarden voor de stoornis in alcoholgebruik. De rechtbank geeft de staatssecretaris in ieder geval ook mee dat zij eisers betoog dat het verlies van werk in 2022 niet kan hebben bijgedragen aan het ontstaan van de stoornis alcohol aannemelijk vindt. De psychiater heeft immers vastgesteld dat de stoornis in alcoholgebruik in 2020 is ontstaan, terwijl eiser zijn werk vanaf 2022 niet meer heeft kunnen uitvoeren.

De rechtbank benadrukt bovendien dat, volgens het PTTS Protocol, de militair in voorkomende gevallen het voordeel van de twijfel dient te krijgen en dat de PTSS in meer dan 75% van de gevallen gepaard gaat met co-morbiditeit.

---

**Instantie:** Rechtbank Den Haag

**Datum uitspraak:** 15-08-2025

**ECLI:** ECLI:NL:RBDHA:2025:20644

**Zaaknummer:** SGR 24/8198

**Rechters:** S.T.H. Janssen

**Advocaten:** H. Brouwers, P.A.C. van Gool en W.R.C. Adang

**Wetsartikelen:** 2 lid 3 onder b Besluit AO/IV

RECHTSPRAAK

## **Pensioenadviseur niet aansprakelijk voor rekenfout in prognose: geen schade**

***Eiser had de wens om op zijn 60ste levensjaar te stoppen met werken. Hij heeft hiertoe zijn pensioenadviseur laten onderzoeken wat dat zal betekenen voor zijn inkomenssituatie. In dit verband heeft zijn pensioenadviseur een prognose gemaakt. In deze prognose heeft de pensioenadviseur een omissie begaan door een rekenfout. Bij de vervroegingsfactor was ten onrechte uitgegaan van het te bereiken pensioenkapitaal op 68-jarige leeftijd in plaats van het opgebouwde pensioenkapitaal op 60-jarige leeftijd. Eiser voert aan dat hij belangrijke besluiten heeft genomen op basis van deze prognose en stelt dat hij deze besluiten niet had genomen als de prognose juist was geweest. Hij stelt de pensioenadviseur hiervoor aansprakelijk en vordert vergoeding van schade. De rechtbank wijst de vorderingen van eiser af en overweegt dat niet gebleken is van schade, dan wel causaal verband tussen de omissie en de gestelde schade.***

Eiser is geboren op in 1963. In 2023 is hij 60 jaar oud geworden. Het pensioen van eiser werd voor het grootste gedeelte opgebouwd via een pensioenbeleggingsverzekering bij Nationale Nederlanden (hierna: NN).

Bedrijf heeft, in de persoon van [betrokkene 2], op verzoek van eiser op verschillende momenten de financiële positie van hem en zijn echtgenote in kaart gebracht voor het geval eiser eerder zou stoppen met werken. [Betrokkene 2] heeft daartoe een financieel overzicht opgesteld, genaamd 'Inkomens Voorzieningen Overzicht' (hierna: IVO). [Betrokkene 2] heeft dit overzicht onder meer op 25 februari 2019 gedeeld met eiser. Het IVO van 25 februari 2019 kwam uit op een verwacht brutopensioen van € 25.679 per jaar. Op 16 juli 2019 heeft [betrokkene 2] wederom een IVO aan eiser verstuurd. In voornoemd overzicht is uitgegaan van een door eiser met het opgebouwde kapitaal van zijn pensioenverzekering bij NN in januari

2023 (de maand waarin hij 60 jaar oud zou worden) aan te kopen brutopensioen van € 28.073 per jaar. Daarmee zouden eiser en diens echtgenote tot het moment waarop eiser de AOW-gerechtigde leeftijd zou bereiken (in 2030) een netto besteedbaar jaarinkomen hebben van € 23.145 (tot € 23.151).

Op 16 december 2021 heeft eiser een ontslagbrief getekend waarin zijn beheermaatschappij ontslag neemt als statutair bestuurder. Op dezelfde datum is met de beheermaatschappij van eiser een overeenkomst van opdracht gesloten voor de duur van zes maanden, met de mogelijkheid van verlenging met maximaal één maand. Eind 2021 heeft eiser zich weer tot (inmiddels) gedaagde gewend en de mogelijkheid besproken om zijn pensioen op zijn 60ste levensjaar in te laten ingaan. In dat kader heeft gedaagde verschillende indicatieve offertes aangevraagd. Hierbij is aan het licht gekomen dat het IVO van 16 juli 2021 een rekenfout bevatte (hierna ook: de ommissie), omdat bij de zogenaamde vervroegingsfactor ten onrechte was uitgegaan van het te bereiken pensioenkapitaal op 68-jarige leeftijd in plaats van het opgebouwde pensioenkapitaal op 60-jarige leeftijd.

Bij e-mailbericht van 6 januari 2022 heeft gedaagde twee indicatieve offertes van NN voor een pensioen met als ingangsdatum 1 februari 2023 en een overzicht van de gevolgen van het vervroegen van het pensioen naar 60 jaar aan eiser gestuurd. Uit deze offertes bleek (indicatief) dat eiser per februari 2023 een jaarlijks vast pensioen van € 17.833,80 bruto zou kunnen aankopen. Daarnaast heeft gedaagde eiser bericht aan de slag te zullen gaan met een extra offerte en doorrekening op 60 jaar en 62 jaar.

Bij e-mailbericht van 21 januari 2022 heeft gedaagde een nieuw pensioenoverzicht toegestuurd aan eiser, waarin ook een aantal varianten is doorgerekend indien eiser het pensioen op een later tijdstip zou laten ingaan. Ook is doorgerekend wat het bijbehorende netto-inkomen van eiser en diens echtgenote bij benadering zou zijn. Uit dit overzicht volgt een indicatief aan te kopen jaarlijks pensioen € 19.476 bruto op 60-jarige leeftijd. Gedaagde heeft verder aangekondigd dat halverwege het jaar (2022) contact met eiser zal worden opgenomen om te kijken of een eventuele gestegen rente gevolgen heeft voor de te verwachte pensioenuitkeringen.

Bij e-mailbericht van 17 februari 2022 heeft eiser een klacht ingediend bij gedaagde. Eiser stelt daarin dat hij onjuist is voorgelicht gelet op het verschil tussen het indicatief aan te kopen pensioen van € 28.073 in het IVO van 16 juli 2021 en het indicatief aan te kopen pensioen van € 17.833 in de offerte en het overzicht van 6 januari 2022. Op 23 mei 2022 heeft gedaagde ten behoeve van eiser een indicatieve offerte ontvangen van Allianz, die uitkwam op een aan te kopen pensioen per 1 december 2022 van € 24.252 bruto per jaar. Bij brief van 20 juni 2023 heeft (de advocaat van) eiser gedaagde gesommeerd aansprakelijkheid te erkennen en de door

eiser geleden schade te vergoeden. De beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar van gedaagde heeft de aansprakelijkheid bij e-mail van 29 juni 2022 afgewezen. Op 24 november 2023 heeft gedaagde ten behoeve van eiser een offerte ontvangen van Zwitserleven, die uitkwam op een aan te kopen pensioen per 1 januari 2024 van € 27.234,96 bruto per jaar. Eiser heeft deze offerte geaccepteerd. Het pensioen dat hij uiteindelijk heeft aangekocht is uiteindelijk uitgekomen op € 27.834 per jaar. [Bedrijf] is met ingang van 15 december 2023 ontbonden en gedaagde heeft de onderneming vervolgens voortgezet.

Tussen partijen is niet in geschil dat (de rechtsvoorganger van) gedaagde in het IVO van 16 juli 2021 een omissie heeft begaan waardoor is uitgegaan van een te hoog geprognosticeerd pensioeninkomen per 1 januari 2023. Beoordeeld dient te worden of eiser hierdoor enige aan gedaagde toerekenbare schade heeft geleden.

Het IVO van 16 juli 2021 betrof een prognose. Dit volgt uit de hierboven geciteerde aanhef van het IVO en dit wordt ook als zodanig door eiser erkend. Eiser wist dus dat zijn pensioen (ook zonder de omissie) hoger of lager kon uitvallen. Het geprognosticeerde brutopensioen volgens het IVO van februari 2019 kwam immers ook 10% lager uit. Met het IVO van 16 juli 2021 verkreeg eiser over zijn pensioeninkomen per 1 januari 2023 (1 ½ jaar later) dan ook geen zekerheid. Desondanks heeft eiser op basis van deze prognose de (naar zijn zeggen) onomkeerbare besluiten genomen om al eind 2021 (derhalve een jaar voor zijn 60e) zijn functie als financieel directeur op te geven en zijn aandelen aan zijn broer (althans diens bv) te verkopen. Naar het oordeel van de rechtbank dienen de gevolgen hiervan voor zijn eigen rekening en risico te blijven. Eiser heeft weliswaar deze besluiten genomen op basis van verkeerde aannames, maar het ging als gezegd om geprognosticeerde bedragen, waarvan eiser wist dat die in werkelijkheid zouden afwijken, omdat de daadwerkelijke hoogte van de (toekomstige) uitkering afhankelijk was van vele nog onzekere factoren. Eiser kon aan deze prognose dan ook geen rechten ontlenen. Bovendien was al enkele maanden later, toen eiser zich eind 2021 weer tot gedaagde had gewend om de mogelijkheden te bespreken om met zijn 60e levensjaar met pensioen te gaan, duidelijk dat het in het IVO van juli 2021 geprognosticeerde pensioeninkomen onjuist was, toen de aangevraagde indicatieve offertes lager uitkwamen en daarmee de omissie aan het licht kwam. Eiser was hier dus al in januari 2022, derhalve een jaar voor zijn 60e (de beoogde pensioendatum) mee bekend. Dat eiser in de maanden daaraan voorafgaand de betreffende beslissingen kennelijk al had genomen en doorgevoerd, komt voor zijn risico.

Bovendien staat als onweersproken vast dat eiser zich met het aangekochte pensioen van Zwitserleven vanaf 1 januari 2024, derhalve een jaar later, alsnog (op een verwaarloosbaar verschil na) in de toestand bevindt waarin hij zich conform de prognose van 16 juli 2021 had willen bevinden, namelijk dat hij is gestopt met fulltime werken en een jaarlijks pensioen

geniet van circa € 27.834 per jaar. Ook heeft eiser, in het licht van de betwisting door gedaagde, onvoldoende onderbouwd dat hij na 1 januari 2023 niet nog langer heeft kunnen aanblijven als financieel directeur. De door eiser in het geding gebrachte overeenkomst van opdracht van 16 december 2021 is aangegaan voor de duur van zes maanden, met de mogelijkheid van verlenging met maximaal één maand, derhalve tot maximaal 16 juli 2022. Op basis van deze overeenkomst zou eiser derhalve al een half jaar voor de beoogde pensioendatum niet meer als financieel directeur werkzaam zijn. Desondanks is eiser volgens zijn eigen stellingen tot 1 januari 2023 aangebleven. Zonder nadere toelichting, die niet is gegeven, valt niet in te zien waarom eiser niet ook na 1 januari 2023 had kunnen aanblijven als financieel directeur. Gesteld noch gebleken is dat eiser hiertoe pogingen heeft ondernomen, ook niet toen drie weken na het ondertekenen van deze overeenkomst bleek dat zijn pensioen per 1 januari 2023 lager zou uitvallen dan gedacht. Ook dat komt voor zijn rekening.

---

**Instantie:** Rechtbank Noord-Holland

**Datum uitspraak:** 22-10-2025

**ECLI:** ECLI:NL:RBNHO:2025:12530

**Zaaknummer:** C/15/361010 / HA ZA 25-36

**Rechters:** H.A. Pott Hofstede

**Advocaten:** N.C. Ing en M.B. Esseling

**Wetsartikelen:**

RECHTSPRAAK

## **Geen nakoming eindloon na wijziging door schending klachtplicht na 10 jaar uitblijven protest**

***De vordering tot nakoming van de eindloonregeling wordt afgewezen omdat het beroep op de klachtplicht slaagt. De kantonrechter vindt dat voldoende is komen vast te staan dat werknemer wist dat de eindloonregeling was gestopt en dat voor hem een andere pensioenregeling was getroffen. Hij had redelijkerwijze moeten weten dat de nieuwe pensioenregeling niet gelijkwaardig was en dat er dus een gebrekkige nakoming was door werkgever. Werknemer heeft daar meer dan 10 jaar niet tegen geprotesteerd.***

In het tussenvonnis is beslist dat de vordering van eiser over de periode 1997 tot en met 2001 wordt afgewezen en dat de tegeneis van Brunel ook wordt afgewezen. De kantonrechter kon nog niet beslissen op de vordering van eiser over de jaren vanaf 2002. Brunel is opgedragen om bewijs te leveren dat zij eiser voldoende duidelijk heeft geïnformeerd over de inhoud van de wijziging van zijn pensioenregeling.

Brunel is niet geslaagd in haar bewijslevering, maar de kantonrechter vindt wel dat voldoende is komen vast te staan dat werknemer wist dat de eindloonregeling was gestopt en dat voor hem een andere pensioenregeling was getroffen. Meerdere getuigen hebben dit ook verklaard. Werknemer had redelijkerwijze moeten weten dat de nieuwe pensioenregeling niet gelijkwaardig was en dat er dus een gebrekkige nakoming was door Brunel. Werknemer heeft daar meer dan tien jaar niet tegen geprotesteerd. Het beroep van Brunel op de klachtplicht slaagt dan ook. In het tussenvonnis is overwogen dat uit de enkele opmerking in het ontbindingsverzoek van werknemer uit 2006 dat er een compensatie is betaald omdat Brunel jarenlang geen pensioen heeft afgedragen, nog niet kon worden afgeleid dat werknemer wist of redelijkerwijs had moeten weten dat de eindloonregeling was beëindigd en vervangen door een andere, minder gunstige regeling omdat werknemer zei dat hij ervan uitging dat er in die jaren geen premie was betaald maar dat niet duidelijk was dat de eindloonregeling was beëindigd. De kantonrechter vindt dat na bewijslevering voldoende is komen vast te staan dat

werknemer wist dat de eindloonregeling was gestopt en dat hiervoor een andere pensioenregeling bij Achmea in de plaats kwam. Werknemer had dus in 2006 redelijkerwijze op de hoogte moeten zijn van de gebrekkige nakoming en heeft meer dan 10 jaar later pas geklaagd. Dat is te laat. Daarbij weegt de kantonrechter mee dat Brunel door het grote tijdsverloop is benadeeld in haar bewijspositie, ook omdat veel werknemers die destijds betrokkenheid hadden inmiddels zijn vertrokken bij Brunel en/of zij bepaalde informatie niet meer kan reproduceren en achterhalen. Maar ook wordt Brunel financieel benadeeld. Brunel stelt dat een door haar af te storten koopsom bij een levensverzekeraar (inmiddels) aanzienlijk meer kost dan de hoogte van door werknemer gepretendeerde pensioenschade. Dat zou volgens Brunel 10 jaar geleden anders zou zijn geweest. Werknemer heeft hier onvoldoende tegen ingebracht.

---

**Instantie:** Rechtbank Rotterdam

**Datum uitspraak:** 31-10-2025

**ECLI:** ECLI:NL:RBROT:2025:12988

**Zaaknummer:** 9866426 CV EXPL 22-14228

**Rechters:** S.H. Poiesz

**Advocaten:** C. Hoekstra en M. Keuss

**Wetsartikelen:** 6:89 BW

RECHTSPRAAK

## **Werkgever moet achterstallige pensioenpremies betalen aan PMT, nog geen rente verschuldigd**

***Pensioenfonds Metaal en Techniek vordert betaling van achterstallige pensioenpremies. Gedaagde is het niet eens met de vordering van Pensioenfonds Metaal en Techniek, omdat de premies volgens hem verkeerd zijn berekend. De kantonrechter beslist dat gedaagde de achterstallige pensioenpremies moet betalen evenals de boete over het eerste premiebedrag. De wettelijke rente gaat pas lopen na de vonnisdatum. Pensioenfonds Metaal en Techniek had zijn factuur namelijk moeten aanpassen toen gedaagde het fonds heeft gewezen op de verkeerde berekening en dat heeft Pensioenfonds Metaal en Techniek te laat gedaan.***

Op 15 februari 2023 heeft Pensioenfonds Metaal en Techniek een rekening gestuurd aan gedaagde voor de betaling van een achterstallige pensioenpremie ter hoogte van € 282,68. Omdat gedaagde die niet betaalde, schakelde Pensioenfonds Metaal en Techniek een incassobureau (zijn gemachtigde) in en vervolgens is in een brief van 12 mei 2023 de rekening verhoogd met een boete en rente. Op 9 juni 2023 heeft gedaagde gereageerd dat de factuur niet klopt, omdat er premie wordt gevraagd voor 228 gewerkte uren, terwijl de betreffende werknemer voor wie premie moest worden betaald (de heer [persoon]) slechts 89 uur heeft gewerkt in de periode waarover de achterstallige premie wordt gevraagd (1 oktober 2022 tot en met 21 december 2022). Gedaagde heeft daarbij ook de salarisspecificaties gestuurd waaruit dat zou blijken.

Op 19 oktober 2023 heeft de gemachtigde van Pensioenfonds Metaal en Techniek gedaagde laten weten dat de premies juist zijn berekend, omdat deze zijn berekend aan de hand van de uren die op het Inzendportaal door gedaagde zijn ingevuld. Gedaagde heeft op 7 november 2023 gereageerd dat hij geen E-herkenning heeft en daarom niet kan inloggen op het Inzendportaal, dus dat hij de uren niet kan wijzigen in het juiste aantal. Daarbij heeft

gedaagde opnieuw de salarisspecificaties overgelegd waarop het aantal gewerkte uren is af te lezen.

In de conclusie van repliek heeft Pensioenfonds Metaal en Techniek zijn eis gewijzigd. Volgens Pensioenfonds Metaal en Techniek heeft zijn accountmanager op 17 april 2025 vastgesteld dat er over de periode 1 oktober 2022 tot en met 28 november 2022 geen 228 uur maar 89 uur was gewerkt door werknemer [persoon]. Daarop heeft Pensioenfonds Metaal en Techniek het bedrag van € 288,93 gecrediteerd en een vervangende factuur voor € 112,75 aan premie gestuurd. Vervolgens stelt Pensioenfonds Metaal en Techniek dat [persoon], anders dan eerst was gerekend, in de periode van 1 mei 2022 tot en met 30 juni 2022 (anders dan door gedaagde was opgegeven) toch had gewerkt voor 139 uur, waardoor er nog een premie van € 169,95 verschuldigd is. Bovendien was er over de periode 1 oktober 2022 tot en met 30 november 2022 een tweede werknemer, die toen 32 uur had gewerkt, voor wie nog een bedrag van € 39,99 verschuldigd was. Pensioenfonds Metaal en Techniek vordert betaling van deze bedragen inclusief boete en rente, in totaal € 374,25.

Zoals de kantonrechter het begrijpt heeft gedaagde in zijn conclusie van dupliek een eis in reconventie (een tegeneis) willen indienen. Gedaagde verzoekt de kantonrechter om Pensioenfonds Metaal en Techniek te veroordelen tot betaling van € 800 ter compensatie van zijn kosten. In de wet staat dat een eis in reconventie bij de conclusie van antwoord moet worden ingediend. Omdat gedaagde dat niet heeft gedaan is de eis in reconventie te laat ingesteld en zal de kantonrechter deze niet meenemen bij de beoordeling.

Het gaat in deze zaak om het antwoord op de vraag of gedaagde de pensioenpremies moet voldoen. Het staat vast dat gedaagde een bedrijf genaamd [bedrijf] heeft geëxploiteerd en dat hij daarmee onder de werkingssfeer van het Pensioenfonds Metaal en Techniek valt. Op grond daarvan is gedaagde pensioenpremies verschuldigd aan Pensioenfonds Metaal en Techniek tot het moment waarop zijn onderneming is geëindigd of tot het moment waarop gedaagde personeel in dienst heeft gehad.

Per 1 januari 2023 is het bedrijf van gedaagde opgeheven en uitgeschreven bij de Kamer van Koophandel. Tot die tijd is gedaagde dus pensioenpremies over zijn werknemers verschuldigd aan Pensioenfonds Metaal en Techniek.

Gedaagde heeft in reactie op de eisiwijziging van Pensioenfonds Metaal en Techniek laten weten dat hij de nieuwe (gecorrigeerde) factuur van € 112,75 wil betalen. Ook geeft gedaagde aan het bedrag aan premies dat hij voor de tweede werknemer had moeten betalen te willen betalen. Gedaagde noemt hierbij een bedrag van € 33,70, maar het gaat om € 39,99. De kantonrechter zal deze bedragen daarom toewijzen.

Volgens gedaagde klopt er niets van de extra kosten die Pensioenfonds Metaal en Techniek in rekening wil brengen, maar hij heeft niet gesteld of onderbouwd waarom deze andere factuur niet zou kloppen. Daar staat tegenover dat Pensioenfonds Metaal en Techniek stukken heeft overgelegd waaruit blijkt dat gedaagde ook de factuur van € 169,95 aan Pensioenfonds Metaal en Techniek verschuldigd is. De kantonrechter is daarom van oordeel dat gedaagde ook dit bedrag aan Pensioenfonds Metaal en Techniek moet betalen.

Gedaagde stelt dat hij de proceskosten, boete en rente over de facturen niet hoeft te betalen, omdat die kosten alleen verschuldigd zijn geworden door de onjuiste incassomaatregelen die Pensioenfonds Metaal en Techniek heeft ingezet. Als Pensioenfonds Metaal en Techniek vanaf het begin af aan een goede factuur had gestuurd, had gedaagde deze naar eigen zeggen meteen betaald en had deze procedure voorkomen kunnen worden.

Hoewel achteraf is gebleken dat de factuur die Pensioenfonds Metaal en Techniek aan gedaagde heeft gestuurd onjuist is, is dit te wijten aan gedaagde. Op basis van de door gedaagde ingevulde gegevens in het systeem is immers de (verkeerde) factuur opgesteld en gedaagde is pas bezwaar gaan maken tegen de factuur op het moment dat de vordering was overgedragen aan de gemachtigde van Pensioenfonds Metaal en Techniek. De kantonrechter is van oordeel dat gedaagde de boete daarom verschuldigd is.

In het Uitvoeringsreglement dat van toepassing is, staat dat bij niet tijdige betaling een boete van 10% verschuldigd is, met een minimum van € 22. De kantonrechter zal de boete alleen toewijzen over het bedrag van € 112,75, en niet over de andere bedragen. Deze zijn pas gevorderd bij de conclusie van repliek en gezien de verstoorde verhouding tussen partijen is het begrijpelijk dat gedaagde de uitkomst van deze procedure wilde afwachten voordat zij overgaat tot betaling van de facturen. De kantonrechter wijst een bedrag van € 22 aan boete toe.

Naar het oordeel van de kantonrechter had Pensioenfonds Metaal en Techniek de onjuiste factuur veel eerder kunnen en moeten aanpassen. Gedaagde heeft namelijk al op 9 juni 2023 voor het eerst laten weten dat de factuur niet klopt omdat er met een verkeerd aantal uren is gerekend. Daarbij zijn ook de salarisspecificaties overhandigd, dus Pensioenfonds Metaal en Techniek had dit eenvoudig kunnen nalopen. Het is aan gedaagde toe te rekenen dat hij een onjuist aantal uren heeft ingevoerd in het systeem, maar Pensioenfonds Metaal en Techniek had adequater kunnen en moeten handelen door het aantal uren te wijzigen nadat het daar op 9 juni 2023 door gedaagde op gewezen was. Wellicht had daarmee ook een gerechtelijke procedure voorkomen kunnen worden. Aangezien ook Pensioenfonds Metaal en Techniek heeft vastgesteld dat er een verkeerde factuur is gestuurd, de juiste factuur pas bij de conclusie van repliek is gestuurd en de overige twee facturen pas bij de conclusie van repliek aan het

licht zijn gekomen, beslist de kantonrechter dat de wettelijke rente ingaat vanaf twee weken nadat het vonnis is betekend.

---

**Instantie:** Rechtbank Midden-Nederland

**Datum uitspraak:** 12-11-2025

**ECLI:** ECLI:NL:RBMNE:2025:6052

**Zaaknummer:** 11632338

**Rechters:** D.A. van Steenbeek

**Advocaten:** Van Flanderijn & Eck

**Wetsartikelen:**

RECHTSPRAAK

## **Gedempt premiebeleid pensioenfonds Notariaat toegestaan**

***Geschil tussen gepensioneerden en het pensioenfonds Notariaat. Anders dan gepensioneerden stellen, oordeelt de rechtbank dat het gedempte premiebeleid was en is toegestaan. Gepensioneerden meenden daardoor te zijn benadeeld. Er is geen misbruik van bevoegdheid, geen onrechtmatige daad en/of schending zorgplicht, geen onevenredige belangenvertegenwoordiging, geen schending eigendomsrecht en geen ongerechtvaardigde verrijking en/of schending van het discriminatieverbod. De afspraak over compensatiereserve in het transitieplan is niet onrechtmatig. Evenmin is er een verbod om uitvoering te geven aan transitie- en implementatieplan.***

Eisers hebben allen gewerkt als (kandidaat-)notaris en uit dien hoofde deelgenomen aan de verplichte pensioenregelingen voor het notariaat. Inmiddels zijn zij met pensioen. Zij zijn lid van de Vereniging Pensioengerechtigden Notariaat (VPN), een vereniging die de collectieve belangen van gepensioneerden binnen het notariaat behartigt.

Tot 1 maart 2017 werd de pensioenregeling voor notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen uitgevoerd door Stichting Notarieel Pensioenfonds (SNPF). Als beroepspensioenfonds viel de SNPF onder de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb), waardoor deelname verplicht was. De pensioenregeling voor medewerkers in het notariaat werd uitgevoerd door Stichting Bedrijfspensioenfonds voor Medewerkers in het Notariaat (SBMN). Op 1 maart 2017 zijn SNPF en SBMN gefuseerd tot SPN. SPN is een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds dat onder de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 (Wet Bpf 2000) valt. De pensioenregelingen voor het gehele notariaat zijn ondergebracht bij de SPN. SPN is op grond van artikel 113a lid 1 van de Wet op het notarisambt (Wna) aangewezen als het pensioenfonds waarin notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen verplicht zijn deel te nemen.

Eisers voeren – samengevat – het volgende aan. SPN heeft, aangezet door KNB en BMN, sinds 2015 geen kostendekkende maar een gedempte premie geïnd. De gepensioneerden, nagelaten betrekkingen en slapers (gnbs) (onder wie eisers) zijn en worden hierdoor (tot het moment van invaren) benadeeld. De GPR heeft het fondsvermogen onvoldoende opgebouwd, terwijl meer dan de helft daarvan bestemd is voor de dekking van hun pensioenen, en zijn hun pensioenen ten onrechte niet geïndexeerd. Het verschil tussen de kostendekkende premie en de daadwerkelijk geïnde premie is sinds 2015 jaarlijks toegenomen. KNB c.s. hadden moeten inzien dat de GPR hierdoor niet langer houdbaar was. Het toch blijven vasthouden aan de GPR, zonder de belangen van de gnbs te behartigen of mee te wegen, kwalificeert als misbruik van bevoegdheid en een onrechtmatige daad. Door de uitholling van het fondsvermogen is de waarde van de pensioen- en indexatierechten van de gnbs aangetast, hetgeen een schending van hun eigendomsrecht vormt. KNB c.s. hadden de GPR moeten beëindigen wegens onvoorziene omstandigheden; door dit na te laten hebben zij hun zorgplicht geschonden. Daarnaast zijn actieve deelnemers ongerechtvaardigd verrijkt, doordat zij voor hun pensioenopbouw minder premie betaalden en jarenlang een hoger besteedbaar inkomen hadden. Actieven zijn hierdoor bevoordeeld boven de gnbs, wat in strijd is met het discriminatieverbod. Het transitieplan bevat geen compensatie voor de schade van de gnbs, maar kent juist een compensatie toe aan de 40+’ers, gefinancierd uit het fondsvermogen. Hierdoor betalen de gnbs mee aan een regeling waarvan uitsluitend de actieve deelnemers profiteren. Het deel van het fondsvermogen dat aan de gnbs toebehoort, wordt hun daarmee feitelijk ontnomen. Dit is eveneens in strijd met hun eigendomsrecht. Het toont bovendien aan dat bij het sluiten van het transitieplan de belangen van de gnbs en actieven niet evenwichtig zijn afgewogen. De handelwijze van KNB c.s. is onrechtmatig, althans naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar, aldus de gepensioneerden.

Het kernverwijt dat eisers KNB c.s. maken en waar volgens hen de misbruik van bevoegdheid uit bestaat, is dat door (de voorgangers van) SPN een gedempte kostendekkende premie wordt geïnd.

Volgens de Pw zoals die voor inwerkingtreding van de Wtp luidde, moet bij pensioenfondsen een kostendekkende premie gelden voor de opbouw van aanspraken. Een premie is kostendekkend als zij er op de lange termijn voor zorgt dat de technische voorzieningen volledig door waarden zijn gedekt en het vereist eigen vermogen wordt gerealiseerd. De kostendekkende premie bestaat uit vier elementen. De premie mag echter ook worden gedempt: zij mag gebaseerd worden op een voortschrijdend gemiddelde van de rente of op een verwacht rendement. In lagere regelgeving zijn nadere regels gegeven voor de berekening van de demping van de premie.

Het premiebeleid zoals SPN (en haar voorgangers) dat vanaf (in ieder geval) 2016 voert –

zoals onder meer verwoord in de ABTN 2017 – voldoet aan de dwingendrechtelijke eisen uit de Pw (oud). Uit de overgelegde jaarverslagen en ABTN's van SPN (en haar voorgangers) blijkt dat de vanaf 2016 geïnde premie steeds is gebaseerd op het reëel fondsrendement verminderd met een afslag voor toeslagverlening. SPN mocht en mag de premie (die actuarieel benodigd is in verband met de aangroei van de verplichtingen) baseren op het reëel verwachte beleggingsrendement in plaats van op de risicovrije marktrente (de zogenoemde rentetermijnstructuur, art. 2 lid 2 Besluit ftk), zoals eisers voorstaan. Omdat de marktrente sterk kan fluctueren, heeft de wetgever vanwege de onwenselijkheid van een evenzo fluctuerende premie pensioenfondsen uitdrukkelijk de mogelijkheid geboden om de omvang van de premie vast te stellen op basis van het reëel fondsrendement minus een afslag voor indexatie. SPN heeft net als vele andere pensioenfondsen van die mogelijkheid gebruik gemaakt. Zij heeft – zo staat onweersproken vast – bij het vaststellen van het reëel fondsrendement steeds binnen de wettelijke paramaters gehandeld en premies geïnd die altijd toereikend waren voor zowel de pensioenaangroei, de opbouw van buffers en de uitkeringen van de pensioenen.

Het feit dat het verantwoordingsorgaan van SPN (en haar voorgangers), waarin ook gepensioneerden zijn vertegenwoordigd, steeds met het gedempte premiebeleid heeft ingestemd en De Nederlandsche Bank (DNB) als toezichthouder niet heeft ingegrepen ten aanzien van de premiestelling, wijst erop dat sprake is geweest van een prudent premiebeleid, zoals SPN zelf ook stelt dat (steeds) het geval is (geweest). In ieder geval zijn er geen aanwijzingen dat de premiedemping is ingezet met het doel om gnbs (waaronder dus eisers) te schaden of voor een ander doel dan waarvoor zij is verleend. Op grond van het voorgaande kan evenmin gezegd worden dat SPN (evenals haar voorgangers en ook haar opdrachtgevers KNB en BMN) geen enkel redelijk belang had bij het gedempte premiebeleid. De stelling van eisers dat SPN (en haar voorgangers) misbruik van bevoegdheid heeft gemaakt door sinds 2015 een gedempte kostendeekkende premie te hanteren dan wel door haar premiebeleid sindsdien niet te beëindigen of wijzigen, wordt daarom niet gevolgd.

Ten aanzien van het verwijt aan KNB en BMN wordt overwogen dat de premievaststelling de verantwoordelijkheid is van SPN als pensioenfonds, en (dus) niet van KNB en BMN als sociale partners. Het is SPN die (net als haar voorgangers) de bevoegdheid toekomt om tot demping van de premie over te gaan. Het was ook de feitelijke gang van zaken dat SPN over de premiestelling besliste. Uit de verschillende jaarverslagen van SPN blijkt dat SPN steeds aangaf onder welke voorwaarden (waarbij de hoogte van de premie als voorbeeld wordt genoemd) de pensioenregeling kon worden uitgevoerd en heeft besloten om over te gaan op een gedempte kostendeekkende premie. Dat KNB en BMN de inhoud van de pensioenregeling vaststellen, maakt dit niet anders.

Eisers hebben bovendien met betrekking tot de veronderstelde onrechtmatigheid niet voldaan aan hun stelplicht met betrekking tot schade en causaliteit. Eisers hebben niet gesteld (laat staan onderbouwd) welke concrete schade zij als gevolg van de premiedemping (ieder voor zich) hebben geleden en nog zullen lijden. Zij hebben weliswaar betoogd dat het fondsvermogen als gevolg van de premiedemping in voor hun negatieve zin is aangetast, maar dat is gemotiveerd weersproken en blijkt nergens uit.

SPN heeft gemotiveerd weersproken dat zij bij het vaststellen van het gedempte premiebeleid niet alle belangen van de verschillende groepen heeft afgewogen. Aangevoerd is dat bij het vaststellen van de premiestelling erop is gelet dat gepensioneerden niet zouden worden benadeeld, in die zin dat hun uitkeringen niet zouden worden aangetast. Gelet hierop en op het feit dat SPN kon en mocht besluiten tot premiedemping over te gaan, kan niet gezegd worden dat sprake is van premiebeleid dat in redelijkheid niet te verdedigen is. Dit geldt temeer nu ook KNB en BMN gemotiveerd hebben weersproken dat binnen de Pensioenkamer en BMN de belangen van gepensioneerden niet zouden zijn meegewogen bij de beslissing in 2015 om over te gaan op een gedempte kostendekkende premie en bij de beslissing in 2021 om dit beleid te verlengen.

Voor zover eisers al (rechtstreeks) een beroep kunnen doen op de bescherming van hun eigendomsrecht in het Handvest EU en het EVRM – volgens KNB c.s. is dat niet het geval – kan niet worden vastgesteld dat sprake is van een inbreuk op dit recht. Zoals hiervoor al is overwogen, hebben eisers niet concreet gesteld op welke wijze hun pensioenrechten door de premiedemping zouden zijn aangetast en kwalificeert het fondsvermogen niet als eigendom van eisers. Ook het uitblijven van indexering in de jaren 2015 tot en met 2022 – volgens eisers: vanwege een lager fondsvermogen – levert geen inbreuk op het eigendomsrecht op. De pensioenregeling biedt immers geen onvoorwaardelijk, maar slechts een voorwaardelijk recht op indexatie. Een dergelijk voorwaardelijk recht maakt geen deel uit van het pensioenrecht van eisers. Het niet-indexeren door SPN van de pensioenen van eisers in die periode heeft dan ook niet tot aantasting van hun pensioenrecht en daarmee hun eigendomsrecht geleid.

Anders dan eisers stellen, hebben KNB en BMN met het maken van deze compensatieafpraak niet onrechtmatig gehandeld en evenmin blijkt gegeven van een onevenwichtige belangenafweging ten nadele van eisers (ten opzichte van actieven). De overgang naar een premiereregeling met een gelijke premie kan door de afschaffing van de doorsneesystematiek ertoe leiden dat deelnemers in de nieuwe pensioenregeling minder pensioen opbouwen dan zij zouden hebben gedaan in de oude regeling. Uit de parlementaire geschiedenis blijkt dat de wetgever oog heeft gehad voor het feit dat actieve deelnemers hierdoor onevenredig nadeel kunnen ondervinden. Opgemerkt is dat een evenwichtige overstap vereist dat deze groep adequaat en kostenneutraal wordt gecompenseerd, waarbij

sociale partners onderhandelingsvrijheid hebben bij het maken van de afspraken. Verder is daarbij uitdrukkelijk overwogen dat deze verandering alleen een compensatie rechtvaardigt voor actieve deelnemers alsmede dat het fondsvermogen kan en mag worden gebruikt om deze compensatie te financieren.

KNB en BMN hebben derhalve in redelijkheid het fondsvermogen als bron voor compensatie voor de actieve deelnemers kunnen aanwijzen. Dit is in lijn met hetgeen de wetgever voor ogen heeft gestaan. Het levert ook geen schending op van het eigendomsrecht van eisers. Zoals eerder overwogen is het fondsvermogen immers niet het eigendom van eisers, maar van SPN.

---

**Instantie:** Rechtbank Den Haag

**Datum uitspraak:** 19-11-2025

**ECLI:** ECLI:NL:RBDHA:2025:21768

**Zaaknummer:** 11583607 RL EXPL 25-4335

**Rechters:** B.C. Vink

**Advocaten:** S.H. Kuiper, C.J. Gerritsen, R.F. van der Ham en mr. A.N. Oetomo

**Wetsartikelen:** Wet Bpf 2000 en 113a lid 1 Wna

RECHTSPRAAK

## **Ontslag statutair bestuurder met billijke vergoeding: pensioenbijdrage geen looncomponent voor transitievergoeding**

***Geschil over het ontslag van een statutair bestuurder. De aangevoerde reden voor het ontslag van de statutair bestuurder levert niet de reorganisatiegrond als bedoeld in artikel 7:669 lid 3 sub a BW op. Aan de statutair bestuurder wordt een billijke vergoeding toegekend van drie jaarsalarissen. De pensioenbijdrage is geen looncomponent voor de transitievergoeding.***

Statutair bestuurder is vanaf 1 september 2007 in dienst bij MB NL, althans haar rechtsvoorganger (Initiative Media B.V.) die hierna ook als MB NL wordt aangeduid. Per april 2010 is statutair bestuurder gepromoveerd naar de functie van CFO (MB) NL. Daarnaast was statutair bestuurder tevens statutair bestuurder van MB NL en enkele andere vennootschappen binnen het concern. Per juni 2012 is statutair bestuurder ook verantwoordelijk geworden voor België en Luxemburg en bekleedde hij de rol van CFO (MB) Benelux. In mei 2019 is statutair bestuurder voor enkele maanden opnieuw de rol van CFO NL gaan bekleden. Eind 2019 is de functie van statutair bestuurder weer gewijzigd in CFO Benelux. Op 19 mei 2019 heeft de CFO van MB EMEA, met statutair bestuurder de budgetten en de cijfers besproken en aangegeven dat statutair bestuurder een ‘below expectations’-rating zou krijgen. Op 27 juni 2022 heeft de CFO van MB EMEA statutair bestuurder uitgenodigd voor een bespreking. Kort daarvoor had statutair bestuurder een uitnodiging ontvangen voor een buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders van MB NL (hierna: bava) met als agendapunt het voorgenomen ontslag van statutair bestuurder als bestuurder. Tijdens de bespreking, die kort heeft geduurd, heeft de CFO van MB EMEA als reden voor het voorgenomen besluit meegedeeld dat het bedrijf zich in een andere richting ontwikkelde, meer richting digitale media en content en dat er dus redenen waren om veranderingen door te voeren. De CFO van MB EMEA heeft statutair bestuurder ook laten weten dat hij geen werkzaamheden meer hoefde te verrichten. Op 28 juli 2022 heeft de bava van MB NL

plaatsgevonden. Tijdens de bava is het voorgenomen ontslag van statutair bestuurder niet namens MB NL toegelicht. Vervolgens is het voorgenomen besluit unaniem aangenomen. Aan statutair bestuurder is een transitievergoeding uitbetaald, openstaande vakantiedagen en een gefixeerde schadevergoeding. Statutair bestuurder verzoekt betaling van een billijke vergoeding van meer dan € 4 miljoen en de resterende transitievergoeding van meer dan € 43.000.

Naar het oordeel van de rechtbank levert hetgeen MB NL heeft aangevoerd als reden voor het ontslag van statutair bestuurder, ook bij terughoudende toetsing, niet de reorganisatiegrond als bedoeld in artikel 7:669 lid 3 sub a op. Allereerst geldt dat MB NL aan statutair bestuurder slechts als reden voor zijn ontslag heeft meegedeeld 'dat het bedrijf in een andere richting ontwikkelde, meer richting digitale media en content en dat er dus redenen waren om veranderingen door te voeren', en zij heeft deze summiere reden nadien op geen enkele wijze meer (nader) toegelicht of onderbouwd. De wel uitvoerige, meerdere pagina's omvattende toelichting die MB NL in deze procedure heeft gegeven, kan niet alsnog een redelijke grond voor ontslag opleveren, omdat dit betoog niet tot de genoemde eerdere summiere reden kan worden herleid. Bovendien, ook als veronderstellenderwijs wel een deugdelijke reorganisatiegrond wordt aangenomen dan nog schiet het betoog van MB NL om meerdere redenen tekort. Uit de stellingen van MB NL kan immers niet worden afgeleid dat er sprake is van een wezenlijk verschil tussen beide functies, waarbij statutair bestuurder er terecht op wijst eerder al een CFO NL-functie binnen MB NL te hebben vervuld. De rechtbank oordeelt dat in hetgeen zij heeft overwogen ten aanzien van het ontbreken van de reorganisatiegrond eveneens besloten ligt dat MB NL ook niet aan haar herplaatsingsverplichting heeft voldaan. Het ontslag van statutair bestuurder is dan ook in strijd met artikel 7:669 BW. Daarmee heeft MB NL ernstig verwijtbaar gehandeld. Het verzoek van statutair bestuurder tot toekenning van een billijke vergoeding is daarmee toewijsbaar. De rechtbank acht billijk dat aan statutair bestuurder het inkomensverlies voor de duur van drie jaren wordt betaald, verminderd met hetgeen aan gefixeerde schadevergoeding aan hem is betaald. Daarbij gaat de rechtbank er met statutair bestuurder van uit dat hij binnen een half jaar na de opzegging weer betaald werk heeft. De billijke vergoeding komt daarmee op een bedrag van afgerond € 750.000 bruto.

Statutair bestuurder heeft een aanvullende transitievergoeding verzocht. Hij stelt daartoe dat bij de berekening van de transitievergoeding ook rekening moet worden gehouden met de LTI-bonus en de pensioenbijdrage. Een pensioenbijdrage is niet genoemd in artikel 4 of 5 van de Regeling looncomponenten; daarom is dit dus ook geen looncomponent die bij de berekening van de transitievergoeding dient te worden meegenomen. Dat wordt niet anders doordat de pensioenbijdrage niet verplicht aan de aankoop van pensioenrechten hoeft te

worden besteed. Hetzelfde geldt voor de LTI-bonus. Hoewel deze de benaming bonus heeft, gaat het hierbij om de opbrengst uit de verkoop van aandelen. Een dergelijke uitkering valt niet onder een van de in de Regeling looncomponenten genoemde categorieën, zodat het gemiddelde van de LTI-bonus ook niet wordt meegenomen in de berekening van de transitievergoeding.

---

**Instantie:** Rechtbank Amsterdam

**Datum uitspraak:** 26-01-2023

**ECLI:** ECLI:NL:RBAMS:2023:481

**Zaaknummer:** C/13/722751 / HA RK 22-319

**Rechters:** W.M. de Vries

**Advocaten:** J.A. de Roos en W.M. Blom

**Wetsartikelen:** 7:673 BW, 7:682 BW, 7:669 BW en 7:669 lid 3 sub a BW

RECHTSPRAAK

## **Bestuurder bv aansprakelijk voor niet kunnen voortzetten pensioenverplichting**

***Geschil over de vraag of de bestuurder van een besloten vennootschap (bv) aansprakelijk is voor het feit dat de bv niet in staat is de verplichting tot het toekennen van een pensioenuitkering voort te zetten. De bv is daartoe mede niet in staat omdat een uitkering is verricht aan de bestuurder/aandeelhouder. Het hof oordeelt dat de bestuurder aansprakelijk is omdat hij wist, althans had moeten weten dat de bv door de uitkering de pensioenverplichtingen niet na kon komen. De op grond van een verstekvonnis gedane uitkering aan een samenwoonpartner van de bestuurder laat het hof buiten beschouwing want dit wordt door het hof gekwalificeerd als schijn van onrechtmatige opzet.***

Partijen zijn getrouwd geweest. Tijdens hun huwelijk dreven zij samen een reisbureau. Geïntimeerde is geboren in 1944. In 1994 heeft hij met het reisbureau een pensioenovereenkomst gesloten. Die voorziet in een aanspraak op een overbruggingspensioen met ingang van [...] 2004 (60-jarige leeftijd) van € 5.329 bruto per jaar en een levenslang ouderdomspensioen met ingang van 15 december 2009 (65-jarige leeftijd) van € 9.688 bruto per jaar (€ 807,34 per maand).

In 1996 zijn partijen gescheiden, waarna de aandelen in het reisbureau zijn toegedeeld aan appellante. Zij heeft vervolgens als enig bestuurder en enig (indirect) aandeelhouder van de vennootschap de exploitatie van het reisbureau voortgezet onder de nieuwe statutaire naam.

De activiteiten van [naam4] zijn per 31 december 1998 gestaakt en verkocht. Sindsdien verhuurde [naam4] haar bedrijfspand aan de [adres1] aan de koper. Behalve deze verhuur verrichtte [naam4] geen bedrijfsactiviteiten meer.

Op 6 februari 1998 had appellante met [naam2] een samenlevingsovereenkomst gesloten. Met

een beroep op de daarin gemaakte afspraken over de kosten van de gemeenschappelijke huishouding en het betalingsverloop, heeft [naam2] twee jaar later onder meer van appellante en [naam4] hoofdelijk f 342.506,22 gevorderd (€ 155.169,76). Die vorderingen zijn op 6 juni 2000 bij verstek toegewezen.

Op 20 september 2004 heeft de accountant van geïntimeerde, de heer [naam3], aan geïntimeerde geschreven dat hij de opgebouwde pensioenreserve berekende op f 346.897 (€ 157.415) en dat uit de jaarstukken van [naam4] bleek dat deze reserve aanwezig was in de vorm van onroerend goed (het bedrijfspand). In april 2007 heeft [naam4] dat pand verkocht voor € 405.000. Met de opbrengst is een hypothecaire schuld afgelost. Alle activiteiten van [naam4] waren daarmee geëindigd.

In 2009 – geïntimeerde was toen bijna 65 jaar oud – heeft appellante in haar hoedanigheid van enig aandeelhouder van [naam4] besloten tot verlaging van het geplaatste kapitaal tot € 18.217,20. Zij heeft geïntimeerde hierover niet geïnformeerd. Voor het besluit is wel een ministeriële verklaring van geen bezwaar verkregen, nadat [naam4] op 21 juli 2009 in Trouw de neerlegging van het aandeelhoudersbesluit had gepubliceerd. Er zijn geen schuldeisers in verzet gekomen in de zin van artikel 2:209 BW (oud). De kapitaalverlaging bedroeg € 163.954,80 en is geëffectueerd op 9 oktober 2009. Dit bedrag is door [naam4] uitbetaald aan appellante. Zij heeft er de vordering van [naam2] – met wie zij inmiddels was getrouwd – op haarzelf en [naam4] mee voldaan. Die vordering was op dat moment ongeveer gelijk aan het uitgekeerde bedrag.

Vanaf 2020 werd de maandelijkse pensioenuitkering niet steeds op tijd betaald. In maart 2021 – geïntimeerde was toen 76 jaar – stopten de uitkeringen geheel. Geïntimeerde heeft vervolgens [naam4] en appellante gedagvaard tot betaling van zijn pensioenuitkering.

Dat heeft op 24 mei 2022 geleid tot een veroordeling van [naam4] tot betaling van achterstallige pensioenuitkeringen vanaf maart 2021 en tot betaling van de levenslange maandelijkse pensioenaanspraken van geïntimeerde.

De rechtbank heeft de juridische regel tot uitgangspunt genomen dat de bestuurder van een vennootschap tegenover een benadeelde schuldeiser van die vennootschap op grond van het leerstuk onrechtmatige daad aansprakelijk kan zijn als de vennootschap ten gevolge van een uitkering aan de aandeelhouder niet kan voortgaan met het betalen van haar schulden en daarvoor ook geen verhaal biedt. Dat is aan de orde als de bestuurder dat ten tijde van de uitkering wist of redelijkerwijs behoorde te voorzien, maar desondanks heeft meegewerkt aan de uitkering. Dat geldt in de ogen van de rechtbank eveneens voor de enig aandeelhouder die wist of redelijkerwijze had moeten begrijpen dat een besluit tot kapitaalvermindering deze

nadelige gevolgen zou hebben.

Voor zover appellante erover klaagt dat dit uitgangspunt onjuist is, is dat onterecht. Ook het hof zal ervan uitgaan dat onder dergelijke omstandigheden sprake kan zijn van een ernstig persoonlijk verwijt aan het adres van de enig aandeelhouder/bestuurder dat tot persoonlijke aansprakelijkheid leidt.

De rechtbank heeft in dit geval aansprakelijkheid van appellante als aandeelhouder en enig bestuurder van [naam4] aangenomen, omdat geïntimeerde ten tijde van de kapitaalvermindering 65 jaar oud was, en het na de uitkering in [naam4] resterende vermogen slechts toereikend was voor uitbetaling van pensioen tot zijn 76ste. Appellante had daarom in 2009 redelijkerwijze kunnen en moeten begrijpen dat het vermogen van [naam4] niet toereikend zou zijn om geïntimeerde levenslang jaarlijks € 9.688 bruto pensioen te betalen als zij € 163.954,80 aan liquide middelen aan de vennootschap zou onttrekken.

In dit hoger beroep wil appellante deze gang van zaken rechtvaardigen met een beroep op een vonnis van 6 juni 2000. [Naam4] (en appellante) zijn toen bij verstek veroordeeld tot betaling van f 342.506,22 (€ 155.169,76) aan wijlen de heer [naam2]. Zij zegt zich indertijd te goeder trouw door haar accountant te hebben laten adviseren over de vraag hoe zij daarmee moest omgaan. De accountant zou tot een statutenwijziging en kapitaalvermindering hebben geadviseerd, zodat geld vrij zou komen om de rentedragende – en dus oplopende – vordering van [naam2] te voldoen. Dat is vervolgens ook gebeurd: bij het nemen van het besluit tot statutenwijziging en de uitvoering ervan heeft appellante de wettelijk voorgeschreven weg gevolgd (er is geen rechtsregel die voorschrijft dat geïntimeerde afzonderlijk op de hoogte had moeten worden gesteld), en heeft zij de schuld aan [naam2] betaald. De kapitaalsuitkering die daarvoor nodig was, was vrijwel gelijk aan de vordering van [naam2], rente inbegrepen. Betaling van een dergelijke opeisbare schuld kan in de ogen van appellante nooit onrechtmatig zijn. Volgens haar is [naam4] door die uitkering feitelijk ook niet verarmd, en heeft geïntimeerde om die reden geen schade geleden. Dat zou volgens appellante evenmin het geval zijn geweest als zij niets had gedaan. Dan zou het vonnis tegen [naam4] namelijk ten uitvoer zijn gelegd.

Het hof verwerpt ook dit verweer, omdat de gang van zaken vanaf 1998 de schijn heeft van een opzet van appellante en haar toenmalige partner, [naam2], gericht op benadeling van geïntimeerde.

Om die reden vraagt het verweer uitleg over: de hoogte van de beweerdelijk voor rekening van appellante komende huishoudelijke uitgaven (ruim 3,5 ton in twee jaar tijd); de aanleiding tot het – gedurende de samenleving – starten van een procedure tegen echtgenote appellante; de

reden dat de partner van appellante ook tegen [naam4] is gaan procederen ter zake van een privévordering; de reden dat [naam4] vervolgens geen verweer heeft gevoerd en evenmin in verzet is gekomen; het tijdverloop sinds enerzijds de beëindiging van de bedrijfsactiviteit en de samenwoning met [naam2] en het verstekvonnis (1998/2000) en anderzijds de ingangsdatum van het pensioen van geïntimeerde vanaf zijn 65ste en de statutenwijziging, gevolgd door de betaling aan haar echtgenoot [naam2], met wie zij in 2006 inmiddels in gemeenschap van goederen was gehuwd (in beide gevallen 2009).

Het hof heeft appellante en haar raadsman hierover ter zitting bij het hof indringend vragen gesteld, maar zij hebben geen bevredigende antwoorden kunnen geven. De uitgaven waarop de procedure in 2000 betrekking had, zagen volgens appellantes raadsman op de kosten van diverse procedures waarin de toen gedaagde vennootschappen betrokken waren, en die [naam2] voor zijn rekening had genomen. Daarmee bevestigt hij slechts dat de veroordeling tegen [naam4] op oneigenlijke gronden tot stand is gekomen. Voor verhaal van dergelijke kosten op een vennootschap van de levenspartner van [naam2] zelf bestond immers geen grond. De vordering tegen die vennootschap kon ook niet voortvloeien uit verplichtingen die appellante in het kader van een duurzame samenleving met [naam2] was aangegaan. Appellante heeft niet kunnen uitleggen waarom zij dat op zijn beloop heeft gelaten en een ongerechtvaardigde veroordeling van [naam4] voor lief heeft genomen. Zij heeft evenmin kunnen uitleggen waarom er aanleiding toe bestond om zelf door haar levenspartner gedagvaard te worden. De hoogte van de vordering is bovendien niet onderbouwd.

De vraag is dan echter nog steeds of zij wist of moest vermoeden dat de pensioenaanspraken van geïntimeerde konden worden aangetast op het moment dat zij er negen jaar later toe overging om deze schuld op kosten van [naam4] te voldoen. Het hof zal hierna toelichten dat dat wel moet worden aangenomen.

Appellante erkent dat er verder geen financiële tegenslagen zijn geweest waardoor het vermogen van [naam4] is aangetast. Zij wijst slechts op de accountantskosten van in totaal ongeveer een ton die nog zijn gemaakt en de onverwacht lage rentestand waarvan op enig moment sprake was. Zij verzet zich ook om die reden tegen de suggestie dat zij de vennootschap zou hebben 'leeggetrokken'.

Het hof volgt haar opnieuw niet in haar verweer, omdat het ontstaan van accountantskosten ten tijde van de onttrekking voorzienbaar was. De opgevoerde kosten zijn bovendien onbegrijpelijk hoog voor een vennootschap zonder activiteiten (er was alleen nog sprake van een bankrekening). Het negatieve effect dat de lage rente heeft gehad (en hoe zich dat verhoudt tot de onttrekking), is bovendien niet toegelicht. Tot slot: de relevantie van de opmerking dat desondanks nog tien jaar lang uitkeringen zijn gedaan, ontgaat het hof. De

schade heeft immers betrekking op de periode nadien: geïntimeerde was ten tijde van de kapitaalvermindering 65 jaar oud, en het daarna in [naam4] resterende vermogen was slechts toereikend voor uitbetaling van pensioen tot zijn 76ste. De schade ziet op de periode die daarop volgde.

De vraag of geïntimeerde van de onttrekking op de hoogte had kunnen zijn, is niet van invloed op het onrechtmatige karakter ervan. Appellante kon er bovendien niet vanuit gaan dat geïntimeerde tijdig van het voornemen tot statutenwijziging en kapitaalvermindering op de hoogte zou raken door de publicatie in *Trouw*. Het belang dat hij bij die kennis had, was evident. De kapitaalsuitkering had immers mogelijk gevolgen voor de uitbetaling van zijn pensioen. Appellante had hem dus persoonlijk van het bestuursbesluit op de hoogte moeten stellen. Dat zij dat niet heeft gedaan, draagt bij aan het onrechtmatige karakter van haar handelen, maar is daarvoor niet doorslaggevend.

Aangevoerd is verder nog dat niet alleen geïntimeerde crediteur van [naam4] was, maar ook [naam2]. Dat is echter irrelevant, nu de hele opzet erop was gericht dat diens vordering op zijn levenspartner en latere echtgenote voor rekening van [naam4] werd voldaan.

Het nettoresultaat van de door appellante uitgevoerde handelingen is, dat onverhaalbare, beweerdelijk door geïntimeerde veroorzaakte (proces)kosten van haar levenspartner buiten geïntimeerde om ten laste van diens pensioenaanspraken zijn gebracht. Net als de rechtbank is het hof van oordeel dat de conclusie gerechtvaardigd is dat appellante ten tijde van de uitkering wist of redelijkerwijs had moeten begrijpen dat het besluit tot kapitaalvermindering deze nadelige gevolgen zou hebben. Desondanks heeft zij eraan meegewerkt.

De schade vloeit voort uit de onverhaalbaarheid van de vordering die geïntimeerde op [naam4] heeft. Uitgangspunt is daarmee de veroordeling van [naam4] op 3 juni 2022 tot betaling van het netto-equivalent van f 11.302,76 bruto vanaf maart 2021 tot juni 2022 en f 807,34 vanaf juni 2022, uitgaande van de fiscale inhoudsverplichting van [naam4]. Appellante rekent dan als volgt. Voor geïntimeerde, die [in] 1944 is geboren, was in 2022 de verwachte totale levensduur 88,2 jaar. Dat betekent dat zijn schade op het moment van dagvaarden enkel een bedrag was vanaf maart 2021 tot 6 september 2022 (19 termijnen) en daarna tot februari 2032 (103 termijnen); uitgaande van het netto-equivalent van € 807,34 bruto (€ 606) kan de schade van geïntimeerde niet meer zijn dan € 73.932 (122 x 606).

Het hof volgt appellante in deze berekening, met dien verstande dat zal worden uitgegaan van de bruto-uitkering. De schadevergoeding wordt immers toegekend wegens inkomensverlies dat ziet op gederfde en te derven pensioenuitkeringen uit de bv. Op grond van artikel 3.82, onderdeel a, ten eerste, Wet IB 2001 is die uitkering belast: het bedrag aan schadevergoeding

dient ter vervanging van gederfd of te derven loon. Daaronder valt ook loon uit vroegere dienstbetrekking. Dat het niet wordt uitgekeerd door de bv zelf, maar daarbij niet uit. Toewijsbaar is daarom  $122 \times \text{€ } 807,34 = \text{€}98.495,48$ .

---

**Instantie:** Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

**Datum uitspraak:** 30-09-2025

**ECLI:** ECLI:NL:GHARL:2025:6119

**Zaaknummer:** 200.340.055/01

**Rechters:** M.W. Zandbergen, J.H. Kuiper en A.L. Goederee

**Advocaten:** M.J. Blokzijl en G. Raaben

**Wetsartikelen:** 2:209 BW (oud)

RECHTSPRAAK

## **Hof benoemt actuaris als deskundige en formuleert vragen**

***Eenzijdige wijziging pensioenregeling van eindloon naar premieovereenkomst. Werkgever mocht niet overgaan tot eenzijdige wijziging pensioenregeling. Hof stelt actuaris als deskundige aan en formuleert vragen ten behoeve van deskundigenonderzoek.***

Vijf werknemers zijn in dienst geweest van Furness Logistics B.V. (hierna: Furness). In 2000 is Furness overgenomen door bedrijf X. In 2006 heeft een fusie plaatsgevonden, waardoor werknemers in dienst zijn gekomen bij DSV Road Holding N.V. en DSV Solutions Nederland B.V. (hierna: DSV). De werknemers waren deelnemer in de Stichting Furness Pensioenfonds III (hierna: Furness III). Bedrijf X heeft ernaar gestreefd de verschillende pensioenregelingen te harmoniseren, maar voor werknemers die deelnamen aan Furness III werd een uitzondering gemaakt. Zij kregen een nieuwe, maar wel identieke pensioenregeling, de FM II pensioenregeling. De pensioenregeling van FM II kwalificeert als een uitkeringsovereenkomst op eindloonbasis. Ten tijde van de fusie in 2006 bleef deze pensioenregeling ongewijzigd. De Nationale-Nederlanden Levensverzekeringmaatschappij N.V. (hierna: NN) heeft op 30 juni 2017 de uitvoeringsovereenkomst per 1 januari 2018 opgezegd. DSV heeft aan de werknemers voorgesteld om te kiezen tussen twee pensioenregelingen: (i) een hybride pensioenregeling bestaande uit een middelloonregeling tot een bepaald salaris en voor het daarboven geldende salaris een beschikbare premieregeling of (ii) een volledige beschikbare premieregeling. De werknemers hebben geweigerd een keuze te maken tussen deze pensioenregelingen, omdat zij wilden vasthouden aan de eindloonregeling. DSV heeft de werknemers uiteindelijk aangemeld voor de volledige beschikbare premieregeling. Volgens de werknemers was DSV niet gerechtigd om tot wijziging van de pensioenregeling over te gaan zonder instemming van de werknemers. De werknemers verzoeken DSV te veroordelen tot voortzetting van de aan de werknemers gedane pensioentoezegging in de vorm van een uitkeringsovereenkomst op eindloonbasis en de werknemers in dezelfde positie te brengen waarin zij zouden hebben verkeerd indien de pensioentoezegging na 1 januari 2018 correct zou zijn nagekomen. In hoger beroep hebben de werknemers aanvullend verzocht hen met terugwerkende kracht tot 1 januari 2018 onder te brengen in een pensioenregeling die qua niveau en aanspraken zo veel

mogelijk gelijk is aan de eindloonregeling die zij hadden. Het hof heeft bij tussenbeschikking bepaald dat DSV niet heeft mogen overgaan tot het eenzijdig wijzigen van de pensioenregeling. Volgens het hof is de feitelijke onmogelijkheid om de eindloonregeling nog te laten uitvoeren een zodanig zwaarwichtig belang dat DSV daarin voldoende reden en aanleiding had om een wijziging na te streven van de pensioenovereenkomst; DSV heeft echter onvoldoende rekening gehouden met de belangen van de werknemers. Werknemers zijn in de gelegenheid gesteld tegenbewijs te leveren voor de stelling dat er geen uitvoerders meer zijn die een eindloonregeling invoeren.

Het hof bepaalt dat een deskundigenonderzoek wordt verricht naar de volgende vragen:

- (1) Welke middelloonregelingen waren per 1 januari 2018 beschikbaar die qua niveau en aanspraken zo veel mogelijk gelijk waren aan de voor de werknemers geldende FM II pensioenregeling?
- (2) Is het nog steeds mogelijk om zo'n middelloonregeling af te sluiten?
- (3) Is dat mogelijk met terugwerkende kracht per 1 januari 2018? Zo ja, onder welke voorwaarden? Zo nee, is dat mogelijk per een andere datum en onder welke voorwaarden?
- (4) In welke opzichten verschilt zo'n middelloonregeling van de FM II pensioenregeling en hoe kan dit verschil worden opgeheven? In de beantwoording van deze vraag dient in ieder geval het nabestaandenpensioen te worden betrokken. In de beantwoording van deze vraag dient (voor zover mogelijk) het effect van de backservice in de FM II regeling te worden betrokken.
- (5) Heeft de deskundige voor het overige nog opmerkingen waarvan hij het zinvol acht dat het hof daarvan kennis neemt?

Het hof heeft een actuaire als deskundige benoemd. Iedere verdere beslissing wordt aangehouden.

---

**Instantie:** Gerechtshof 's-Hertogenbosch

**Datum uitspraak:** 08-08-2023

**ECLI:** ECLI:NL:GHSHE:2023:2579

**Zaaknummer:** 200.277.281\_01

**Rechters:** J.W. van Rijkom, M. van Ham en A.W. Rutten

**Advocaten:** M.W. Minnaard, O.R. van Hardenbroek van Ammerstol en A.F. Wilson

**Wetsartikelen:** 7:613 BW

RECHTSPRAAK

## **Hof vervangt deskundige die al rol had als partijdeskundige**

***Werkgever mocht niet overgaan tot eenzijdige wijziging van de pensioenregeling van eindloon naar premieovereenkomst. Het hof oordeelt dat de feitelijke onmogelijkheid om de eindloonregeling nog te laten uitvoeren een zodanig zwaarwichtig belang is dat DSV daarin voldoende reden en aanleiding had om een wijziging na te streven van de pensioenovereenkomst; DSV heeft echter onvoldoende rekening gehouden met de belangen van de werknemers. Werknemers zijn in de gelegenheid gesteld tegenbewijs te leveren voor de stelling dat er geen uitvoerders meer zijn die een eindloonregeling uitvoeren. Het hof benoemt een andere deskundige, nu de eerdere deskundige al een rol heeft gehad als partijdeskundige.***

Vijf werknemers zijn in dienst geweest van Furness Logistics B.V. (hierna: Furness). In 2000 is Furness overgenomen door bedrijf X. In 2006 heeft een fusie plaatsgevonden, waardoor werknemers in dienst zijn gekomen bij DSV Road Holding N.V. en DSV Solutions Nederland B.V. (hierna: DSV). De werknemers waren deelnemer in de Stichting Furness Pensioenfonds III (hierna: Furness III). Bedrijf X heeft ernaar gestreefd de verschillende pensioenregelingen te harmoniseren, maar voor werknemers die deelnamen aan Furness III werd een uitzondering gemaakt. Zij kregen een nieuwe, maar wel identieke pensioenregeling, de FM II pensioenregeling. De pensioenregeling van FM II kwalificeert als een uitkeringsovereenkomst op eindloonbasis. Ten tijde van de fusie in 2006 bleef deze pensioenregeling ongewijzigd. De Nationale-Nederlanden Levensverzekeringsmaatschappij N.V. (hierna: NN) heeft op 30 juni 2017 de uitvoeringsovereenkomst per 1 januari 2018 opgezegd. DSV heeft aan de werknemers voorgesteld om te kiezen tussen twee pensioenregelingen: (i) een hybride pensioenregeling bestaande uit een middelloonregeling tot een bepaald salaris en voor het daarboven geldende salaris een beschikbare premieregeling of (ii) een volledige beschikbare premieregeling. De werknemers hebben geweigerd een keuze te maken tussen deze pensioenregelingen, omdat zij wilden vasthouden aan de eindloonregeling. DSV heeft de werknemers uiteindelijk

aangemeld voor de volledige beschikbare premiereregeling. Volgens de werknemers was DSV niet gerechtigd om tot wijziging van de pensioenregeling over te gaan zonder instemming van de werknemers. De werknemers verzoeken DSV te veroordelen tot voortzetting van de aan de werknemers gedane pensioentoezegging in de vorm van een uitkeringsovereenkomst op eindloonbasis en de werknemers in dezelfde positie te brengen waarin zij zouden hebben verkeerd indien de pensioentoezegging na 1 januari 2018 correct zou zijn nagekomen. In hoger beroep hebben de werknemers aanvullend verzocht hen met terugwerkende kracht tot 1 januari 2018 onder te brengen in een pensioenregeling die qua niveau en aanspraken zo veel mogelijk gelijk is aan de eindloonregeling die zij hadden. Het hof heeft bij tussenbeschikking bepaald dat DSV niet heeft mogen overgaan tot het eenzijdig wijzigen van de pensioenregeling. Volgens het hof is de feitelijke onmogelijkheid om de eindloonregeling nog te laten uitvoeren een zodanig zwaarwichtig belang dat DSV daarin voldoende reden en aanleiding had om een wijziging na te streven van de pensioenovereenkomst; DSV heeft echter onvoldoende rekening gehouden met de belangen van de werknemers. Werknemers zijn in de gelegenheid gesteld tegenbewijs te leveren voor de stelling dat er geen uitvoerders meer zijn die een eindloonregeling invoeren. Bij tussenbeschikking is een actuaris als deskundige benoemd en is een vraagstelling geformuleerd.

Het hof oordeelt als volgt. De actuaris zal worden ontheven van zijn opdracht en het hof benoemt een andere deskundige. Het gaat niet alleen om de vraag of de actuaris (on)partijdig is of zal zijn, maar ook om de schijn van (on)partijdigheid. Het hof heeft over het hoofd gezien dat de actuaris al een rol heeft gehad als partijdeskundige in deze procedure en dat de werknemers hebben aangeboden om hem als getuige te doen horen. Het hof zou de actuaris niet als deskundige hebben benoemd, wanneer dat was onderkend. Het hof benoemt een andere deskundige en handhaaft de in zijn tussenarrest opgenomen vraagstelling.

---

**Instantie:** Gerechtshof 's-Hertogenbosch

**Datum uitspraak:** 12-03-2024

**ECLI:** ECLI:NL:GHSHE:2024:775

**Zaaknummer:** 200.277.281/01

**Rechters:** J.W. van Rijkom, M. van Ham en A.W. Rutten

**Advocaten:** M.W. Minnaard, J. Kaldenberg en A.F. Wilson

**Wetsartikelen:** 7:613 BW

RECHTSPRAAK

**Deskundige moet per werknemer compensatie vaststellen voor wijziging uitkeringsovereenkomst naar premieovereenkomst**

***Eenzijdige wijziging pensioenregeling van eindloon naar premieovereenkomst. Het is voor werkgever niet meer mogelijk met terugwerkende kracht een middelloonregeling voor werknemers af te sluiten die qua aanspraken aansluit op toen geldende pensioenregeling. Het hof is voornemens een vervolgoedracht aan een deskundige te geven om per werknemer te bepalen op welke wijze compensatie mogelijk is.***

Vijf werknemers zijn in dienst geweest van Furness Logistics B.V. (hierna: Furness). In 2000 is Furness overgenomen door bedrijf X. In 2006 heeft een fusie plaatsgevonden, waardoor werknemers in dienst zijn gekomen bij DSV Road Holding N.V. en DSV Solutions Nederland B.V. (hierna: DSV). De werknemers waren deelnemer in de Stichting Furness Pensioenfonds III (hierna: Furness III). Bedrijf X heeft ernaar gestreefd de verschillende pensioenregelingen te harmoniseren, maar voor werknemers die deelnamen aan Furness III werd een uitzondering gemaakt. Zij kregen een nieuwe, maar wel identieke pensioenregeling, de FM II pensioenregeling. De pensioenregeling van FM II kwalificeert als een uitkeringsovereenkomst op eindloonbasis. Ten tijde van de fusie in 2006 bleef deze pensioenregeling ongewijzigd. De Nationale-Nederlanden Levensverzekeringsmaatschappij N.V. (hierna: NN) heeft op 30 juni 2017 de uitvoeringsovereenkomst per 1 januari 2018 opgezegd. DSV heeft aan de werknemers voorgesteld om te kiezen tussen twee pensioenregelingen: (i) een hybride pensioenregeling bestaande uit een middelloonregeling tot een bepaald salaris en voor het daarboven geldende salaris een beschikbare premieregeling of (ii) een volledige beschikbare premieregeling. De werknemers hebben geweigerd een keuze te maken tussen deze pensioenregelingen, omdat zij wilden vasthouden aan de eindloonregeling. DSV heeft de werknemers uiteindelijk aangemeld voor de volledige beschikbare premieregeling. Volgens de werknemers was DSV niet gerechtigd om tot wijziging van de pensioenregeling over te gaan zonder instemming van

de werknemers. De werknemers verzoeken DSV te veroordelen tot voortzetting van de aan de werknemers gedane pensioentoezegging in de vorm van een uitkeringsovereenkomst op eindloonbasis en de werknemers in dezelfde positie te brengen waarin zij zouden hebben verkeerd indien de pensioentoezegging na 1 januari 2018 correct zou zijn nagekomen. In hoger beroep hebben de werknemers aanvullend verzocht hen met terugwerkende kracht tot 1 januari 2018 onder te brengen in een pensioenregeling die qua niveau en aanspraken zo veel mogelijk gelijk is aan de eindloonregeling die zij hadden. Het hof heeft bij tussenbeschikking bepaald dat DSV niet heeft mogen overgaan tot het eenzijdig wijzigen van de pensioenregeling. Volgens het hof is de feitelijke onmogelijkheid om de eindloonregeling nog te laten uitvoeren een zodanig zwaarwichtig belang dat DSV daarin voldoende reden en aanleiding had om een wijziging na te streven van de pensioenovereenkomst; DSV heeft echter onvoldoende rekening gehouden met de belangen van de werknemers. Werknemers zijn in de gelegenheid gesteld tegenbewijs te leveren voor de stelling dat er geen uitvoerders meer zijn die een eindloonregeling invoeren. Bij tussenbeschikking is een deskundige benoemd en is een vraagstelling geformuleerd.

Het hof is van oordeel dat uit de antwoorden van de deskundige moet worden afgeleid dat het destijds, bij de wijziging van de pensioenregeling, voor DSV mogelijk moet zijn geweest om een middelloonregeling voor de werknemers af te sluiten die qua niveau en aanspraken kon aansluiten op de toen geldende FM II regeling, maar dat het nu niet meer mogelijk is om dat alsnog met terugwerkende kracht tot stand te brengen. Dit betekent dat het hof toekomt aan de meer subsidiaire vorderingen van werknemers om DSV te veroordelen tot betaling van een koopsom aan een pensioenuitvoerder bij wijze van schadevergoeding, dan wel een door het hof te bepalen bedrag aan koopsom of schadevergoeding. Het hof is voornemens een vervolgoedracht aan de deskundige te verstrekken om voor iedere individuele werknemer nader te bepalen op welke wijze compensatie mogelijk is.

Het hof is voornemens daartoe de volgende vragen te stellen, die voor iedere individuele werknemer moeten worden beantwoord:

(1) Is het mogelijk om door middel van een koopsom (die DSV zal moeten betalen) aan een verzekeraar (en, zo ja, welke zou dat naar uw oordeel moeten zijn?) het nadeel te compenseren? Met het nadeel bedoelt het hof het verschil tussen de FM II pensioenregeling en de beschikbare premiereregeling waaraan de werknemers per 1 januari 2018 deelnemen.

(2) Zo ja, wat is de hoogte van die koopsom?

(3) Wanneer het antwoord op vraag 1 is dat daarmee niet, of niet ten volle, het nadeel kan

worden gecompenseerd, met welk bedrag aan (aanvullende) schadevergoeding (in brutoloon of anderszins) kan dan het nadeel wel worden gecompenseerd?

(4) Heeft u voor het overige nog opmerkingen waarvan u het zinvol acht dat het hof daarvan kennis neemt?

Partijen krijgen de gelegenheid om suggesties te doen over de aan de deskundige voor te leggen vragen. Iedere verdere beslissing wordt aangehouden.

---

**Instantie:** Gerechtshof 's-Hertogenbosch

**Datum uitspraak:** 29-07-2025

**ECLI:** ECLI:NL:GHSHE:2025:2098

**Zaaknummer:** 200.277.281\_01

**Rechters:** J.W. van Rijkom, M. van Ham en A.W. Rutten

**Advocaten:** M.W. Minnaard, J. Kaldenberg en A.F. Wilson

**Wetsartikelen:** 7:613 BW

RECHTSPRAAK

## **Partner heeft afstand gedaan van partnerpensioen bij afkoop pensioen in eigen beheer**

***Geschil over de vraag of de partner heeft ingestemd met de afkoop van pensioen in eigen beheer door de DGA. Afstand houdt tevens verlies in van partnerpensioen door de (inmiddels) ex-echtgenote. Zij vordert vergoeding van de schade die zij heeft geleden door die afkoop. Daarvoor aangevoerde stellingen door de ex-echtgenote zijn dat zij niet getekend heeft voor de afkoop en ontbrekende wilsovereenstemming op de afkoop. Hof beoordeelt die stellingen en komt mede op basis van handtekeningenonderzoek tot de conclusie dat ex-echtgenote is gebonden aan de afkoop.***

Appellant en geïntimeerde zijn getrouwd geweest. Appellant heeft tijdens het huwelijk pensioenrechten in eigen beheer opgebouwd bij de bv. Deze pensioenrechten zijn in 2018 door appellant deels prijsgegeven ('afgestempeld') en voor het overige afgekocht. Partijen verschillen van mening of geïntimeerde hiervoor toestemming heeft gegeven.

Appellant en geïntimeerde zijn op 8 december 2003 gehuwd onder huwelijkse voorwaarden. Het huwelijk is op 5 maart 2021 ontbonden door inschrijving van de echtscheidingsbeschikking van 2 december 2020 in de registers van de burgerlijke stand.

Appellant heeft tijdens het huwelijk bij de bv aanspraken op ouderdoms- en partnerpensioen opgebouwd in eigen beheer. Geïntimeerde heeft in dezelfde periode geen pensioenrechten opgebouwd.

Op grond van de Wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen (Wet uitfasering PEB) kon de pensioenopbouw in eigen beheer fiscaal gunstig worden afgekocht. Appellant heeft op 17 januari 2018 zijn rechten op zowel ouderdoms- als nabestaandenpensioen gedeeltelijk prijsgegeven en voor het overige afgekocht (hierna gezamenlijk: de afkoop). Appellant had hiervoor toestemming nodig van

geïntimeerde.

Appellant heeft overgelegd een 'Overeenkomst tot vaststelling, prijsgeven en afkoop van appellant pensioen' tussen de bv en appellant met datum 17 januari 2018 (hierna: de Overeenkomst). Op 17 januari 2018 heeft appellant het 'informatieformulier afkoop of omzetting van pensioen in eigen beheer' aan de Belastingdienst toegestuurd (hierna: het Informatieformulier), waarin staat dat hij kiest voor een gefaciliteerde afkoop van het pensioen per 31 december 2017. De commerciële (balans)waarde van het pensioen op de datum van afkoop was € 796.728 en de fiscale (balans)waarde was op dat moment € 173.436. Op het formulier staat een handtekening in het vak '*handtekening partner of ex-partner*'. Door de Overeenkomst heeft niet alleen appellant zijn pensioenaanspraken verloren, maar heeft ook geïntimeerde haar aanspraken op partnerpensioen verloren.

Geïntimeerde stelt dat zij nooit heeft ingestemd met de afkoop en het daarmee gepaard gaan van het verlies van haar rechten en heeft bij de rechtbank gevorderd dat de bv en appellant hoofdelijk worden veroordeeld om zorg te dragen voor externe uitvoering van haar recht op ouderdomspensioen en op partnerpensioen door betaling van daarvoor afdoende koopsommen bij een erkende verzekeraar.

Appellanten hebben in de rechtbankprocedure een rapport van het Nederlands Forensisch Onderzoeksbureau (hierna: NFO) van 8 maart 2023 ingebracht, opgesteld in hun opdracht en uitgevoerd op basis van een scan van de Overeenkomst en het Informatieformulier. Het NFO concludeert dat het 10.000 tot 100.000 maal waarschijnlijker is dat de handtekening van geïntimeerde onder de Overeenkomst echt is, dan dat deze vervalst zou zijn, en dat het 10 tot 100 maal waarschijnlijker is dat de handtekening van geïntimeerde onder het Informatieformulier echt is dan dat deze vervalst zou zijn. Volgens de rapporterend schriftdeskundige van het NFO, ing. [deskundige1], moest de handtekening onder het Informatieformulier in een beperkt kader worden gezet [opm. hof: 'schrijf binnen het vak'] en kan dat verklaren waarom die handtekening minder vloeiend is gezet dan de handtekening onder de Overeenkomst.

In een tussenvonnis van 6 september 2023 is aan appellanten opgedragen een aanvullend onderzoek te laten verrichten op basis van een schrijfproef van geïntimeerde. In dat rapport diende ook aandacht te worden besteed aan de vraag of de handtekeningen van geïntimeerde ingekopieerd kunnen zijn. [Deskundige1] heeft aanvullend gerapporteerd op 16 oktober 2023. Daarin bevestigt hij zijn eerdere conclusies, met dien verstande dat hij de kansen dat het gaat om echte handtekeningen van geïntimeerde inschat als 10 tot 1 miljoen keer, respectievelijk 100 tot 10.000 keer waarschijnlijker. De kans dat de handtekeningen origineel zijn gezet wordt ingeschat als respectievelijk 100 tot 10.000 en 10 tot 100 waarschijnlijker dan de kans

dat ze ingekopieerd zijn.

De rechtbank heeft in een tussenvonnis van 13 december 2023 geïntimeerde toegelaten tot het leveren van tegenbewijs tegen het voorshands bewezen geachte feit dat de handtekeningen op de Overeenkomst en het Informatieformulier van geïntimeerde zijn en niet zijn ingekopieerd. Geïntimeerde heeft als tegenbewijs een rapport ingebracht van Eurofins/TMFI van 29 december 2023 naar de plausibiliteit van de rapporten van het NFO. In dat rapport concludeert de rapporterend schriftdeskundige, de heer [deskundige2], dat het NFO de mogelijkheid dat de betwiste handtekeningen sporen van nabootsing bevatten of het product van montage zijn, als gering inschat, maar dat die inschatting bij gebrek aan de originele handtekeningen echter grotendeels is gebaseerd op niet verifieerbare vermoedens. Volgens het rapport is de bewijskracht van handschrift vergelijkend onderzoek op basis van niet originele handtekeningen gering en getuigen de waarschijnlijkheidsgradaties van het NFO van weinig begrip voor de fundamentele beperkingen die aan het onderzoeken van niet-originele schrijfproducties kleven. Ten aanzien van het onderzoek naar de mogelijkheid dat de handtekeningen in gekopieerd zijn concludeert [deskundige2] dat de vraag of al dan niet sprake is van montage niet kan worden beantwoord. Volgens hem kan het ontbreken van bevindingen die op montage wijzen, naar de huidige stand van de wetenschap niet worden geïnterpreteerd als een argument tegen montage.

De rechtbank heeft in haar eindvonnis van 1 december 2024 geoordeeld dat de handtekeningen onder beide stukken afkomstig zijn van geïntimeerde en dat de handtekeningen niet zijn ingekopieerd. De rechtbank oordeelt echter ook dat bij geïntimeerde de wil heeft ontbroken om afstand te doen van haar aanspraak op de door appellant in eigen beheer opgebouwde pensioenrechten en dat appellant er niet gerechtvaardigd op heeft mogen vertrouwen dat geïntimeerde met het ondertekenen van de stukken ook de wil had om afstand te doen van haar pensioenaanspraken.

in hoger beroep partijen het erover eens zijn dat de geldigheid van de afkoop van de pensioenaanspraken niet aangetast behoort te worden. Dat een geldige afkoop heeft plaatsgevonden is dus een vaststaand gegeven. De vorderingen van geïntimeerde zijn – na eiswijziging – om die reden primair gericht op schadevergoeding (en niet langer op het afstorten van bedragen voor het inkopen van pensioenvoorzieningen).

Het hof stelt voorop dat de documenten waar appellanten zich op beroepen geen originele documenten zijn, maar scans daarvan, en dat daarom aan die documenten geen dwingende maar alleen vrije bewijskracht toekomt. Die documenten hebben echter niet de bestemming om te dienen als bewijs voor een vordering van appellanten, maar worden door hen alleen gebruikt als onderbouwing van het verweer tegen de stelling van geïntimeerde dat zij geen

toestemming voor de afkoop heeft gegeven en tegen haar op die stelling gebaseerde vordering.

Met die scans en het in hun opdracht verrichte onderzoek naar de handtekeningen daarop hebben appellanten dat verweer voldoende onderbouwd, zoals hierna wordt toegelicht. Daarbij wordt opgemerkt dat ook gescande handtekeningen zich in beginsel lenen voor een handschrift vergelijkend onderzoek. Weliswaar met beperkingen in de onderzoeksmogelijkheden omdat het geen originele documenten betreft, maar dat hoeft aan een dergelijk onderzoek op zichzelf nog niet in de weg te staan.

Het hof interpreteert de uitkomst van de onderzoeken door het NFO aldus, dat met een redelijke mate van zekerheid kan worden aangenomen dat de gescande handtekeningen afkomstig zijn van geïntimeerde. Zeker bij het tweede en het derde rapport van het NFO zijn duidelijke uitvergrotingen van de onderzochte (gescande) handtekeningen gevoegd die aannemelijk maken dat op basis daarvan een deugdelijk handschrift vergelijkend onderzoek kon plaatsvinden. Verder blijkt niet dat de handtekeningen zijn in gekopieerd of dat met de gescande documenten is geknoeid.

In die situatie was het aan geïntimeerde om (tegen)bewijs van haar stellingen te leveren. Dat heeft zij niet gedaan en zij heeft ook geen nadere (tegen)bewijslevering aangeboden.

Het plausibiliteitsonderzoek door Eurofins/TMFI geeft onvoldoende aanleiding om eraan te twijfelen dat het haar gescande handtekening is die onder de scans van de Overeenkomst en het Informatieformulier staan.

Geïntimeerde heeft aangevoerd dat in het eerste rapport van het NFO een afbeelding is opgenomen van de handtekening die staat onder de Overeenkomst en dat op die afbeelding valt te zien dat een streep die behoort tot die handtekening zowel onder als boven de letter 'n' van het woord 'handtekening' staat, maar dat daarop niet valt te zien dat die streep ook door de letter 'n' gaat. Dat die streep ook door de letter 'n' gaat, valt echter wel te zien op afbeeldingen van die handtekening die zijn opgenomen in het tweede en derde rapport van het NFO. Volgens geïntimeerde duidt dat op geknoei met de handtekening.

Het NFO geeft als verklaring voor de 'doorgetrokken streep' dat zij in het tweede en derde rapport beschikte over betere scans van de handtekening. Appellant heeft daarover tijdens de mondelinge behandeling toegelicht dat het NFO bij haar eerste rapport beschikte over een fotokopie van een uitdraai van de scan, die onderdeel uitmaakte van het scheidingsdossier. Bij de latere rapporten had hij echter een uitdraai van de scan zelf verstrekt aan het NFO.

Geïntimeerde heeft niet vermeld dat zij ook onregelmatigheden heeft geconstateerd in de 'doorgetrokken streep' zelf, zoals te verwachten was als de streep inderdaad aan de

handtekening zou zijn toegevoegd.

Het hof is van oordeel dat daarom de verklaring van het NFO dat zij later de beschikking kreeg over betere scans van de handtekeningen waarop de streep door de 'n' wel viel te zien, voldoende aannemelijk is. Daarmee is de suggestie dat er met de handtekening is geknoeid afdoende weerlegd. Het hof gaat daarbij voorbij aan de verder niet onderbouwde stelling van (de deskundige van) geïntimeerde dat betere scans en uitvergrotingen daarvan een eerder niet zichtbare streep wel zichtbaar kunnen maken. Ook van het aspect dat appellanten hebben geknoeid met de door hen overgelegde documenten is geen nadere bewijslevering aangeboden door geïntimeerde.

Met betrekking tot haar stelling dat met de documenten is geknoeid heeft geïntimeerde er nog wel op gewezen dat zich onderaan de op een na laatste pagina van de Overeenkomst een onevenredig groot wit vlak bevindt. Volgens haar duidt dat op geknoei. Appellanten hebben daar echter een in beginsel plausibele verklaring voor gegeven, te weten dat zij boven de handtekening van geïntimeerde op de laatste pagina ook nog een stuk tekst van de Overeenkomst geplaatst wilden hebben, om te doen uitkomen dat de handtekening was geplaatst onder de tekst van de Overeenkomst.

De conclusie is daarmee dat geïntimeerde haar stelling dat zij haar handtekeningen niet heeft gezet onder de originele Overeenkomst en het Inlichtingenformulierdocumenten of dat er met de scans van die documenten is geknoeid, niet aannemelijk heeft gemaakt.

---

**Instantie:** Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

**Datum uitspraak:** 04-11-2025

**ECLI:** ECLI:NL:GHARL:2025:6927

**Zaaknummer:** 200.342.319/01

**Rechters:** O.E. Mulder, J.U.M. van der Werff en C. Koopman

**Advocaten:** M. Moszkowicz en A.W. Cramer

**Wetsartikelen:**

RECHTSPRAAK

## **AFM had voldoende zwaarwichtig belang voor eenzijdige wijziging pensioenregeling**

***Geschil tussen werknemers en AFM als werkgever over de rechtsgeldigheid van een eenzijdige wijziging van hun pensioenovereenkomst. Het hof oordeelt dat AFM een zwaarwegend belang had om de pensioenregeling te wijzigen. AFM heeft terecht gewezen op het gegeven dat zij een publieke taak vervult en dat zij rekening heeft te houden met de wens van de minister om de hoge uitgaven voor de uitvoering van de bestaande pensioenregeling terug te dringen en de pensioenvoorziening te versoberen. Bovendien is het feit dat de OR na uitvoerig overleg heeft ingestemd met de wijziging van de pensioenregeling een belangrijke indicatie dat AFM een zwaarwegend belang had bij de wijziging. Gelet op dit grote belang dat AFM had bij de wijziging van de pensioenovereenkomst (noodzaak tot versobering) en het feit dat de OR daarmee na uitvoerig overleg heeft ingestemd, is het enkele feit dat de pensioenvooruitzichten van werknemers aanzienlijk zijn verslechterd op zichzelf onvoldoende om te concluderen dat het belang van AFM tot wijziging hiervoor moet wijken. Daarbij is verder van belang dat AFM heeft aangevoerd dat de nieuwe pensioenregeling marktconform is en niet substantieel onderdoet voor de DNB-pensioenregeling en dat werknemers tot op zekere hoogte zijn gecompenseerd voor de verslechtingen.***

Drie werknemers (hierna: werknemers) zijn op basis van een arbeidsovereenkomst werkzaam voor Stichting Autoriteit Financiële Markten (hierna: AFM), laatstelijk in de functie van senior toezichthouder. In de arbeidsovereenkomst is bepaald dat werknemers deelnemen aan de collectieve pensioenregeling. De voorwaarden van deze regeling zijn opgenomen in het

Pensioenreglement, dat onderdeel uitmaakt van de Personeelsgids (hierna: de pensioenregeling). De arbeidsovereenkomst van werknemers bevat een eenzijdig wijzigingsbeding. Op 18 december 2015 hebben het bestuur en de OR een pensioenakkoord ondertekend. Bij brief van 25 december 2015 heeft de OR ingestemd met wijziging van de pensioenregeling. In de wijzigingsbrief van 22 december 2015 aan de medewerkers (onder wie werknemers) staat onder meer dat de pensioenregeling is vernieuwd in verband met acute financieringsproblematiek en onbeheersbaarheid van de kosten van de pensioenregeling (het zogenoemde Pensioenreglement 2016). Ook vormde de marktconformiteit van de huidige regeling aanleiding de pensioenregeling te vernieuwen. De pensioenregeling is per 1 januari 2016 gewijzigd. Werknemers hebben in eerste aanleg gevorderd dat AFM wordt veroordeeld tot ongewijzigde voortzetting van de pensioenregeling zoals die tot 1 januari 2016 voor werknemers van toepassing was (het zogenoemde Pensioenreglement 2014). De kantonrechter heeft de vorderingen van werknemers afgewezen en geoordeeld dat AFM aannemelijk heeft gemaakt dat de wijziging van de pensioenregeling noodzakelijk is in verband met acute financieringsproblematiek en toekomstige kostenontwikkeling van de pensioenregeling. Het gerechtshof Amsterdam heeft AFM veroordeeld tot nakoming van (delen van) de Pensioenovereenkomst 2014, (delen van) de Pensioenovereenkomst 2016, (delen van) de Uitvoeringsovereenkomst 2014 en (delen van) de Uitvoeringsovereenkomst 2016. Zowel de AFM als werknemers hebben cassatieberoep ingesteld. De Hoge Raad heeft het arrest van het Hof Amsterdam vernietigd. Na verwijzing moet opnieuw worden beoordeeld of de AFM er een zwaarwichtig belang bij had dat de pensioenovereenkomst met haar werknemers zou worden aangepast en of de belangen van haar werknemers bij voortzetting van de pensioenovereenkomst daarvoor moeten wijken. Daarbij speelt ook de vraag of de pensioenovereenkomst eenzijdig door AFM kan worden gewijzigd op basis van het eenzijdig wijzigingsbeding in de arbeidsovereenkomst. Daarnaast hebben werknemers ook de afgifte van een afschrift van de aanvangshaalbaarheidstoets die AFM heeft uitgevoerd voorafgaand aan de wijziging van het Pensioenreglement 2014 naar het Pensioenreglement 2016 gevorderd, omdat zij daarmee – volgens eigen zeggen – de kwaliteit van het Pensioenreglement 2016 beter kunnen inschatten.

Het hof oordeelt als volgt. Allereerst oordeelt het hof dat het eenzijdig wijzigingsbeding in de arbeidsovereenkomst van werknemers een eenzijdig wijzigingsbeding in de zin van artikel 7:613 BW is. Anders dan werknemers hebben aangevoerd, volgt uit het feit dat deze bepaling in de arbeidsovereenkomst is opgenomen, niet dat zij niet van toepassing kan zijn op eenzijdige wijzigingen van de pensioenovereenkomst. Daarvoor is van belang dat artikel 4 van de arbeidsovereenkomst bepaalt dat werknemers deelnemen aan de collectieve pensioenregeling van de AFM, zoals neergelegd in het Pensioenreglement. De essentie van de pensioenovereenkomst vormt dus ook een onderdeel van het schriftelijke contract waarin de

arbeidsovereenkomst is vastgelegd. Nu de eenzijdige wijziging van de pensioenovereenkomst van werknemers moet worden beoordeeld aan de hand van artikel 7:613 BW, is de vervolgvraag of AFM een zodanig zwaarwichtig belang heeft dat het belang van werknemers daarvoor naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid moet wijken. AFM heeft hiervoor aangevoerd dat het op 1 januari 2015 van kracht geworden 'Nieuw Financieel Toetsingskader' hogere eisen stelde aan het eigen vermogen van het pensioenfonds, er sprake was van ongewenste volatiliteit in de begroting van AFM die veroorzaakt werd door de pensioenregeling, er een acuut financieringsprobleem voor AFM was dat werd veroorzaakt door de toenmalige pensioenregeling, het Ministerie van Financiën de begroting dreigde af te keuren als AFM niet haar pensioenregeling zou versoberen en de OR uiteindelijk akkoord is gegaan met het voorstel van AFM. Het hof oordeelt dat AFM hiermee een zwaarwegend belang had om de pensioenregeling te wijzigen. AFM heeft daarvoor terecht gewezen op het gegeven dat zij een publieke taak vervult en dat zij rekening heeft te houden met de wens van de minister om de hoge uitgaven voor de uitvoering van de bestaande pensioenregeling terug te dringen en de pensioenvoorziening te versoberen. Bovendien is het feit dat de OR na uitvoerig overleg heeft ingestemd met de wijziging van de pensioenregeling een belangrijke indicatie dat AFM een zwaarwegend belang had bij de wijziging. Gelet op dit grote belang dat AFM had bij de wijziging van de pensioenovereenkomst (noodzaak tot versobering) en het feit dat de OR daarmee na uitvoerig overleg heeft ingestemd, is het enkele feit dat de pensioenvooruitzichten van werknemers aanzienlijk zijn verslechterd op zichzelf onvoldoende om te concluderen dat het belang van AFM tot wijziging hiervoor moet wijken. Daarbij is verder van belang dat AFM heeft aangevoerd dat de nieuwe pensioenregeling marktconform is en niet substantieel onderdoet voor de DNB-pensioenregeling en dat werknemers tot op zekere hoogte zijn gecompenseerd voor de verslechtingen. Tot slot oordeelt het hof dat werknemers ook geen recht hebben op afgifte van een afschrift van de aanvangshaalbaarheidstoets die AFM heeft uitgevoerd voorafgaand aan de wijziging van het Pensioenreglement 2014 naar het Pensioenreglement 2016. Werknemers hebben daarvoor onvoldoende toegelicht waarom zij een belang hebben bij afgifte van deze toets, nu de rechten en plichten uit hoofde van de pensioenovereenkomst niet bepaald of beïnvloed worden door deze toets. Het hof wijst daarom de vorderingen van werknemers af en bekrachtigt het vonnis van de kantonrechter.

---

**Instantie:** Gerechtshof Den Haag

**Datum uitspraak:** 11-11-2025

**ECLI:** ECLI:NL:GHDHA:2025:2270

**Zaaknummer:** 200.335.739/02

**Rechters:** C.A. Joustra, R.S. van Coevorden en P. Kuipers

**Advocaten:** G.R. Derksen en A. van der Kolk

**Wetsartikelen:** 7:613 BW en 843a Rv

RECHTSPRAAK

## **Arbo-richtlijn geeft werknemer geen recht herindeling arbeidsplaats af te dwingen bij rechter voor extra pensioen en vakantieverlof**

***Het Hof van Justitie oordeelt dat een werkneemster geen zelfstandig Unierechtelijk recht heeft om herindeling van haar arbeidsplaats als 'bijzondere arbeidsomstandigheden' af te dwingen. Richtlijn 89/391/EEG verplicht werkgevers wel tot risicobeoordeling en beschermende maatregelen, maar niet tot een arbeidsplaatsindeling die extra pensioen- of vakantierechten oplevert. Het ontbreken van rechtsmiddelen voor de werkneemster tegen die indeling is daarom niet in strijd met de Arbo-richtlijn. Extra rechten op pensioen en vakantie dragen volgens het Hof niet bij aan de doelstelling van verbetering van veiligheid en gezondheid op het werk. Wel blijft het mogelijk om op te komen tegen ontoereikende veiligheidsmaatregelen, maar niet tegen de arbeidsplaatsindeling als zodanig.***

Verzoekster in het hoofdgeding is al meer dan 30 jaar werkzaam in het verwerende ziekenhuis. Zij werkt er als arts die gespecialiseerd is in longziekten. Dat ziekenhuis is een publieke zorginstelling met rechtspersoonlijkheid en ressorteert onder de plaatselijke overheid. Tot en met 31 december 2006 was de arbeidsplaats van verzoekster in het hoofdgeding ingedeeld als een arbeidsplaats waar zij aanvankelijk werd blootgesteld aan arbeidsomstandigheden als bedoeld in arbeidsgroep II en vervolgens aan 'bijzondere arbeidsomstandigheden' in de zin van de achtereenvolgens toepasselijke Roemeense wettelijke regelingen inzake ouderdomspensioenen en sociale zekerheid. Op basis van deze indeling had verzoekster in het hoofdgeding recht op extra dagen jaarlijkse vakantie, een verlaging van de pensioenleeftijd en een verhoging van het aantal punten voor de berekening van haar ouderdomspensioen. Het ziekenhuis moest als werkgever, gelet op die indeling, hogere sociale premies betalen dan die welke verschuldigd waren voor werknemers van wie

de arbeidsplaatsen waren ingedeeld als arbeidsplaatsen waar zij werden blootgesteld aan 'normale arbeidsomstandigheden'.

Met ingang van 1 januari 2007 is haar arbeidsplaats echter ingedeeld als een arbeidsplaats waar 'normale arbeidsomstandigheden' gelden, ondanks het feit dat de functie en arbeidsomstandigheden van verzoekster in het hoofdgeding ongewijzigd zijn gebleven, waardoor het ziekenhuis niet langer verplicht was om voor verzoekster in het hoofdgeding hogere sociale premies te betalen. Op grond van het Roemeense recht kan alleen de werkgever tegen deze 'arbeidsplaatsindeling' bezwaar en beroep instellen. Werkneemster meent dat het ontbreken van rechtsmiddelen tegen deze indeling voor haar in strijd is met de Arbo-richtlijn.

Het Hof van Justitie EU oordeelt als volgt.

Werkneemster heeft geen zelfstandig recht juiste arbeidsplaats indeling af te dwingen (als bijzondere arbeidsomstandigheden). Artikel 9 lid 1 van Richtlijn 89/391/EEG bepaalt in dit verband dat de werkgever moet beschikken over een evaluatie van de risico's voor de veiligheid en de gezondheid op het werk, met inbegrip van de risico's voor de groepen werknemers met bijzondere risico's, dat hij de te nemen beschermende maatregelen en, indien nodig, de te gebruiken beschermingsmiddelen moet vastleggen, dat hij een lijst moet bijhouden van arbeidsongevallen die voor de werknemer hebben geleid tot een arbeidsongeschiktheid van meer dan drie werkdagen, en dat hij rapporten moet opstellen over de arbeidsongevallen die zijn werknemers zijn overkomen. Volgens artikel 9 lid 2 van die richtlijn moeten de lidstaten bepalen aan welke verplichtingen de diverse categorieën bedrijven, afhankelijk van de aard van hun activiteiten en hun grootte, moeten voldoen voor wat betreft de opstelling van de documenten die zien op de in artikel 9 lid 1 bedoelde verplichtingen. Voorts bepaalt artikel 11 lid 6 van Richtlijn 89/391/EEG dat werknemers de mogelijkheid moeten hebben om zich tot de bevoegde autoriteit op het gebied van de veiligheid en de bescherming van de gezondheid op het werk te wenden indien zij menen dat de werkgever ontoereikende maatregelen heeft genomen om de veiligheid en de gezondheid op het werk te verzekeren. Noch deze bepalingen, noch de overige bepalingen van Richtlijn 89/391/EEG verplichten de lidstaten om erop toe te zien dat arbeidsplaatsen worden ingedeeld op basis van de omvang van de risico's voor de gezondheid van de personen die deze plaatsen bezetten, zodat die personen eventueel bepaalde extra rechten op het gebied van pensioen- en vakantieopbouw krijgen.

Het valt echter niet uit te sluiten dat een systeem waarbij arbeidsplaatsen worden ingedeeld op basis van de gezondheidsrisico's, gevolgen kan hebben voor de verplichtingen die krachtens Richtlijn 89/391/EEG op werkgevers rusten. In dat geval moeten de lidstaten bij de toepassing van een dergelijk systeem de verplichtingen van die richtlijn in acht nemen. Dit is

niet het geval wanneer de toepassing van dat systeem ertoe leidt dat de werkgever aan sommige van deze verplichtingen wordt onttrokken (zie in die zin HvJ EU 21 maart 2018, *Podilă e.a.*, C-133/17 en C-134/17, ECLI:EU:C:2018:203, punten 42 en 44).

Wat ten eerste de toekenning van extra rechten op ouderdomspensioen betreft, zij opgemerkt dat de toekenning van dergelijke rechten niet bijdraagt tot de door die richtlijn nagestreefde doelstelling van verbetering van de veiligheid en de gezondheid van werknemers op het werk.

Wat ten tweede de toekenning van extra jaarlijkse vakantiedagen aan een werknemer vanwege moeilijke arbeidsomstandigheden waarbij hij wordt blootgesteld aan risico's voor zijn gezondheid of persoon betreft, kan dit gerechtvaardigd zijn om de veiligheid en de gezondheid van werknemers op het werk te waarborgen. Richtlijn 2003/88/EG verplicht echter niet tot het toekennen van extra jaarlijkse vakantiedagen om die redenen. Bijgevolg heeft een nationale regeling die voorziet in een systeem waarbij arbeidsplaatsen worden ingedeeld op basis van de gezondheidsrisico's die werknemers lopen, geen gevolgen voor de verplichtingen die krachtens Richtlijn 89/391/EG op werkgevers rusten, wanneer de toepassing van dat systeem er alleen toe kan leiden dat werknemers bepaalde extra rechten hebben op het gebied van pensioenopbouw en jaarlijkse vakantie met behoud van loon.

Indien het niet indelen van de arbeidsplaats van verzoekster in het hoofdgeding als arbeidsplaats waar zij wordt blootgesteld aan 'bijzondere omstandigheden' zou betekenen dat de werkgever de risico's niet heeft beoordeeld en daardoor niet de nodige maatregelen heeft genomen om de veiligheid en de gezondheid op het werk te waarborgen, dan zou het niet indelen, zoals is aangegeven in punt 59 van het onderhavige arrest, tot gevolg hebben dat de werkgever wordt onttrokken aan de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 9 lid 1 onder a en b van Richtlijn 89/391/EG, hetgeen door de werknemers overeenkomstig artikel 11 lid 6 van deze richtlijn zou moeten kunnen worden gemeld bij de bevoegde autoriteit op het gebied van de veiligheid en de bescherming van de gezondheid en, indien nodig, zou moeten kunnen worden aangevochten bij de nationale rechterlijke instanties teneinde overeenkomstig artikel 47 van het Handvest een effectieve rechterlijke bescherming te waarborgen van de bij die richtlijn aan werknemers verleende rechten. Zoals blijkt uit punt 61 van het onderhavige arrest, wordt echter niet betwist dat de werkgever als gevolg van de omzetting van artikel 9 lid 1 onder a en b en artikel 11 lid 6 van Richtlijn 89/391/EG in Roemeens recht een risicobeoordeling moet uitvoeren en de nodige maatregelen moet nemen om de veiligheid en de gezondheid op het werk te waarborgen, en dat verzoekster in het hoofdgeding de mogelijkheid heeft om bij de bevoegde Roemeense autoriteit op het gebied van de veiligheid en de bescherming van de gezondheid op het werk en, indien nodig, bij de Roemeense rechterlijke instanties op te komen tegen de ontoereikendheid van de door haar werkgever na de desbetreffende risicobeoordeling genomen maatregelen en ingezette middelen om de

veiligheid en de gezondheid op het werk te verzekeren.

Gelet op een en ander moet op de eerste vraag worden geantwoord dat artikel 9 en artikel 11 lid 6 van Richtlijn 89/391/EG aldus moeten worden uitgelegd dat zij niet van toepassing zijn op een nationale regeling, zoals uitgelegd door de nationale rechterlijke instanties, die eraan in de weg staat dat een werknemer zich tot de bevoegde nationale autoriteit op het gebied van de veiligheid en de bescherming van de gezondheid op het werk wendt of een vordering instelt bij een nationale rechterlijke instantie om de in die regeling voorziene indeling van zijn arbeidsplaats te laten vaststellen of herzien in het licht van de meer dan normale gezondheidsrisico's waaraan hij op het werk wordt blootgesteld, en om op basis van die nieuwe indeling extra rechten te verkrijgen op het gebied van pensioenopbouw en jaarlijkse vakantie met behoud van loon.

---

**Instantie:** Hof van Justitie van de Europese Unie

**Datum uitspraak:** 13-11-2025

**ECLI:** ECLI:EU:C:2025:878

**Zaaknummer:** C-678/23

**Rechters:** M.L. Arastey Sahún, J. Passer, E. Regan, D. Gratsias en B. Smulders

**Wetsartikelen:** Richtlijn 89/391/EEG en Arbeidsomstandighedenwet